

Arkkiv. O. 53/7.2.1997

PYHÄNTÄ
Inventointi 1996

Mika Sarkkinen

ARKEOLOGIA SUOMESSA ABSTRAKTI / INVENTOINNIT

PYHÄNTÄ

Tutkimuksen suorittaja: Pohjois-Pohjanmaan liitto/Museovirasto, ark. os.

Inventoija: Huk Mika Sarkkinen

Jatkettaessa Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja museoviraston yhteistyönä toteutettavaa Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten julkaisuhanketta, osoittautui Pyhännän perusinventointi aiheelliseksi ennen luettelon 3. osan kokoamista. Kenttätöiden aikana tarkastettiin ja pyrittiin paikantamaan kaikki kunnan alueelta aiemmin tiedossa olleet muinaisjäännöskohteet (23 kpl). Kokonaan uusia kohteita pyrittiin etsimään mahdollisuuksien mukaan. Ennestään luettelottomia kohteita kirjattiin kaikkiaan 31 kpl., joista osa (13 kpl) perustuu kansallismuseon, Pohjois-Pohjanmaan museon ja Pyhännän kotiseutumuseon kokoelmissa olevien kiviesineiden löytötietoihin tai muihin arkistotietoihin. Kaikkiaan 54 kohteesta on paikannettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä 20, joista asuinpaikkoja on 15 (yhdessä kohteessa yhdeksän asuinpainannetta), pyyntikuoppakohteita 3 (yhdessä noin 100 kuoppaa), historiallisen ajan kohteita 2 (hakkaus ja vainajan karsikko?). Loput kohteet ovat lähinnä kivikautisia löytöpaikkoja. Rautakautisia löytöpaikkoja on kaksi.

Löydöt: KM 29875-29886, 29892-29893 (muinaismela, kiviesineitä, kvartsia)

Kenttätöaika: Elo-lokakuussa 1996, yht. kolme viikkoa

Tutkimuskustannukset: Pyhännän kunta 10 000, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja museovirasto

Tutkimusraportti: M. Sarkkinen 13.12.1996 museoviraston ark. os. top. ark:ssa

<u>SISÄLLYSLUETTELO</u>	<u>SIVU</u>
JOHDANTO	1
PYHÄNNÄN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteET - luettelo	3
KOhteIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE	4
ESINELUETTELO	5
VALOKUVAT	7
YLEISKARTTA PYHÄNNÄN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteISTA	9
KOHDEKUVAUKSET JA KARTTAOTTEET	10
HISTORIALLISEN AJAN KOhteITA	117
KUVATAULUT 1 - 7	

JOHDANTO

Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja museoviraston yhteistyönä toteutettavan Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten luettelointi- ja julkaisuhankkeen jatkamiseksi katsottiin tarpeelliseksi Siikalatvan seutukunnan alueella tehtävä muinaisjäännösten kuntakohtainen perusinventointi. Tämä toteutettiin kesällä 1996.

Työn mahdollisti alueen kuntien (Kestilä, Piippola, Pulkkila ja Pyhäntä), museoviraston ja Pohjois-Pohjanmaan liiton taloudellinen panos, joka kattoi yhteensä kolmen kuukauden kenttätyöt ja kahden kuukauden jälkityöt. Käytännössä työn toteutti Huk Mika Sarkkinen. Kenttätyöt valmisteluineen tehtiin 20.05.- 28.06. ja 22.08. - 11.10.1996, jonka ajan allekirjoittanut toimi PPL:n va. tutkijana. Maastovaiheen raportointi tehtiin 21.10. - 22.12.1996, jolloin allekirjoittanut toimi museoviraston va. tutkijana. Raportointivaiheen ajaksi Pohjois-Pohjanmaan museo tarjosi tarvittavat työtilat.

Maastotutkimuksia varten kutakin kuntaa kohti varattiin noin kolme viikkoa. Käytännössä työ tehtiin niin, että kuntarajoja ei pidetty määräävinä, vaan alueella liikuttiin tarvittaessa tiestön ja maaston, ei kuntarajojen mukaan. Alkukesällä inventointi keskittyi Kestilään ja Pulkkilaan, loppukesällä Piippolaan ja Pyhäntään. Kyseinen inventointi on kunnan perusinventointi, jossa vanhat kuntakohtaiset tiedot on saatettu ajan tasalle ja samalla etsitty uusia kohteita lähinnä asutuimmilta vesistöjen varsilta ja alueilta missä maankäyttö on yleisintä. Kuntien koko alueen järjestelmällinen läpikäyminen ei ollut mahdollista.

Pyhännän osalta inventointi perustuu museoviraston arkeologian osaston arkistotietoihin, joita täydennettiin PPM:n arkistotiedoilla. Ennen inventointia Pyhännältä oli luetteloitu 23 kohdetta. Näiden lisäksi oli eri museoiden kokoelmissa luettelottomia kohteita, jotka inventoinnin yhteydessä tulivat tarkastettaviksi ja luetteloitaviksi. Pyhäntää ei ole aikaisemmin inventoitu. Tarkastuskäyntejäkin on tehty vain kaksi: Ville Luho Vanhantalon asuinpaikalle 1967 ja Mika Sarkkinen Lohipuron pyyntikuoppakohteelle 1994.

Kenttätyövaiheen aikana tarkastettiin kaikki ennestään tunnetut kohteet. Uusia kohteita pyrittiin löytämään ja jossain määrin siinä onnistuttiinkin. Pääpaino oli kuitenkin vanhojen löytöpaikkojen paikallistamisessa. Osa näistä osoittautui asuinpaikoiksi. Valtaosa aiemmin tunnetuista kohteista sijaitsi kunnan pohjoisosassa Tavastkengän alueella Siikajoen varrella, vain noin kolmannes sijaitsi muualla, lähinnä Pyhännänjärven rannoilla. Inventoinnin aikana löydettiin muutamia kohteita myös Ison Lamujärven ja Lamujoen alueelta sekä kunnan luoteisosasta, pääosa kohteista keskittyy kuitenkin edelleen Tavastkengälle, mistä löytyi myös uusia kohteita.

Kunnan etelä- ja itäosissa liikutaan pääosin yli 140 metrin korkeudessa ja länsiosissa 120 metrin korkeudessa. Pohjoisosassa Siikajokea on ympäröinyt 120 - 100 metrin korkeudella suojainen rikkonainen ja saarinen merenlahti. Ison Lamujärven ja Lamujoen sekä sen sivujokien alue on hyvin tasaista ja pääosin savikkoista, mikä se-

littänee alueen löytöjen vähyden. Pyhännänjärven tienoilta kohti Piippolaa kulkee hiekkaharju, jonka alueella on todennäköisesti enemmän kohteita kuin nyt tunnetaan. Kunnan itä- ja eteläosista ei kohteita juuri tunneta. Rautakautisia löytöjä on kaksi.

Inventointikertomus noudattaa museoviraston kuntakohtaista kohdenu-merointia. Luettelo sisältää yhteensä 54 kohdetta, joista ennestään luetteloituja ovat kohteet 1 - 23. Johdantoa seuraavat yhteenveto- luettelot kunnan kohteista, kohteiden jakautuminen peruskarttaleh- dille, esineluettelo sekä luettelot valokuvista. Historiallisen ajan kohteet on, kahta luetteloon sisällytettyä poikkeusta lukuun ottamatta, koottu erilleen kertomuksen loppuun.

Muinaisjäännöskohteista ilmoitetaan aluksi nimi-, luokitus-, si- jainti- ja omistajatiedot. Omistajatiedot perustuvat kentällä saa- tuihin tietoihin. Tämän jälkeen seuraa kohteen kuvaus, jossa kuva- taan kohteen sijainti, ympäristö ja alueella tehdyt havainnot. Ku- vauksen loppuun on koottu ns. tutkimukselliset tiedot eli aiemmat tutkimukset, tehdyt löydöt ja otetut valokuvat. Jokaista kohdetta seuraa peruskarttaote, josta on ilmoitettu peruskarttalehden nume- ro, nimi ja painovuosi. Lisäksi karttalehden numeron perään on mer- kitty karttalehden jaotuskirjaintunnus.

Kohteen määrittelyä seuraava muinaisjäännösluokitus on seuraava:

I-luokka: Muinaisjäännös säilytetään sellaisenaan, eikä sitä saa hävittää missään olosuhteissa. Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös.

II-luokka: Muinaisjäännös on rauhoitettu, mutta voidaan tutkimusten jälkeen siirtää joko luokkaan I tai II.

III-luokka: Muinaisjäännös on kokonaan tutkittu tai hävitetty, eikä sen säilyttäminen ole tarpeen. Tutkittujen tietojen perus- teella vapaa kohde.

On huomattava, että uudet tiedot voivat muuttaa luokitusta. Lopuksi on korostettava, että inventoinnin jälkeenkään kaikkia alueella olevia muinaisjäännöksiä ei tunneta. Uusista löydöistä ja aina muu- toinkin epäselvissä tapauksissa on syytä kääntyä museoviraston puo- leen.

Oulussa 13.12.1996

Mika Sarkkinen

PYHÄNNÄN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet

Luokkamerkinnän jälkeen suluissa oleva kysymysmerkki tarkoittaa, että kohteen sijaintia ei tarkalleen tunneta.

0.		paikantamattomia kiviesineitä. III.
1.	Petro ja Välipetro	vanhoja padonpohjia. II. (=VIEREMÄ).
2.	Autiomäki	kivikautinen löytöpaikka. II.
3.	Törmälä	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
4.	Makkola	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
5.	Myllylä I ja II	kivikautisia asuinpaikkoja. II. kivikautinen löytöpaikka. II.
6.	Myllylä	kivikehiä? III.
7.	Katajamäki	kivikautinen löytöpaikka. II.
8.	Koistila	kivikautinen asuinpaikka? II(?)
9.	Ahola	kivikautinen asuinpaikka? II(?)
10.	Kurkela	kivikautinen asuinpaikka? II(?)
11.	Koivula	kivikautinen löytöpaikka. II. rautakautinen löytöpaikka. II.
12.	Rämälehto	kivikautinen asuinpaikka. II.
13.	Vanhatalo	kivikautinen asuinpaikka. II.
14.	Kyllönen	kivikautinen asuinpaikka. II.
15.	Hautala	kivikautinen löytöpaikka. II.
16.	Junno	kivikautinen asuinpaikka? II.
17.	Perioja	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
18.	Lappi	kiviesineen löytöpaikka. II(?)
19.	Nygård	= 9 Ahola
20.	Leiviskä, Tavastkenkä	kivikautinen asuinpaikka? II.
21.	Laitala	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
22.	Moisala	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
23.	Lohipuro	pyyntikuoppia. II.
24.	Leiviskä, Kirkonkylä	rautakautinen löytöpaikka. II(?)
25.	Marjomaa	kivikautinen löytöpaikka. II/III?
26.	Heikkilä	kivikautinen löytöpaikka. II.
27.	Mattilankangas	kivikautinen löytöpaikka. III.
28.	Nokela	kivikautinen asuinpaikka. II.
29.	Rintala	kivikautinen löytöpaikka. II.
30.	Kivijärvi	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
31.	Välilä	kivikautinen asuinpaikka? II.
32.	Kotila	kivikautinen löytöpaikka. II.
33.	Hietala	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
34.	Anttomi	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
35.	Mäntylä	kivikautinen asuinpaikka. II.
36.	Näpsylä	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
37.	Kesti	kivikautinen löytöpaikka. II.
38.	Ala-Kurkela	kivikautinen löytöpaikka. II.
39.	Pötkölä	kivikautinen löytöpaikka. II.
40.	Hakala ja Saari	kivikautisia löytöpaikkoja? II(?)
41.	Myllykoski N	kivikautinen asuinpaikka, painanne. II.
42.	Myllykoski W	kivikautinen asuinpaikka ja painanteita. II.
43.	Perukan koulu NW	kivikautinen asuinpaikka, painanne. II.
44.	Välilehdonkangas	kivikautinen löytöpaikka? II.
45.	Heinämaa, Tulvapelto	kivikautinen löytöpaikka. II.
46.	Lamujoen niska	kivikautinen asuinpaikka. II.

47. Madeojan ranta	<u>kivikautinen asuinpaikka.</u> II.
48. Soidinkankaan itäreuna	<u>kuopanteita/pyyntikuoppia.</u> II.
49. Kivijärvi NW	<u>kivikautinen asuinpaikka ja</u> <u>asuinpainanteita.</u> II.
50. Suksikangas	<u>kuopanteita/pyyntikuoppia.</u> II.
51. Pyhännänjoen suu	muinaismelan löytöpaikka. III.
52. Kangas	epäm. kiviesineiden löytöp. II(?)
53. Selkämaankangas	kiveen maalattu merkintä, vainajan karsikko? II.
54. Sotasaaret	kiveen hakattu vuosiluku. II.

KOhteiden jakautuminen peruskarttalehdille

3324 03	MAARALA	50 Suksikangas
3411 11	PELTOPERÄ	45 Heinämaa
3413 01	ISO LAMUJÄRVI	18 Lappi, 46 Lamujoen niska 47 Madeojan ranta, 48 Soidinkankaan itäreuna
3413 02	PYHÄNTÄ	12 Rämälehto, 13 Vanhatalo, 14 Kyllönen, 17 Perioja, 24 Leiviskä Kirkonkylä, 25 Marjomaa, 27 Mattilankangas, 30 Kivijärvi, 49 Kivijärvi NW
3413 04	HUHMARPURO	15 Hautala, 54 Sotasaaret
3413 05	TAVASTKENKÄ	2 Autiomäki, 8 Koistila, 9 Ahola, 10 Kurkela, 11 Koivula, 16 Junno, 19=9, 20 Leiviskä Tavastkenkä, 26 Heikkilä, 28 Nokela, 29 Rintala, 31 Välilä, 32 Kotila, 33 Hietala, 34 Anttomi, 36 Näpsylä, 37 Kesti, 38 Ala-Kurkela, 40 Hakala ja Saari, 41 Myllykoski N, 42 Myllykoski W, 43 Perukan koulu NW, 51 Pyhännänjoen suu, 52 Kangas, 53 Selkämaankangas
3413 06	TÖRMÄSEN RIMPI	3 Törmälä, 4 Makkola, 5 Myllylä I ja II, 6 Myllylä, 7 Katajamäki, 21 Laitala, 22 Moisala, 35 Mäntylä, 44 Välilehdonkangas
3413 07	JUUTINEN	23 Lohipuro

PYHÄNNÄN ESINELUETTELO:

Kansallismuseon kokoelmissa olevat esineet:

KM 2477:77	kirveen teräpuoli	4	Makkola
KM 2477:79	liuskekärjen katkelma	16	Junno
:80	talttamainen kiviesine	16	Junno
KM 2477:86	litteä reikäkivi	17	Perioja
KM 3270:1	tasataltta	5	Myllylä
:2	kourutaltta	5	Myllylä
:3	reikäkivi	5	Myllylä
KM 3563	tasataltta	2	Autiomäki
KM 3671:24	kirveentapainen kiviesine	3	Törmälä
:25	hioinlaaka	3	Törmälä
KM 3671:39	tasataltan teräkatkelma	4	Makkola
KM 3671:41	kiviveitsi	5	Myllylä
KM 3671:42	tasataltta	7	Katajamäki
KM 3671:43	liuskekärki/veitsi?	8	Koistila
:44	tasataltan kpl.	8	Koistila
KM 3671:45	liuskekärjen kärkiosa	9	Ahola
KM 3671:46	tasataltta	10	Kurkela
KM 3671:47	taltan/kirveen teräkatk.	2	Autiomäki
KM 3671:50	hevosenkenkäsolkki	24	Leiviskä, Kirkonk.
KM 3671:56	reikäkivi	11	Koivula
KM 3671:58	reikäkivi	12	Rämälehto
KM 3826:1	epämääräinen kiviesine?	18	Lappi
KM 3855:14	tasataltta	10	Kurkela
KM 3855:16	tasataltta	9	Ahola
:17	kiviesine/veitsi?	9	Ahola
KM 3855:18	tasataltta	20	Leiviskä
KM 3855:19	tasataltta	4	Makkola
:20	tasataltta	4	Makkola
KM 4098:1	tasataltta	20	Leiviskä, Tavastk.
KM 4098:2	tasataltta	21	Laitala
KM 4098:3	kivikirves	22	Moisala
KM 4098:4	tasataltta	4	Makkola
KM 4098:6	tasataltta	11	Koivula
:7	tasataltta	11	Koivula
KM 14249:1	hiottu kiviesineen kpl	ks.	Piippola 6
:2	taltan kappale	ks.	Piippola 6
:3	sädekiviliuskeiskos	ks.	Piippola 6
KM 15514	siimanpainokivi	27	Mattilankangas
KM 17383:1	kvartsisiesineitä ja		
-:8	-iskoksia, palanutta luuta	13	Vanhatalo
KM 17723	poikkikirves	15	Hautala
KM 23531	rautakirves	11	Koivula
KM 27985	reikäkivi	29	Rintala
KM 28914	kivikirves	28	Nokela
KM 29875	reikäkiven puolikas	7	Katajamäki
KM 29876	kvartsiikaavin	12	Rämälehto
KM 29877	kivikirves	16	Junno
KM 29878	kvartsisiesineitä	20	Leiviskä, Tavastk.
KM 29879:1	hiotun kiviesineen pala	28	Nokela
:2	kvartsisesine	28	Nokela
:3	kvartsilohelma	28	Nokela

KM 29880	korvakenuijan puolikas	31	Välilä
KM 29881:1-2	kvartsikaapimia	35	Mäntylä
KM 29882	kivikirves	39	Pötkölä
KM 29883	pallonuija	45	Heinämaa
KM 29884	liuskekärjen kärkiosa	46	Lamujoen niska
KM 29885:1	tasataltta	47	Madeoja
:2	kivilaji-iskos	47	Madeoja
KM 29886	muinaismela	51	Pyhännänjoen suu
KM 29892:1	hioin	52	Kangas
:2	hioin	52	Kangas
:3	hioin	52	Kangas
KM 29893	reikäkivi	5	Myllylä

Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmissa olevat esineet:

Päällekkäinen numerointi johtuu PPM:ta kohdanneista tuhoista, joiden seurauksena osa esineistä on tuhoutunut ja osa esineistä lueteloimaan uudelleen.

PPM 467 (=1425)	kiviesine	25	Marjomaa
PPM 931	luonnonkivi?	14	Kyllönen
PPM 932 (=1423)	kivitaltta	14	Kyllönen
PPM (1426)	hioimen kpl/tuhoutunut	25	Marjomaa
PPM 1779	kivitaltta	30	Kivijärvi
PPM 3790	korvakenuijan puolikas	31	Välilä
PPM 4614	kivikirves	32	Kotila
PPM 5238	reikäkivi	33	Hietala
PPM 6711=466(1424)	tuura	14	Kyllönen
PPM 6715	kourutaltta	0	(Tavastkenkä)
PPM 6731	reikäkivi	34	Anttomi
PPM 6750=3841:35	kourutaltta	35	Mäntylä

Pyhännän kotiseutumuseon kokoelmissa olevat esineet:

PyhänM 50	reikäkivi	0	
PyhänM 379	reikäkivi	36	Näpsylä
PyhänM ei numeroa	tasataltta?	25	Marjomaa

Tavastkengän Heikkilän kotimuseon kokoelmien esineet:

2792 a)	kourutaltta	26	Heikkilä
b)	tasataltta	26	Heikkilä
c)	tuuran teräpuoli	26	Heikkilä

Yksityisten hallussa olevat kiviesineet:

Reeti Makkosen, Kirkkotie 6 B 92920 Pyhäntä, hallussa
kiviesineitä (?) 35 Mäntylä

Aatu ja Kaija Niskasén, Ojapellontie 92910 Tavastkenkä, hallussa
pallonuija 37 Kesti

Markku Luttisen, Tavastkengäntie 92910 Tavastkenkä, hallussa:
reikäkivi 38 Ala-Kurkela

VALOKUVAT

Kuvat on luetteloitu Pohjois-Pohjanmaan museon kuva-arkistoon Pohjois-Pohjanmaan liiton kokoelmana (PPL/PPM:n kuva-arkisto)

Mustavalkokuvat:

- NH 24 Pyhäntä 46 Lamujoen niska, Koskelon kesämökin rantaa liuskekärjen löytöpaikan tienoilta lähellä joen niskaa, idästä.
- NH 25-26 Pyhäntä 46 Lamujoen niska ja 47 Madeojan ranta, Lamujärven pohjoisranta kuvattuna lounaasta, vasemmalla joen niska, keskellä Koskelon mökki ja oikealla Madeojan tienoon taloryhmä, panoraama 2 kuvaa.
- NH 30 Pyhäntä 49 Kivijärvi NW, asuinpainanne 5, lännestä kuvattuna, takana Kivijärvi.
- NH 31-32 Pyhäntä 49 Kivijärvi NW, asuinpaikan koillispäätä rantaan johtavalta metsätieltä lounaaseen, vasemmalla Kivijärvi, panoraama 2 kuvaa.
- NH 47 Pyhäntä 38 Ala-Kurkela, Markku Luttisen hallussa oleva reikäkivi.
- NH 48 Pyhäntä 38 Ala-Kurkela, reikäkiven toinen puoli.
- NH 49 Pyhäntä 37 Kesti, Aatu ja Kaija Niskasen hallussa oleva pallonuija.
- NH 50 Pyhäntä 26 Heikkilä, kotimuseon kiviesineet.
- NH 51 Pyhäntä 26 Heikkilä, esineiden toinen puoli.
- NH 52-53 Pyhäntä 42 Myllykoski W, Asuinpaikkaa risteyksen länsipuolelta kuvattuna, kvartsia tiellä risteyksen takana ennen mutkaa ja aivan ko. tien viereen kuvassa sen oikealle puolen tehdyssä koekuopassa, painanne jää vasemman kuvan vasempaan laitaan puiden taakse, panoraama 2 kuvaa.

Diat:

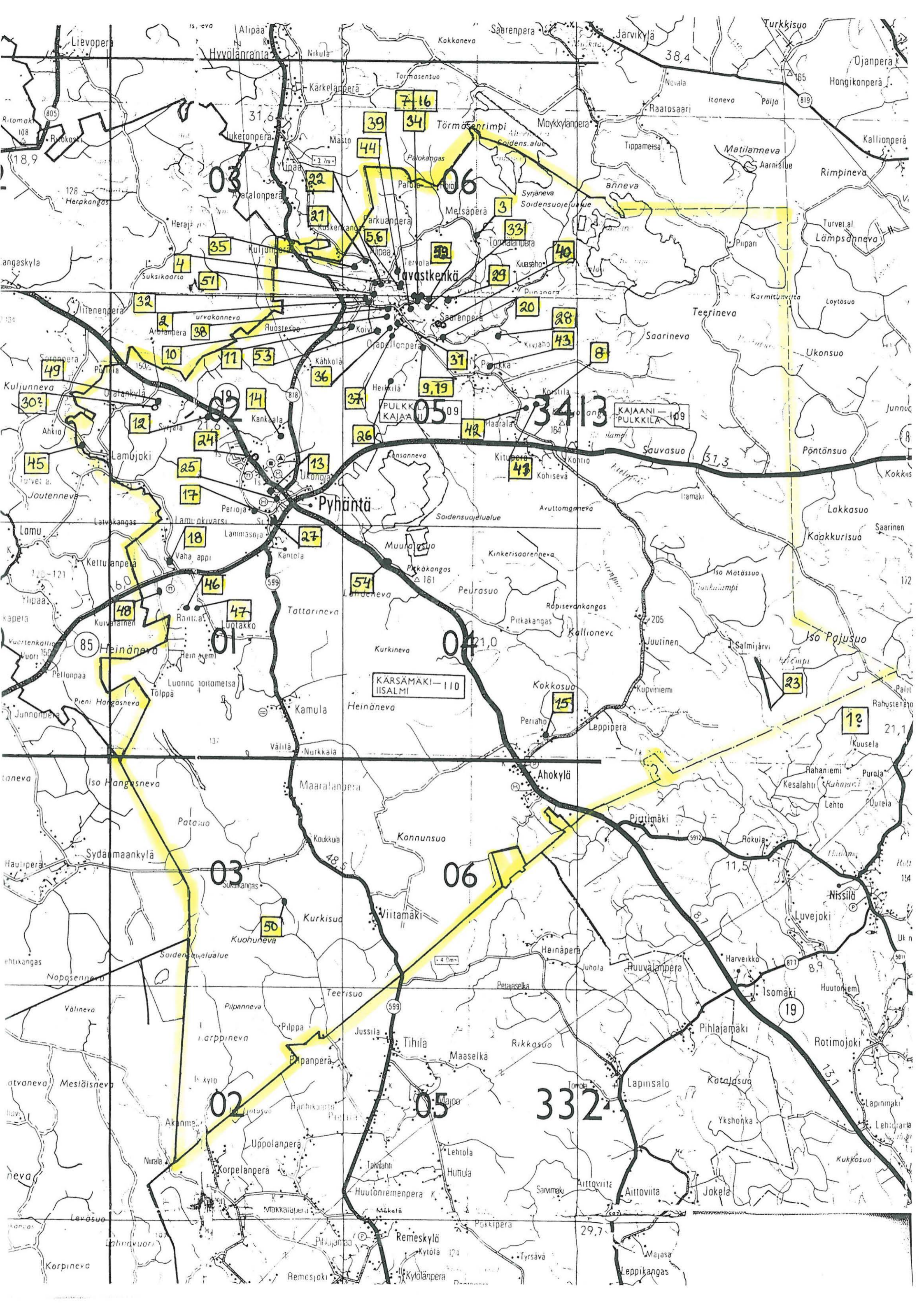
- D 26 Pyhäntä 5 Myllylä, reikäkiven löytöpaikka taloryhmän edessä, asuinpaikat jäävät oikealle, koillisesta.
- D27 Pyhäntä 12 Rämälehto, asuinpaikka kankaan laidassa, enin osa kvartseista pellon kulmassa horsmapuskan takana, luoteesta.
- D 28 Pyhäntä 13 Vanhatalo, asuinpaikka rantatörmän päällä puiden peitossa, itäkaakosta.
- D 29 Pyhäntä Kirkonkylää järven yli Periojan suusta, Kirkontornin luona 13 Vanhatalo, lounaasta.
- D 30 Pyhäntä 16 Junno, kirveen löytöpaikka ja asuinpaikka? punapäättyisen rakennuksen etupuolella, itäkaakosta.
- D 31 Pyhäntä 20 Leiviskä, asuinpaikan merkit metsän reunassa olevalta vasemmalle viettävältä pellolta, lännestä.
- D 32 Pyhäntä 26 Heikkilä, kotimuseon kiviesineet.
- D 33 Pyhäntä 26 Heikkilä, kiviesineiden toinen puoli.
- D 34 Pyhäntä 35 Mäntylä, asuinpaikka kuvan keskellä takarinteessä, eteläkaakosta (pystykuva)
- D 35 Pyhäntä 35 Mäntylä, asuinpaikka kuvan keskellä takarinteessä, eteläkaakosta (vaakakuva).

- D 36 Pyhäntä 37 Kesti, Aatto ja Kaija Niskasen hallussa oleva pallonuija.
- D 37 Pyhäntä 38 Ala-Kurkela, Markku Luttisen hallussa oleva reikäkivi.
- D 38 Pyhäntä 39 Pötkölä, kirveen löytöpaikka ulkorakennuksen takana oikealle viettävällä pellolla kuvan keskellä, lännestä.
- D 39 Pyhäntä 41 Myllykoski N, asuinpaikka kuivuneen lahdelman takana, kvartsit sähkölinjasta oikealle, painanne jää kuvasta vasemmalle, etelälounaasta.
- D 40 Pyhäntä 46 Lamujoen niskan asuinpaikkaa rannan mitalta, havainnot vesirajasta, kuvattu idästä Madetojan rannan asuinpaikan länsipäästä.
- D 41 Pyhäntä 47 Madeojan ranta, asuinpaikka koivun takana olevalla pellolla (kvartsia, taltta), kuvattu Koskelon pienemmän mökin vierestä idästä.
- D 42 Pyhäntä 49 Kivijärvi NW, asuinpainanne, luoteesta.
- D 43 Pyhäntä 49 Kivijärvi NW, asuinpaikan aluetta järven rannalla, kohteen lounaisosasta koilliseen (pystykuva).
- D 44 Pyhäntä 49 Kivijärvi NW, asuinpaikan aluetta järven rannalla, kohteen lounaisosasta koilliseen (vaakakuva).
- D 45 Pyhäntä 51 Pyhännänjoen suu, etualalla Siikajoki, veneen kohdalla Pyhännänjoen suu, melan löytöpaikka tämän yläpuolella, kuvattu sillalta luoteesta.
- D 46 Pyhäntä 53 Selkämäankangas, vainajan karsikko(?), punavärillä maalatut merkinnät, idästä.
- D 47 Pyhäntä 54 Sotasaaret, merkityn kiven sijainti tieltä käsin, lounaasta.
- D 48 Pyhäntä 54 Sotasaaret, merkitty kivi etelästä.
- D 49 Pyhäntä 54 Sotasaaret, kiveen hakattu vuosiluku 1808-09 kiven eteläsyryssä.
- D 50 Pyhäntä Heinilampi, hist. aika, kumpareen päällä oleva kiviaita!

HUOM: Kohdekuvausten yhteydessä kuvateksteistä tiivistelmät.

YLEISKARTTA PYHÄNNÄN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteista

Pyhännän inventointi 1996

PYHÄNTÄ 1

Kohteen nimi: Petro ja Välipetro
Määrittely ja mj-luokka: vanhoja padonpohjia. II.
Peruskartta: 3413 10
Koordinaatit: ruutu 7102/3492?
Tila: ?
Rek:No: ?
Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 28 km itäkaakkoon Vieremän puolelta tunnetaan Petro-niminen paikka. Pyhännän alueen peruskartoista ei nimeä löydy, eikä se ollut paikkakuntalaisillekaan tuttu. Kohde sijainnee Rahajärven pohjoispuolella Maanselänjoen alueella.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄNTÄ 2

Kohteen nimi: Autiomäki

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: x = 7119 62, y = 3471 38, z = 110
(talon sijainti)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä

Tila: Autiomäki

Rek:No: 7:10

Maanomistaja: Juha Haataja
Palokankaantie 2, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 9,5 km pohjoiskoilliseen, Pyhännänjoen suusta noin 300 metriä etelään, Pyhännänjoen länsi- ja Siikajoen eteläpuolella. Autiomäen talon mailta on löydetty kaksi talttaa, joiden tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta.

Inventoinnin aikana talon pellot olivat laitumena ja ketona, eikä löytöjä valottavia havaintoja onnistuttu paikalla tekemään. Myös aiemmin taloon kuuluneet länsipuoleisen naapurin Kotilan (ks. kohde 32) pellot olivat samoin ketona ja laitumena. Talonväki ei ollut myöhemminkään lisää löytöjä tehnyt, joten löytöpaikan tarkempi sijainti jäi määrittelemättä.

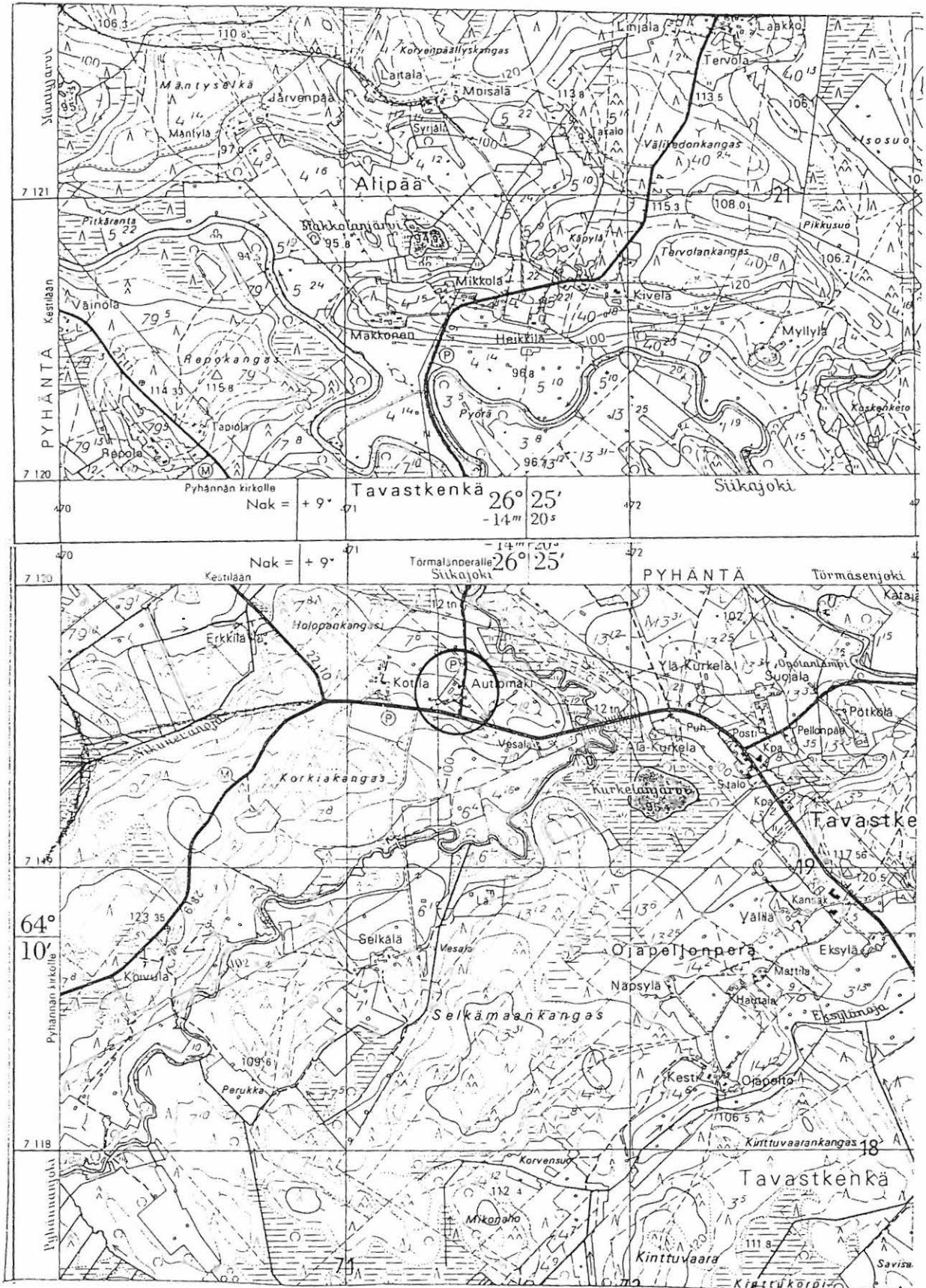
Kohde tarkastettu: 24.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3563 ja 3671:47 (tasatalttoja molemmat)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 3

Kohteen nimi: Törmälä

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)

Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI

Koordinaatit: x = 7122 48, y = 3475 88, z = 115
(talon sijainti)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Törmälänperä

Tila: Törmälä (?)

Rek:No: 26:?

Maanomistaja: Teuvo ja Kalle Jussila (26:1)
Risto Lyytikäinen (26:3)
Törmälänperäntie, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 14 km koilliseen, Törmäsenjoen pohjoisrannalla. Talon pellosta on löydetty päällekkäin olleet hioinlaaka ja kiviesine.

Inventoinnin aikana pääosa pelloista oli viljelemättä. Talon pohjoispuoliset rinnepellot ja heti niiden alla mullalla olleet pellot tarkastettiin ilman tulosta. Talojen asukkaat eivät löydöistä tiedä. Maastollisesti soveliaan, nykyisin Ollilan talon omistamalla maalla Törmäsenperäntien länsipuolella olevan kumpareen alueeltaakaan ei löytöjä tehty, joten esineiden löytöpaikka jäi tarkemmin määrittelemättä.

Syksyllä 13.11. sain puhelimitse kuulla kunnan nuorisokulttuurisihteeriltä Raili Turuselta, että muuan talosta kotoisin oleva rouva on maininnut alueelta löytyneen myöhemminkin mahdollisen kiviesineen, mutta senkään löytöpaikkaa ei tarkemmin saatu selville. Esine on hukassa sekä.

Kohde tarkastettu: 25.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:24 (kirveentapainen kiviesine) ja
3671:25 (tahkokivi/laaka)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 06/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 4

Kohteen nimi: Makkola

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka? II(?)

Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI

Koordinaatit: x = n. 7120 60, y = n. 3471 50,
z = n. 112,5 (vanha Makkonen)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä

Tila: Makkonen (?)

Rek:No: 4:?

Maanomistaja: nykyään useita, uuden Makkosen omistaa
Kalevi Viio
Palokankaantie 12 B, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10 km pohjoiskoilliseen, Siikajoen pohjoispuolisella harjanteella, jonka pohjoispuolella idästä Siikajokeen laskeva Makkolanjärvi. Makkolan pellostä on löydetty useita kiviesineitä. Makkolan alueella on nykyisin useita tiloja.

Palokankaantien mutkan kaakkoiskulmalla sijainneen Makkolan (Makkonen) eteläpuoliset rinnepellot olivat tarkastettaessa viljansängellä, eikä niistä onnistuttu löytämään kivikautisen asutuksen merkkejä. Nykyisen Makkosen ja Mikkolan välinen pelto oli myöhemmin kynnetyt ja tältä alueelta tavattiin jokunen kvartsilohelma, nekin epämääräisiä (x = 7120 60, y = 3471 30, z = n. 110). Suhteessa löydettyjen kiviesineiden määrään kvartssia oli kuitenkin vähän. Kun alueen nykyiset asukkaat eivät ole myöhemminkään mitään löytäneet, ei asuinpaikkaa onnistuttu varmuudella paikantamaan.

On huomattava, että Mäntylän asuinpaikka, kohde 35, on rekisterinumeronsa perusteella vanhoja Makkolan maita, samoin Laitala 21.

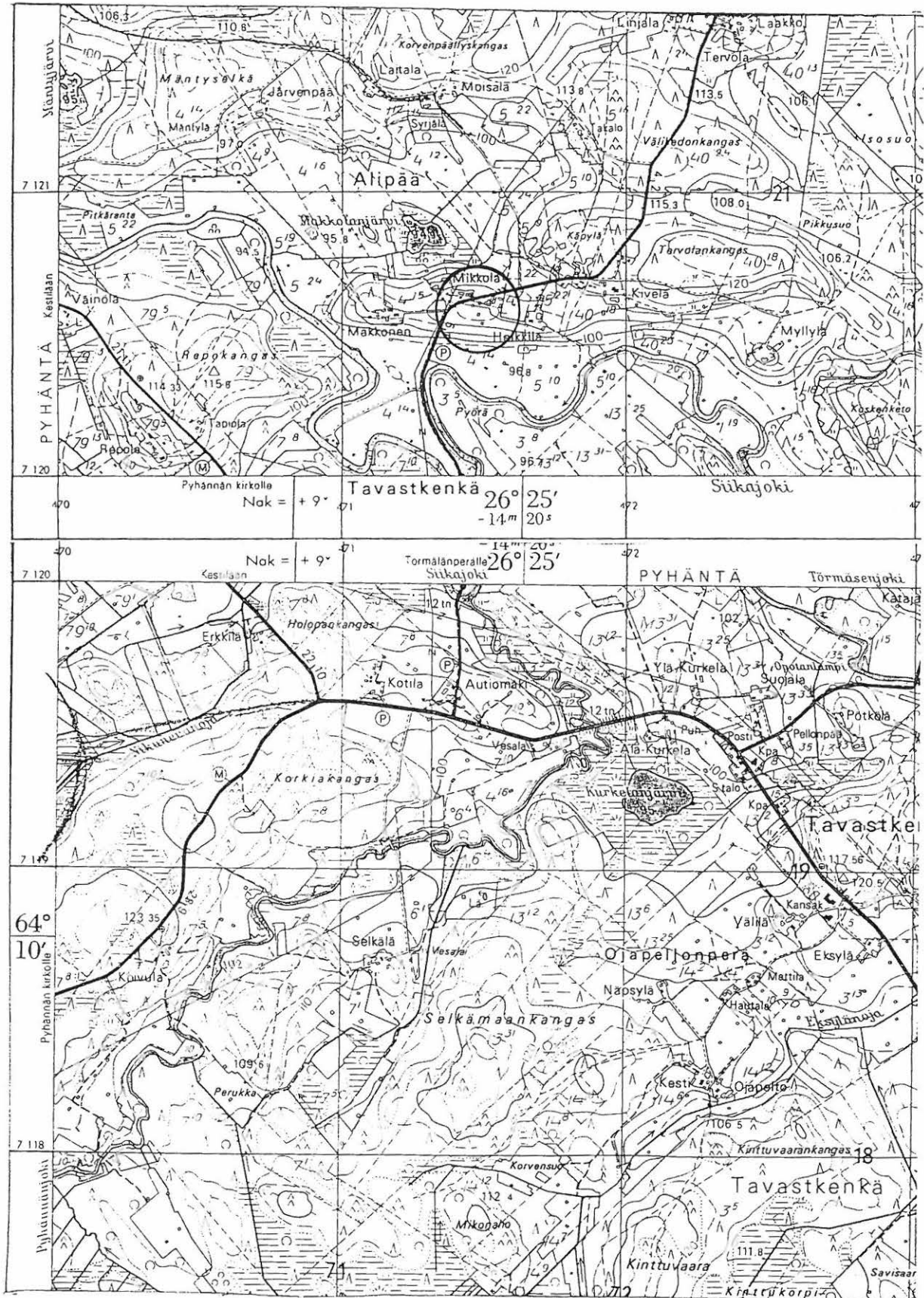
Kohde tarkastettu: 24.9. ja 8.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:77 (kirveen teräpuoli), KM 3671:39 (tasataltan teräkatkelma), KM 3855:19-20 (tasatalttoja ja KM 4098:4 (tasataltta)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 06/A, p. 1972

3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI (+3413 05)

Pyhäntän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 5

Kohteen nimi: Myllylä I ja II

Määrittely ja mj-luokka: kivikautisia asuinpaikkoja. II.

Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI

Koordinaatit: a) x = 7120 62, y = 3472 48, z = n. 110
b) x = 7120 58, y = 3472 32, z = n. 110

Kylä ja seutu: Tavastkenkä

Tila ja Rek:No: Myllylä 12:4 ja ? 40:18

Maanomistaja: Arto Myllylä
Myllyläntie 7, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km pohjoiskoilliseen, Siikajoen pohjois- ja Törmäsenjoen länsirannalla. Myllylän talon pelloista on löydetty useita kiviesineitä, joista vain osan löytöpaikka tunnetaan joltisellakin tarkkuudella. Pellot sijaitsevat korkeudeltaan vaihtelevalla alueella joen rannan ja niiden pohjoispuolella olevan korkeamman Tervolankaan välissä. Inventoinnin yhteydessä paikalta löydettiin asuinpaikan merkkejä kahdesta kohtaa.

Myllylä I (a) sijaitsee uudesta päärakennuksesta 200 metriä pohjoiseen Tervolankankaan laidalla olevan ladon luona. Alue on hiekkamultaisen pellon yläreunaa palstan 40:18 alueella. Viljansängellä olleesta pellosta ja pellon pohjoislaidalta tavattiin puolenkymmentä kvartsi-iskosta ja jokunen palanut kivi.

Myllylä II (b) sijaitsee uudesta päärakennuksesta noin 200 metriä luoteeseen pienen Myllyläntien eteläpuolisen pellon eteläpuolella olevan laajan peltoalueen pohjoisreunalla palstan 40:18 alueella. Alue on hiekkamultaista jokea kohti viettävää peltoa, jonka erottaa ylemmästä pellosta muinainen rantatörmä. Viljansängellä olleesta pellosta ja osin kaivellusta törmästä tavattiin kvartsi-iskoksia ja palaneita kiviä. Alin kvartsi tavattiin noin 60 metriä pellon ylälaidasta läheltä palsta länsirajaa. Viereinen pelto oli ketona. Törmän rikkoutuneessa kohdassa oli punamultaa tai voimakkaasti punaiseksi värjäytyntä maata noin metrin levyisellä alueella.

Näiden lisäksi saatiin mukaan reikäkivi, joka on löydetty talosta noin 50 m koilliseen. Lisäksi kerrottiin löydetyn hukattu kiviesine, joka vanhan isännän Väinö M. mukaan löytyi talosta noin 200 m koilliseen. Poikansa Arto M. muisteli löytöpaikaksi talosta noin 350 m koilliseen olevaa Hautapeltoa. Molemmat alueet tarkastettiin ilman tulosta. Pellot olivat savikkoisia.

Kohde tarkastettu: 25.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3270:1 (tasataltta), -:2 (kourutaltta), -:3 (reikäkivi), KM 3671:41 (veitsi) ja KM 2989~~2~~3(reikäkivi)

Valokuvat: D 26 reikäkiven löytöpaikka taloryhmän edessä.

Kartta: peruskarttaote 3413 06/A, p. 1972

3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI (+3413 05)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 6

Kohteen nimi: Myllylä

Määrittely ja mj-luokka: kivikehiä. III.
karhunkallopuu. III.

Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI

Koordinaatit: x = n. 7120 58, y = n. 3472 48,
z = n. 110

Kylä ja seutu: Tavastkenkä

Tila: ?

Rek:No: 40:18

Maanomistaja: Arto Myllylä
Myllyläntie 7, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km pohjoiskoilliseen, Siikajoen pohjoispuolella ja Törmäsenjoen länsipuolella, Myllylän talosta noin 150 metriä pohjoiseen, Tervolankankaan etelälaidalla. Arkistotietojen mukaan paikalla, noin 150 metriä talosta pohjoiseen, on ollut kivikehiä. Inventoinnin aikana kuvaukseen sopivan kohdan olevan raivattu pelloksi, eikä kivikehiä paikalta enää löytynyt - ei pelolta eikä viereiseltä kankaaltakaan. Tällaisista kehistä eivät tiedonneet myöskään Väinö ja Arto Myllylä. Ainoa kivirakenne alueella oli vanhan Tervolan talon luona oleva kiviaita Myllylän talosta noin 300 metriä pohjoisluoteeseen.

Myllylän talon vanha rinnakkaisnimi on Kilkala, esim. vanha isäntä tunnetaan yleisesti Kilkalan Väinönä. Hän kertoi, että Tervolankankaan itäpäässä on ollut vanha kuusi, jota on kutsuttu kilanpääkuuseksi. Kuuseen on kertoman mukaan ennen vanhaan ripustettu karhun kallo. Nimi liittyy Siikalatvan muihin kilka-, kila- alkuisiin nimiin, joiden Ganander sanakirjassaan sanoo olevan pahan hengen, tiulaisen nimityksiä, esim. vuoren- tai metsänhenki. Mielenkiintoista Myllylän kertomuksessa on Kilan yhdistyminen karhuun.

Kohde tarkastettu: 25.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: ks. kohteen 5 kartta

PYHÄNTÄ 7

Kohteen nimi: Katajamäki
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7119 90, y = 3472 67, y = n. 97,5
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Katajamäki
 Rek:No: 1:15
 Maanomistaja: Matti Kemppainen
 Törmälänperäntie 12 A, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km koilliseen, Siikajoen pohjois- ja Törmäsenjoen eteläpuolella olevalla mäellä sijaitsee Katajamäen talo, jonka mailta on löydetty tasataltta. Esineen tarkempaa löytöpaikka ei tunneta.

Inventoinnin aikana talon viljansängellä ja ketona olleista savikopelloista ei löydetty kivikauteen viittavia merkkejä, mutta talosta saatiin mukaan koordinaattien osoittamasta paikasta aiemmin löydetty reikäkiven puolikas. Löytöpaikka on aivan jokivarressa, mainittujen jokien yhtymäkohdan eteläpuolella olevaa matalaa ja taista pelloksi raivattua entistä jokivarren joutomaata.

Kohde tarkastettu: 27.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:42 (tasataltta)

Löydöt: KM 29875 (reikäkiven puolikas)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/A - 06/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 7 Katajamäki

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 8

Kohteen nimi: Koistila

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: x = 7115 56, y = 3478 88, z = n. 125
(talon sijainti)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Perukka

Tila: Koistila

Rek:No: 8

Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 12,5 km itäkoilliseen, Sainijärven kaakkois-päästä noin 1 km itään, Siikajoen pohjoisrannalla. Talon pelloista on löydetty useita kiviesineitä, joiden löytöpaikkaa ei tarkemmin tunneta.

Inventoinnin aikana talon todettiin olevan tyhjillään. Peltoja ei ole vuosiin viljelty, läntisimmät pellot oli istutettu männylle. Aikoinaan pellot on raivattu hiekkakaalle, joten pellot ovat hiekkamultaa. Alueelta ei onnistuttu löytämään kivikaudesta kertovia jäänteitä. Talon länsipuolisen Palokankaan kautta kulkevan metsätien risteyksestä aivan läntisimpien peltöjen tuntumasta tavattiin kivikautinen asuinpaikka, ks. kohde 41 Myllykoski N.

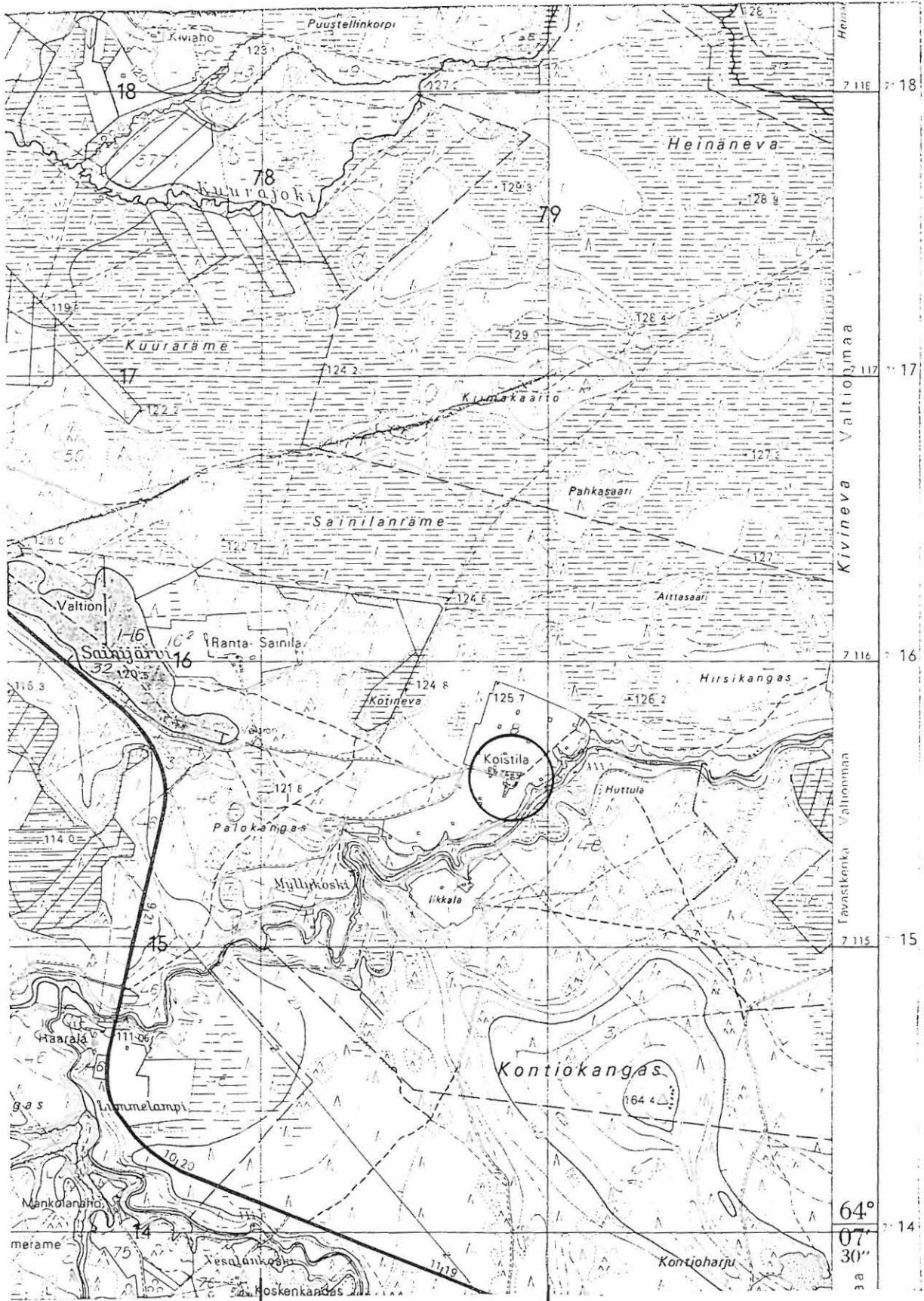
Kohde tarkastettu: 3.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:43 (veitsenterä), -:44 (kiviliuska/tasaltta) ja hukkaan joutunut kiviesine.

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/CD, p. 1972

3478

3479

3413 05 TAVASTKENKÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 9

Kohteen nimi: Ahola
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka? (?)
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7117 87, y = 3473 58, z = n. 110
 (talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Ahola
 Rek:No: 21:1
 Maanomistaja: Arvi Pitkähkoski
 Sapilastie 3, 92930 Pyhäntä

Pyhännän kirkosta noin 9,5 km itäkoilliseen, Siikajoen eteläpuolella kohdassa, missä joki tekee 90 asteen mutkan idästä pohjoiseen. Ahola talo sijaitsee joen ja sen vieritse kulkevan Perukkaan johtavan tien eteläpuolella olevalla mäellä, jonka joenpuoleinen rinne on jyrkkä törmä. Lännessä tilaa rajaa lounaasta laskeva ruopattu luonnonoja, jonka suuntaan maasto laskee loivemmin.

Talon pelloista on löydetty kaksi tasatalttaa. Niiden tarkkaa löytöpaikka ei löytötiedoista käy ilmi, eikä talon nykyinenkään omistaja tiennyt pelloista kiviesineitä löytyneen. Esitti tosin epäilynä mahdollisena löytöpaikkana Heikkilään johtavan tien ja mainitun luonnonojan välisiä peltoja talosta 100 - 200 metriä länteen. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin talon pohjoispuolella törmän partaalla olleet olleet kynnetyt pellot. Näistä ei kuitenkaan kiinteän asuinpaikan jälkiä löydetty. Muut pellot olivat ketona ja heinällä, eikä näiltäkään löytöjä tehty.

Kyseessä on sama kohde kuin Nygård 19. Ahola on entinen Nygårdin torppa.

Kohde tarkastettu: 3.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:45 (keihäänterän kärkipuoli), KM 3855:16-17
 (tasatalttoa molemmat)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 9 Ahola

7118

7117

3413 05 TAVASTKENKÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 10

Kohteen nimi: Kurkela
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka? II(?)
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7119 05 - 20, y = 3471 70 - 95,
 z = n. 97,5 - 107,5 (löytöpellot)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Ala-Kurkela
 Rek:No: 13:12
 Maanomistaja: Markku Luttinen
 Tavastkengäntie, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 9 km koilliseen, Pyhännänjoen ja sen itäpuolella olevan Kurkelanjärven välissä, järven lounaisrannalla. Paikalla on niemekemäinen harjanne, jonka järvenpuoleisilla rinteillä on kaksi peltoa. Pienempi pelto on jokseenkin tasaisella rannalla ja suurempi pelto järventörmän yläpuolella viettävällä rinteellä. Maaperä nurmella olleissa pelloissa hiekkamultaa, ojanpenkat umpeen kasvaneet.

Löytötietojen perusteella kahden tasataltan löytöpaikka on paikannettavissa kyseisiin peltoihin, jotka ovat Kurkelan kantatalon ai-noat järven eteläpuoliset pellot. Inventoinnin yhteydessä alueelta ei onnistuttu löytämään kivikautisen asuinpaikan merkkejä, vaikka kaksi esinettä ja maaston yleinen topografia asuinpaikkaan viittaavatkin. Nykyinen omistaja ei paikalta ole löytöjä tehnyt.

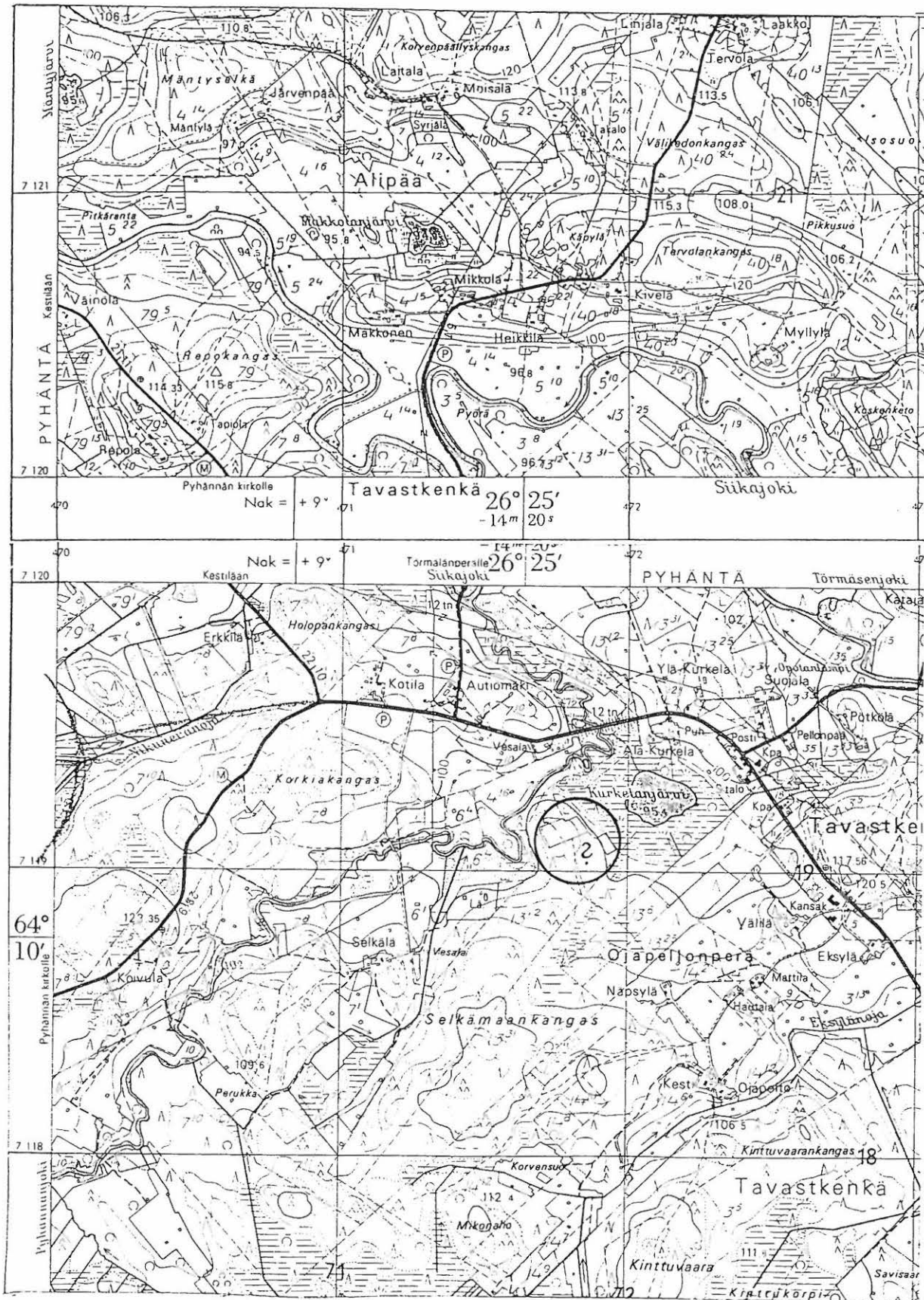
Kohde tarkastettu: 26.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:46 ja 3855:14 (tasatalttoja molemmat)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhäntään inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 11

Kohteen nimi: Koivula

Määrittely ja mj-luokka: a) kivikautinen asuinpaikka? II(?)
b) rautakautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: x = n. 7118 68, y = n. 3470 44,
z = n. 115 (rautakautinen ltp)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä

Tila: Koivula

Rek:No: 17:15 (7:15?)

Maanomistaja: Järvelän perikunta
Koivulantie 11, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta 8 km pohjoiskoilliseen, Pyhännänjoen länsirannalla, noin 1,6 km lounaaseen Pyhännäjoen suusta. Talon mailta on löydetty useita kiviesineitä, joiden tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin talon pellot. Pohjoisin peltoalue oli viljansängellä ja muut nurmella. Löytöjä ei tehty. Kivikautisia esineitä ei tiettävästi ole kokoelmiin saatujen jälkeen löytynyt. Talon vanha emäntä kertoi perunaa aiemmin kasvatetun talon lähellä olevissa pelloissa, mistä rautakirveskin on löytynyt. Tämä kohta oli kuitenkin paksun kulokon peitossa, eikä kivi- saati rautakauteen viittaavia löytöjä onnistuttu tekemään. Maaperä rinteen yläosan pelloilla oli hiekkamultaa.

Rautakirves on ollut Pyhännän kotiseutumuseossa, jossa käydessään Janne Vilkuna tunnisti sen rautakautiseksi. Löytöpaikasta ei ollut tuolloin tietoa, mutta Pyhännän nuoriso- ja kulttuurisihteeri Raili Turunen onnistui jälkepäin selvittämään sen löytöpaikaksi Koivulan. Koivulassa kerrottiin kirveen löytyneen jokseenkin koordinaatien osoittamasta paikasta 1960-luvulla. Löytäjä on talon poika Antero Järvelä. Löytöpaikka oli paksulla kulokolla olevaa hiekkamaata. Löytöä valottavia havaintoja paikalla ei onnistuttu tekemään.

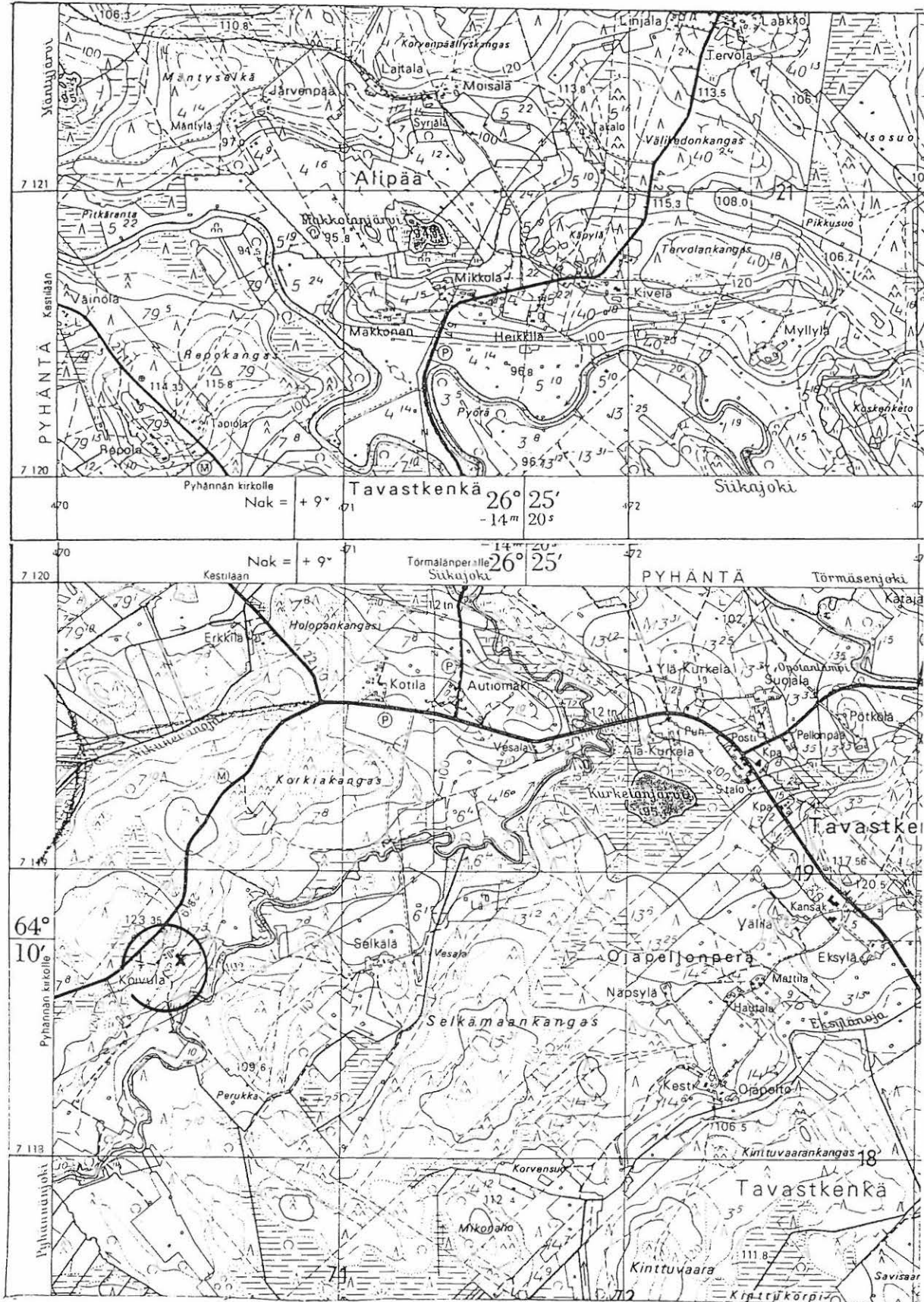
Kohde tarkastettu: 24.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:56 (reikäkivi), 4098:6-7 (tasatalttoja)
ja 23531 (kapeateräinen silmällinen rautakirves)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhäntään inventointi 1996 M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 12

Kohteen nimi: Rämälehto

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ

Koordinaatit: x = 7114 82 - 88, y = 3464 30 - 38
z = n. 125

Kylä ja seutu: Kamula, Kivijärvi

Tila: Rämälehto

Rek:No: 15(:?)

Maanomistaja: Veijo Turunen
Rämälehdontie 5, 92930 Pyhäntä

Pyhännän kirkosta noin 4,3 km luoteeseen, Kivijärvestä vajaat 1,5 km itään, Piippolantien eteläpuolella. Kohde sijaitsee Rämälehdon talosta noin 300 metriä koilliseen, taloon johtavan tien itäpuolella, siltä erkanevan tilustien varrella ja pohjoispuolella.

Inventoinnin yhteydessä kuvatululta paikalta tavattiin kvartsi-iskoksia ja kvartsikaavin sekä palaneita kiviä. Löydöt tehtiin pienen kangasniemekkeen pohjoispuolisten nurmella olleiden peltojen reunalta ja kankaan reunassa olevan pienen hiekkakuopan laidamilta. Toistakymmentä iskosta tavattiin pieneltä alueelta pohjoispuolisen pellon kaakkoiskulmasta pellon vierestä, missä pintamaata oli puukittu koneella pois.

Hiekkakuopan kohdalla heti tilustien eteläpuolella oli halkaisijaltaan noin 4 metrin laakea painauma, jolla syvyyttä noin 20 - 30 cm. Toinen hieman pienempi painauma oli tästä länsiluoteeseen tien pohjoispuolella. Lisäksi viimeksi mainitun pohjoispuolella oli muutamia muitakin painaumia/kuopanteita, jotka kuitenkin poikkesivat kuvatuista. Kyseessä on mäntyä kasvava hiekkakangas, joka idässä rajoittuu suohon, luoteessa korkeampi kivikkokangas. Yleensäkin alue on hiekkavaa, mutta muualla lähinnä tilan peltojen alueella tehty tarkastus ei tuottanut tulosta. Omistajalle ilmoitettiin paikasta ja lupasi ottaa kotitarvehiekan muualta.

Talosta on saatu aiemmin reikäkivi, jonka talon entinen omistaja, Samuli Koistinen, oli saanut eräästä huutokaupasta. Esine siis ei ole Rämälehdon mailta löydetty.

Kohde tarkastettu: 18.9.1996

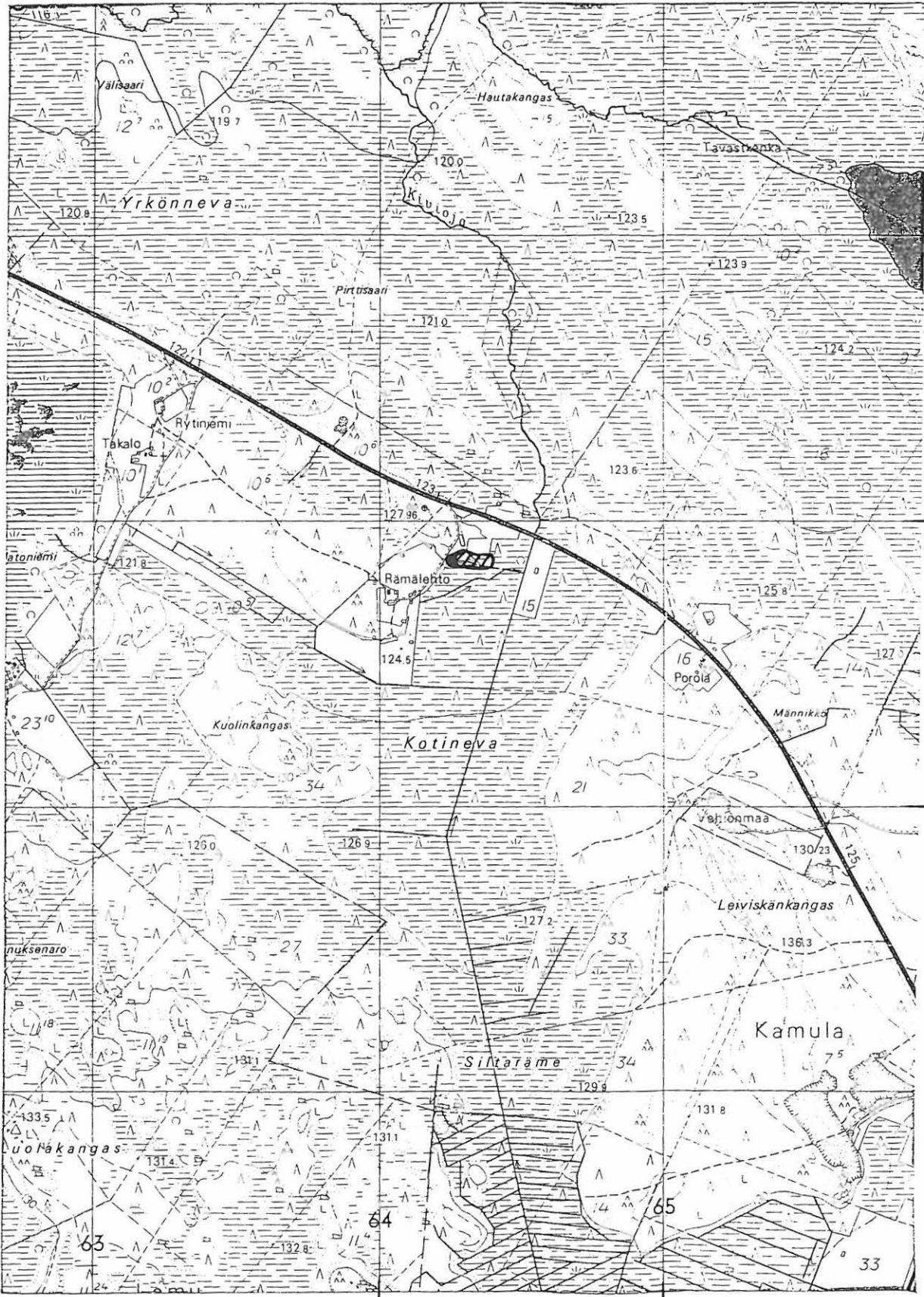
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:58 (reikäkivi)

Inventointilöytö: KM 29876 (kvartsikaavin)

Valokuvat: D 27 asuinpaikkaa kankaan laidassa, luoteesta

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/AB, 1972

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 13

Kohteen nimi: Vanhatalo, hautausmaa
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ
 Koordinaatit: x = 7111 55, y = 3467 13, z = n. 125
 Kylä ja seutu: Kamula, Pyhännän keskusta
 Tila: ?
 Rek:No: 7:~/72:?
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin vajaat 100 metriä länsilounaaseen, Pyhännänjärven Kirkkoniemen etelärannalla, kirkkomaan eteläisen aidan ja rannan välisellä peltokaistaleella. Pelto on metsitetty ehkä parikymmentä vuotta sitten ja kasvaa nyt tiheää nuorta mäntyä.

Aiemman tarkastuskäynnin yhteydessä todetulta asuinpaikalta ei nyt tehty löytöjä. Ainoa muutos entiseen on se, että pelto on metsitetty. Vanhatalo on sama kuin kirkosta 350 metriä kaakkoon oleva Marjomaa, jonka pelloista, tosin toisaalta Kirkonkylän alueelta, on muitakin löytöjä, ks. kohde 25.

Kohde tarkastettu: 18.9.1996

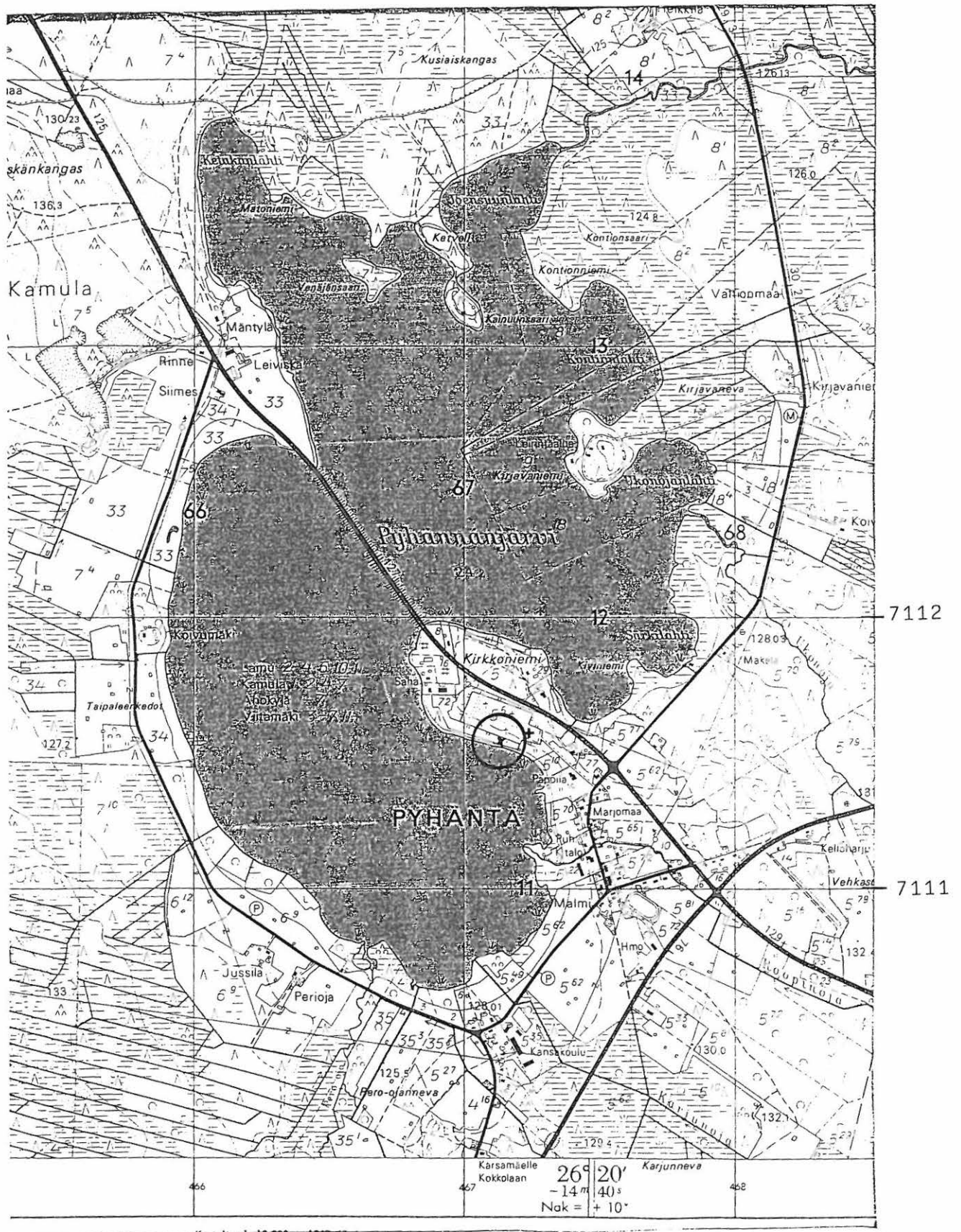
Aiemmat tutkimukset: Inventointi 1967, Ville Luho
TONA, 1967 OIVA KESKITALO

Aiemmat löydöt: KM 3807:1 (kiviesineen katkelma/veitsi?) ja
 KM 17383 (kvartsiesineitä ja -iskoksia, pal. luuta)

Valokuvat: D 28 Asuinpaikka rantatörmän päällä puiden peitossa, itäkaakosta.
 D 29 Kirkonkylää Periojan suusta, Vanhantalons asuinpaikka kirkon kupeessa, lounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 13 Vanhatalo

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhäntän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 14

Kohteen nimi: Kyllönen

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka?. II.

Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ

Koordinaatit: x = n. 7113 72, y = n. 3467 12
z = n. 125 (peltoalueen keskiosa)

Kylä ja seutu: Kamula, Pyhännänjoen niska

Tila ja Rek:No: ?, 33(:?)

Maanomistaja: Ossi Seppä
Periojantie, 92930 Pyhäntä

Pyhännän kirkosta noin 2,2 km pohjoiseen, Pyhännänjärven Joensuunlahden pohjoisrannalla, Pyhännänjoen niskasta noin 200 metriä länteen. Paikalla ovat täysin metsittyneet paksua mäntyä kasvavat pelot, joiden ojat erottuvat maastossa, myös rakennuksen jäänteitä paikalla on. Pohjoisessa rantakangasta suojaa korkempi Kusiaiskan-gas, muutoin joen niskaa ympäröivät rannat ovat alavia, paikoin suorastaan soisia.

Alueen pelloista ovat peräisin PPM:n kokoelmissa olevat kaksi kivi-esiesineitä ja luonnonkivi, jotka on löytänyt Antti Kyllönen. Kyllösen paikka on aiemmin paikallistettu järven etelärannalle Periojan luo (vrt. karttaa Pyhännän esihistoriallisista suojelukohteista, museovirasto 1972). Siellä on kyllä Kyllösten mökki, mutta kyseessä eivät ole samat Kyllöset.

Inventoinnin aikana tavattiin onnekaasti Pertti Partanen, jonka iso-isän äiti oli alkuaan Kyllönen. Hän kertoi Kyllösten asuneen kuvatulla paikalla Joensuunlahden rannalla, myös löytäjän nimi oli hänelle tuttu. Tiedon vahvisti vielä hänen veljensä, joka asuu löytöpaikasta vajaan kilometrin koilliseen olevassa Kankaalan talossa.

Löytöpaikalla todettiin maaperän olevan hiekkaa, mutta selviä kivi-kautisia löytöjä ei tehty. Kun vesi järvessä oli matalla onnistuttiin rantatörmän alapuolelta vesirajasta ja vedestä löytämään muutamia palaneita kiviä ja pari epämääräistä kvartssia, jotka toisin olivat niin veden hiomia, että varmuudella niitä ei voi iskoksina pitää. Kun paikka on sekä maastollisesti että maastollisesti asuinpaikaksi sovelias ja kun sieltä on kaksikin kivi-esiesineitä, voidaan kohdetta pitää ainakin mahdollisena asuinpaikkana.

Kohde tarkastettu: 18.9.1996

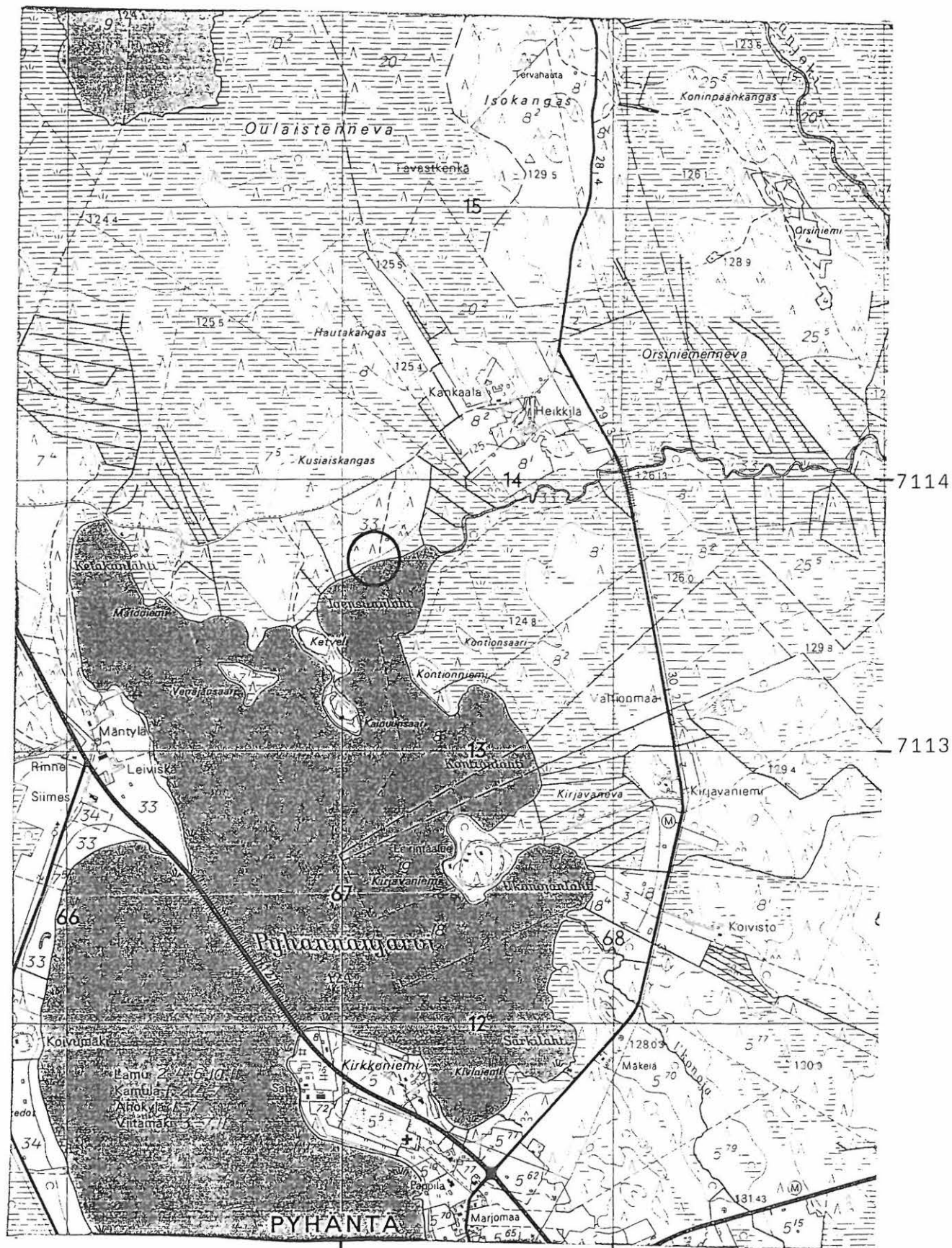
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 931 (luonnonkivi), PPM 932 (kivitaltta) ja
PPM 466=6711 (tuura)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 14 Kyllönen

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 15

Kohteen nimi: Hautala
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 04 HUHMARPURO
 Koordinaatit: x = n. 7101 12, y = n. 3479 10,
 z = n. 192,5 - 195
 Kylä ja seutu: Ahokylä
 Tila: Hautala
 Rek:No: 8:3
 Maanomistaja: Väinö Mahosenaho
 Juutistentie, 29220 Ahokylä

Pyhännän kirkosta noin 15,5 km kaakkoon, Ahokylästä Juutisiin johtavan tien pohjoispuolelta, Hautalan talosta noin 50 m pohjoiseen. Alue on jokseenkin kivikkoista hiekkamullanmaata. Löytöpaikan pelto ei ollut kynnöksellä vaan heinikkona. Viereisistä kynnöspelloista ei onnistuttu löytämään mitään kivikautiseen asutukseen viittaavaa.

Korkeudeltaan kohde on sellainen, että asuinpaikkaa sen alueella tuskin on ollut. Lähin vesistö nykyään on kohteesta noin 300 metriä koilliseen oleva Kivipuro, eikä paikalle oikein hahmotu muutakaan sopivaa vesistöä. Onko läheinen Korpienneva joskus ollut kuroutuneena järvenä ei ole tiedossa. Myöhemmistä kulkureiteistä tiedetään, että Hautalan ja läheisen Periojan kautta on mennyt kankaita pitkin kulkenut vanha tie Pyhännän kirkonkylälle. Käsitykseni mukaan kyseessä on irtolöytö, joko paikalla hukattu tai jossain vaiheessa muualta paikalle kulkeutunut.

Kohde tarkastettu: 1.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 17723 (poikkikirves)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 04/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 16

Kohteen nimi: Junno
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka? II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7119 94, y = 3473 40, z = n. 110
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Junno
 Rek:No: 1:20
 Maanomistaja: Matti Turunen
 Törmälänperäntie, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km koilliseen, Siikajoen koillis- ja Törmäsenjoen eteläpuolella, Siikajokeen laskevan Törmäsenjoen suusta noin 700 metriä itään. Junnon talo sijaitsee 110 metrin korkeuskäyrän mukaisen mäen itälaidalla, muinaisen salmen ja nykyisen notkelman partaalla. Talon pelloista on löydetty kolme kiviesinettä, joista yhden löytöpaikka on koordinaattien osoittamassa kohdassa.

Inventoinnin aikana Junnon Törmälänperäntien eteläpuoliset pellot olivat viljansängellä ja pohjoispuoliset pellot laitumena. Paikalla ei onnistuttu tekemään kivikautisesta asutuksesta kertovia havainnotoja. Talon vanha isäntä, joka oli löytänyt kynnöksestä Katajamäen isännän kyntöpalkaksi ottaman ja sieltä inventoinnin yhteydessä mukaan saadun kivikirveen, osoitti löytöpaikan. Se sijaitsi Junnon vanhasta päärakennuksesta itäkoilliseen pellon laidassa, löytäjän pojan Matti Turusen uuden omakotitalon itäpuolella, siitä noin 10 metriä itään. Paikalta ei isäntä tiennyt muita löytöjä olevan. Pellot olivat savikkoisia.

Kahden muun esineen löytöpaikkaa ei voitu tarkemmin paikallistaa. Kirveen löytöpaikka on maastollisesti asuinpaikaksi jokseenkin so-piva, eikä näidenkään esineiden löytyminen samoilta tienoin ole mahdotonta.

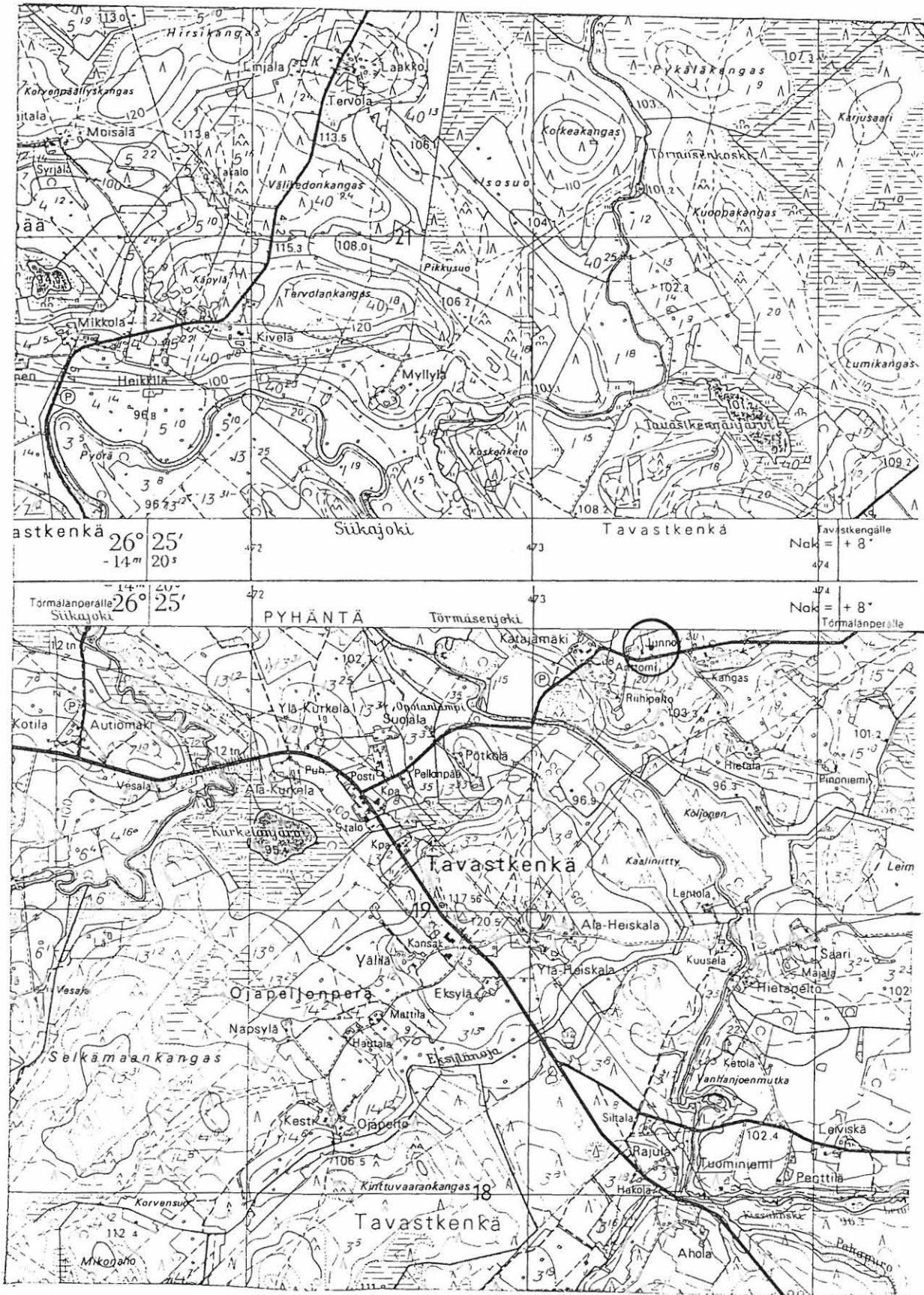
Kohde tarkastettu: 26.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:79 (liuskekärjen katkelma), -:80 (taltta-mainen kiviesine) ja KM 29877 (kivikirves)

Valokuvat: D 30 Löytöpaikka ja asuinpaikka punapäättyisenä näkyvän rakennuksen edessä, itäkaakosta.

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B + 06/A, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 17

Kohteen nimi: Perioja
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ
 Koordinaatit: x = 7110 67, y = 3466 37, z = 125-127,5
 (talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Kamula, Perioja
 Tila: ?
 Rek:No: 6(:?)
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 1 km lounaaseen, Pyhännänjärven etelärannalla Periojan varrella sijaitsee Periojan talo, josta on KM:n kokoelmiin saatu reikäkivi. Löytöpaikaksi on ilmoitettu Pössärinniemi. Tämän nimistä niemeä ei enää paikkakuntalaisten keskuudessa tunnettu. Mahdollisesti kyseessä on niementapainen Periojan suupuoli talosta noin 200 metriä koilliseen, tosin edellyttäen, että löytö tehty ko. talon mailta.

Periojan talo on kesäkäytössä ja inventoinnin aikana se oli tyhjiällä. Talon ja järven välistä kulkee Periojan tie, jonka varrella on muutamia uusia omakotitaloja. Näiden alueen tarkastus ja suoritettu kysely ei tuottanut tulosta.

Kohde tarkastettu: 18.9.1996

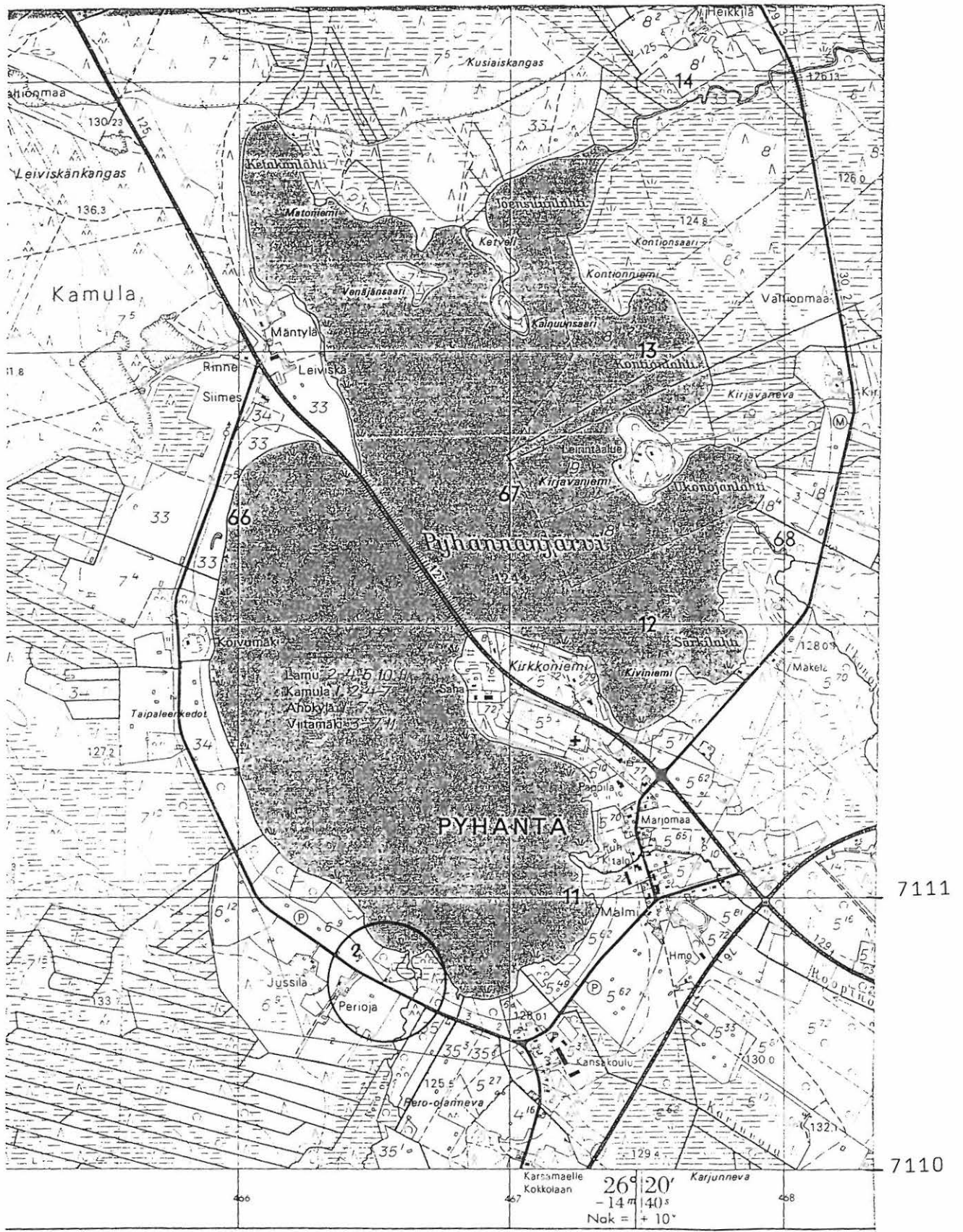
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:86 (reikäkivi)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 17 Perioja

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 18

Kohteen nimi: Lappi
 Määrittely ja mj-luokka: kiviesineen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 01 ISO LAMUJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7108 26, y = 3462 74, z = n. 140
 (talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Lamu
 Tila: ?
 Rek:No: 11(:?)
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 5,5 km länsilounaaseen, Lamujoen itärannalla, vajaan 2 km joen niskasta sijaitsevan vanhan Lapin talon mailta, Jyrinperän suolta ojituksen yhteydessä on löydetty epämääräinen kivi, jonka pinnoissa näkyy ikäänkuin kaaputuksen jälkiä, kuten löytötiedoissa mainitaan. Edelleen mainitaan, että kiven muassa tuli esiin tulusrautakin, mutta se on joutunut hukkaan jo ennen kiven kokoelmiin saantia.

Lapin talo on alueen kantataloja, jonka maat ovat olleet aikoinaan melkoisen laajat. Alueen talot kierrettiin melko tarkkaan, mutta Jyrinperän suota tai nykyisin mahdollisesti peltona olevaa aluetta ei kyetty paikallistaamaan.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3826:1 (kiviesine)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 01/B, p. 1972

7109

7108

3462

3463

3413 01 ISO LAMUJÄRVI

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 19 = 9

Kohteen nimi: Nygård (Nykort)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka?. II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7116 60, y = 3474 80, z = n. 115
 (talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: -
 Rek:No: -
 Maanomistaja: -

Pyhännän kirkosta noin 9,5 km itäkoilliseen sijaitsee Nykortin talo. Taloon on yhdistetty kivikautiset löydöt, jotka Juho Pitkähoski on löytänyt 1800-1900 -lukujen taitteessa Nykortista noin 1,8 km luoteeseen olevan Aholan mailta eli löytötietojen mukaan Nykortin talon Aholan torpan pellosta. Ks. kohde 9 Ahola.

Nykortissakin käytiin varmuuden vuoksi. Pellot ketona, eikä nykyinen omistaja pelloista tiennyt kiviesineitä löytyneen.

Kohde tarkastettu: 30.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄNTÄ 20

Kohteen nimi: Leiviskä
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka? II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7118 20, y = 3474 06, z = n. 107,5
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Leiviskä
 Rek:No: 6(:?, lohottu jokin aika sitten)
 Maanomistaja: Jarmo ja Katariina Puurunen
 Punaperäntie 11, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10 km koilliseen, Siikajoen pohjoisrannalla, Valkeisen ja joen välissä olevalla mäellä. Leiviskän talon mailta on saatu KM:n kokoelmiin kaksi kiviesinettä, joiden tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta.

Inventoinnin aikana löydettiin koordinaattien osoittamassa kohdassa olevalta länsiluoteeseen viettävältä pellolta kaksi mahdollista kvartsiesinettä, muutamia kvartsilohelmia ja pari kvartsi-iskosta, joiden perusteella paikalla näyttäisi olevan jonkinlainen asuinpaikka. Pellolta ei tiettävästi aiemmin ole esineitä löydetty, elleivät sitten kokoelmien esineet ole näiltä sijoilta. Nykyiset omistajat tosin tulleet vasta 1914, eli mainittujen löytöjen jälkeen, paikalle asumaan. Mainittu pelto on kuitenkin vanhoja Leiviskän peltoja. Pelto sijaitsi vanhan Leiskän kohdalla Punaperäntien pohjoispuolella. Pelto oli melko kivikkoista multamaata.

Mykyiset talot Tuominiemi, Penttilä ja Pelkola entisiä Leiviskän maita, joten aiemmin löydettyjen esineiden yhdistäminen inventoinnin aikana havaittuun kvartsipaikkaan jää hyvin epävarmaksi.

Kohde tarkastettu: 3.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3855:18 ja 4098:1 (tasatalttoja molemmat)

Inventointilöydöt: KM 29878:1-2 (kvartsiesineitä)

Valokuvat: D 20 Asuinpaikan merkit vasemmalle viettävässä pellossa metsän reunassa, lännestä

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 20 Leiviskä, Tavastkenkä

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 21

Kohteen nimi: Laitala
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI
 Koordinaatit: x = 7121 26, y = 3471 10, z = n. 105
 (vanhan talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Alipää
 Tila: Laitala
 Rek:No: 4:7
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 11 pohjoiskoilliseen, Siikajoen ja Makkolanjärven pohjoispuolella. Laitalan pellosta on löydetty yksi kiviesine, jonka tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta. Vanha vuoden 1972 peruskartalla oleva talo on purettu ja sen länsipuolelle on rakennettu uusi omakotitalo. Talonväkeä ei onnistuttu tapaamaan.

Inventoinnin aikana Laitalan pellot olivat nurmella, lukuunottamatta peltoalueen itäpäässä ollut pientä kohtaa. Paikalta ei löydetty mitään löytöä valottavaa. Maastollisesti otollisimmalta vaikutti talon länsipuolella olevan notkelman, muinaisen suojaisten lahdelman, laitamat. Täällä oli kuitenkin palloissa paksu nurmi ja ojat umpeen kasvaneet. Maaperä ylempänä Koskenkankaantien varrella oli hiekkaista, kuten peltojen pohjoispuolinen Korvenpäällyskangas yleensäkin. Löytöpaikkaa ei onnistuttu tarkemmin määrittelemään.

Kohde tarkastettu: 24.9.1996

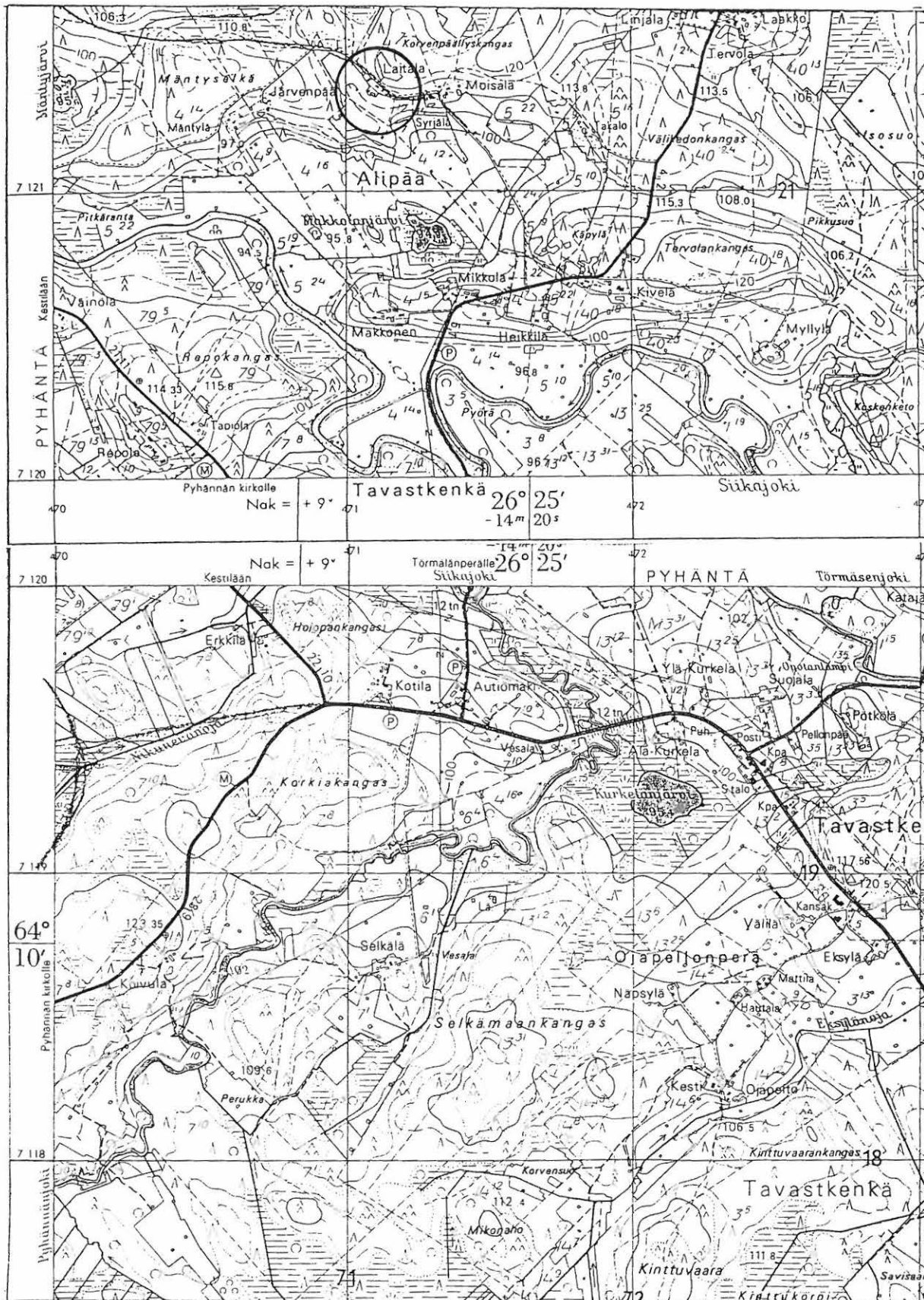
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 4098:2 (tasataltta)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 06/A, p. 1972

PYHÄNTÄ 21 Laitala

3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI (+3413 05)

Pyhäntään inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 22

Kohteen nimi: Moisala
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI
 Koordinaatit: x = n. 7120 56, y = n. 3471 68,
 z = n. 110 (vanha Moisala)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: ?
 Rek:No: 5(:?)
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 10 km pohjoiskoilliseen, Siikajoen pohjoispuolella. Moisalan talon pellosta on löydetty kivikirves. Moisalan talo on aiemmin sijainnut Siikajoen ja Makkolanjärven välisellä korkealla harjanteella, jokseenkin nykyisen Heikkilän paikkeilla. Noin 50 vuotta sitten on samanniminen talo rakennettu tästä noin 900 metriä luoteeseen samoille maille, joiden rekisterinumero on 5. Esineen löytöpaikkaa ei kyetty tarkemmin määrittämään, vaikka alueen kynöksellä olleet pellot tarkastettiin. Nykyisen Moisalan pelloista ei jälkeinpäin ole kiviesineitä löytynyt. Heikkilän väkeä ei onnistuttu tapaamaan.

Kohde tarkastettu: 24.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 4098:3 (kivikirves)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 06/A, p. 1972

PYHÄNTÄ 23

Kohteen nimi: Lohipuro

Määrittely ja mj-luokka: pyyntikuoppia. II.

Peruskartta: 3413 07 JUUTINEN

Koordinaatit: x = n. 7102 05, y = n. 3488 35 (alku)
 x = n. 7104 65, y = n. 3487 76 (loppu)
 z = n. 170 - 182,5

Kylä ja seutu: Itämaen yhteismetsä/ ym II

Tila: -

Rek:No: -

Maanomistaja: -

Pyhännän kirkosta noin 25 - 26 km itäkaakkoon Järvienkankaan itäpuolisen Lohipuron varrella, sen itäpuolella Ison lohilammen ja Heinälammen välisellä alueella. Puron itäpuolisen kankaan puronpuoleisella reunalla on noin 100 pyyntikuoppaa ainakin kolmessa jaksossa. Pohjoisin jakso on Ison ja Pienen Lohilammen välillä, keskimmäinen Pienen Lohilammen ja Patalammen välillä ja kolmas Heinälamminkankaan reunalla. Ilmeisesti kuoppia on myös kahden viimeksi mainitun jakson äestetyllä välillä, ainakin muutamia havaittiin.

Paikalla on käyty ensimmäisen kerran syksyllä 1994, jolloin tarkastettiin kaksi ensimmäistä jaksoa. Pian tämän jälkeen saatiin tieto alueella olevista muistakin kuopista, jotka tarkastettiin inventoinnin aikana. Oppaina olivat Pyhännän nuoriso- ja kulttuurisihteeri Raili Turunen ja metsänhoidon neuvoja Olavi Paldanius, joka kuopat on alunperin R. Turuselle ilmoittanut. Paldaniuksen mukaan kuopat jatkuvat jaksottaisesti edelleen pitkin puronvarsia Vieremän puolelle.

Kuoppien koko ja syvyys vaihtelevat, niiden ollessa pääosin noin 4 - 5 metriä halkaisijaltaan ja vajaan metrin syvyisiä, tosin joukkoon mahtuu muutama kooltaan hieman pienempi sekä syvyydeltään matalampi kuoppa. Osassa oli havaittavissa valli. Turpeenalaisen huuhtoutumiskerroksenkin paksuus vaihteli niissä kuopissa, joista se tarkastettiin. Tämän perusteella, samoin kuin kuoppien muodon ja maatumisasteen perusteella, näyttää siltä, että kuopat ovat eri-ikäisiä, vanhimmilla ikää varmasti useita satoja vuosia.

Kohde tarkastettu: 1.10.1996

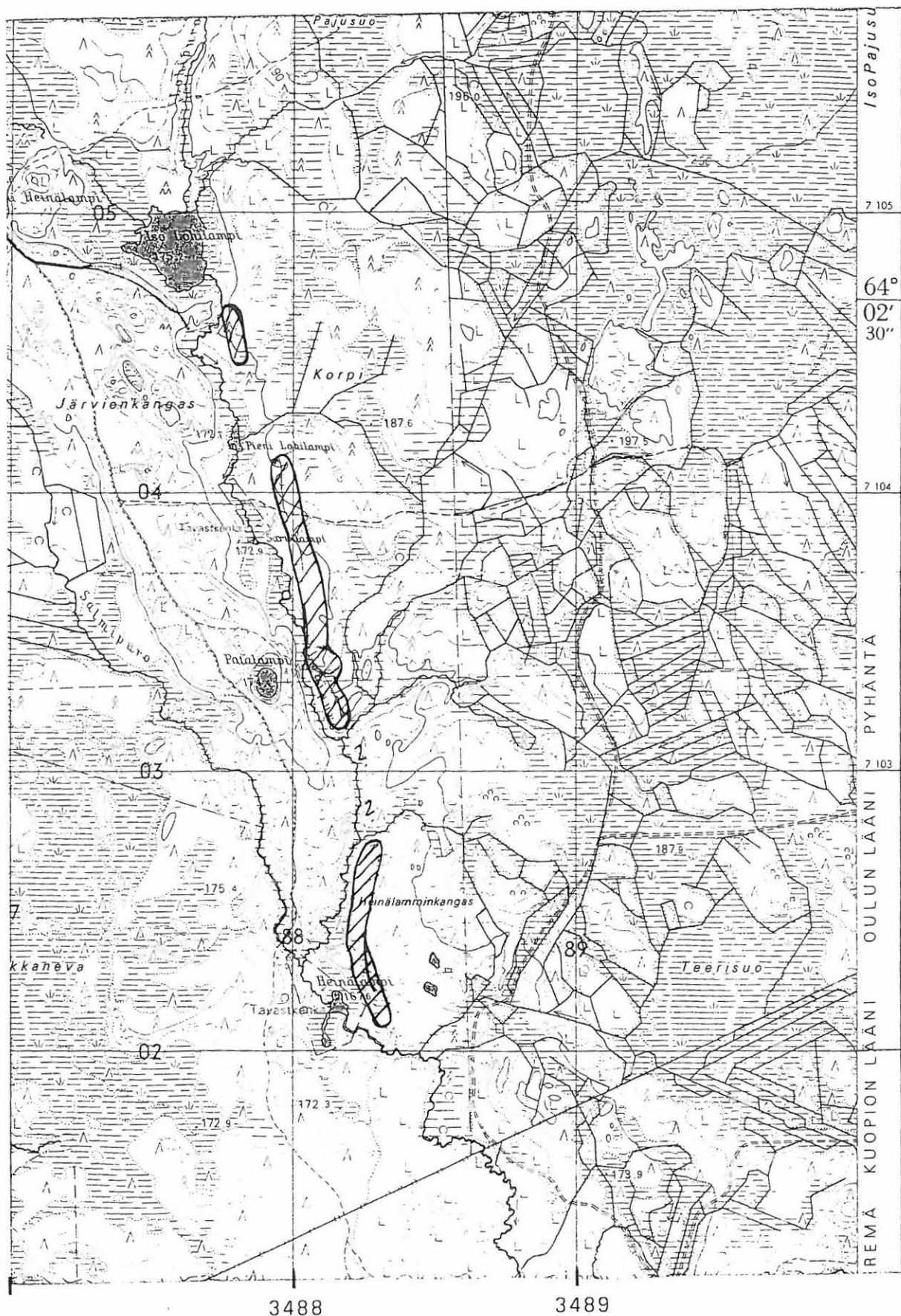
Aiemmat tutkimukset: Tarkastus 1994, M. Sarkkinen

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 07/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 23 Lohipuro

3413 07 JUUTINEN

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 24

Kohteen nimi: Leiviskä
 Määrittely ja mj-luokka: rautakautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ
 Koordinaatit: x = 7112 97, y = 3466 13, z = n. 127,5
 (talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Kamula, Kirkonkylä
 Tila: Leiviskä(?)
 Rek:No: 33(?)
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 1,7 km luoteeseen, Pyhännänjärven länsirannan niemellä sijaitsevan Leiviskän talon sydänmaalta, juurikkaita ylösväännettäessä on löydetty viikinki/ristiretkiaikainen rullapäinen hevosenkenkäsolkki. Tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta.

Inventoinnin aikana kävi ilmi, että paikkakunnalla soljen kerrottiin löytyneen Leiviskän talon niemipellosta. Tätä on tuskin enää 1800-luvun lopullakaan sydänmaaksi sanottu. Asiaa selvitellessä kävi ilmi, että aikoinaan Siikajokilaakson kansallispukea suunniteltaessa ko. solki on otettu naisen puvun paidan halkion sulkimeksi. Tällöin on puvun suunnittelija Uolevi Yli-Nojola saanut solkeen liittyvän tiedon, että se on löytynyt Leiviskän maalta. Kun Niemi-peltoon liittyy useita tarinoita niin venäläisistä kuin tavastenkäläisten kirkkoon kulustakin, onpa siellä vielä kirkkolatona tunnettu vanha latokin, ja kun Piippolan tietä tehtäessä on löydetty ploomurahakätkö, on ilmeisesti käynyt niin, että määrite Leiviskän maa on yhdistetty kyseiseen paikkaan ja tämä tieto on sitten levinnyt paikkakuntalaisten tietoon.

Talon väki on vaihtunut ja nykyisin ainakin pääosan vanhasta Leiviskästä omistavat Sepät. Löytäjän Ville Luttisen tai sukulaistensa kautta tietoja ei enää pystytty tarkentamaan, joten löytöpaikka jäi näiltä osin hämärän peittoon.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3671:50 (hevosenkenkäsolkki)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 25

Kohteen nimi: Marjomaa
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ
 Koordinaatit: x = n. 7111 30, y = n. 3467 43,
 z = n. 127,5 (vanha talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Kamula, Pyhännän keskusta
 Tila: ?
 Rek:No: ?
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 300 metriä kaakkoon sijainneen Marjomaaan eli Vanhatalon pelloista on löydetty kaksi kiviesinettä, joiden tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta. Toisen esineen tulisi arkistotietojen mukaan olla Pyhännän kotiseutumuseossa, mutta etsinnöistä huolimatta sitä ei sieltä löydetty. Lehtitietojen mukaan (Liitto 29.6.1952) esine on löydetty uudisraiviolta noin 200 metriä Pyhänjärven rannasta paikasta, mistä pellot alkavat järveen, hiekkapohjaisesta maasta. PPM:n kokoelmissa olevan esineen on toimittanut Heikki Marjomaa.

Marjomaa on siis sama tila, jonka alueelta tunnetaan kohde 13 Vanhatalo (vrt. se). Tähän kirkon luona olevaan asuinpaikkaan ei kuitenkaan sovi Liiton artikkelissa ollut kuvaus, sillä asuinpaikka sijaitsee aivan Pyhännänjärven rannalla. Kyseessä on siis ilmeisesti jokin toinen löytöpaikka. Sitä ei kuitenkaan ole enää mahdollista tarkemmin paikantaa, sillä kyseeseen tuleva alue on Pyhännän rakennettua keskustaa.

Kohde tarkastettu: -

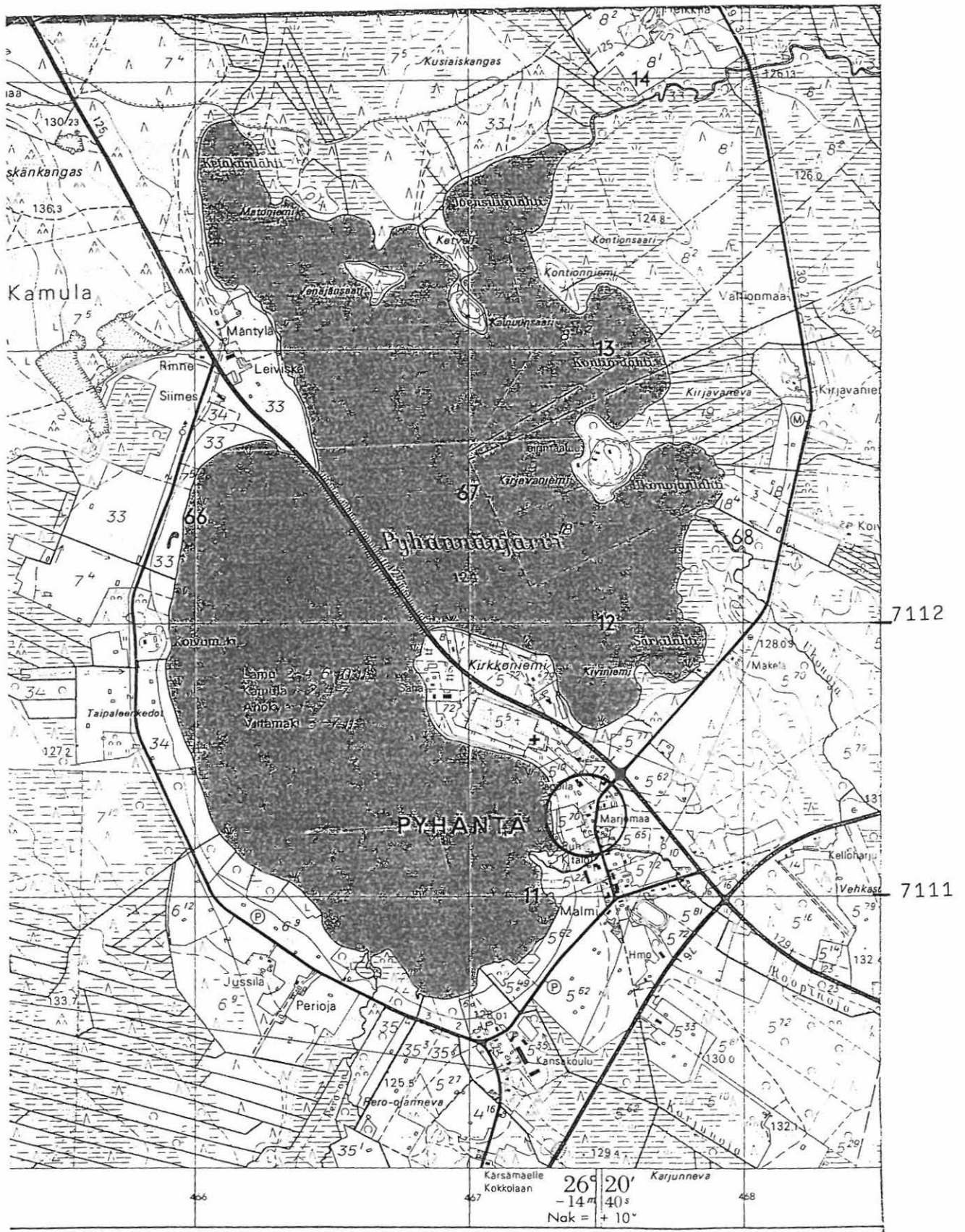
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 467 (kivikirves) ja esine PyhänM:ssa (?)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 25 Marjomaa

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhäntän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 26

Kohteen nimi: Heikkilä
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka? II/III
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7116 30, y = 3472 16, z = n. 127,5
 (talon vanhan päärakennuksen sijainti)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Heikkilä
 Rek:No: 54
 Maanomistaja: Aimo ja Alpo Niilekselä
 Heikkiläntie, 92910

Pyhännän kirkosta noin 7 km koilliseen, Siikajoesta noin 2 km lounaaseen, Ison Tervaskankaan itäreunalla. Heikkilän talossa on kotimuseo, jossa on säilytteinä kolme kiviesinettä. Korkea luettelonumero johtuu luetteloinnin hoitaneen Pyhännän kotiseutumuseon luetteloteknisistä syistä.

Esineiden löytöpaikaksi ilmoitettiin talon vanhasta päärakennuksesta, museosta, 50 - 90 metriä länsiluoteeseen olevat pellot. Nämä olivat hyvin kivikkoiset, vaikka niiltä on raivattu runsaasti kiviä sarkojen välisiin kookkaisiin kiviaitoihin. Peltojen pohjoispäähän on tehty betoninen tuorerehusiilo, jonka paikkaa kaivettaessa saottiin havaitun hiiltä savimaasta. Inventoinnin aikana pelloilta ei voitu havaita minkäänlaista merkkiä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Heikkilän talon luota läntee pieni puro kohti pohjoisessa olevaa suota, mutta muuten se on kaukana nykyisistä vesistöistä.

Milloin esineet ovat löytyneet ei varmuudella käynyt ilmi. Talon vanha isäntä ja museon kokoaja Eino Niilekselä sanoi niiden olleen talossa niin kauan kuin muistaa ja toisaalta niiden ainakin jossain vaiheessa olleen talon alla. Kaikkinensa löytöolosuhteet jäivät hieman epäselviksi.

Kohde tarkastettu: 2.10.1996

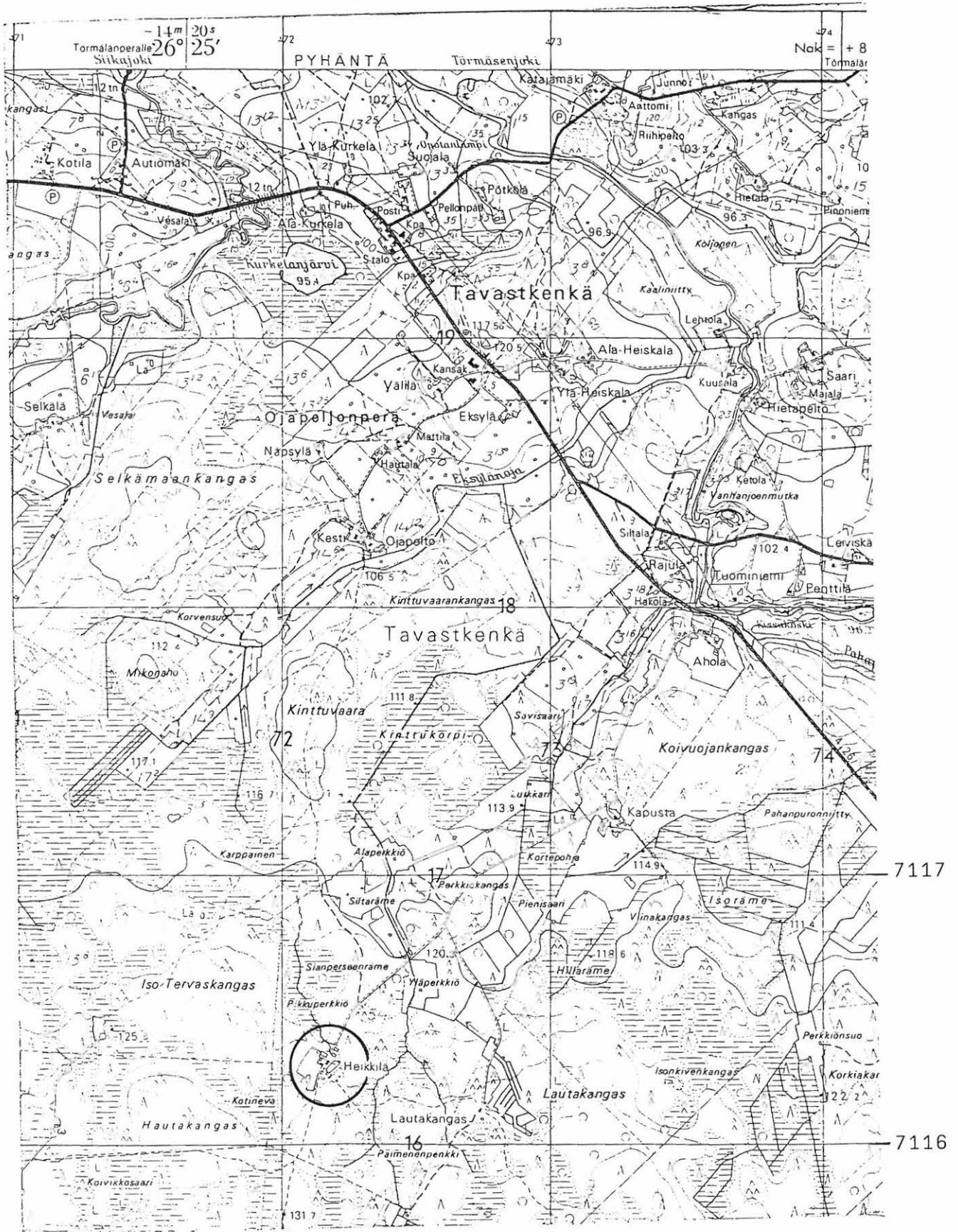
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: Heikkilän kotimuseo/PyhänM 2792 a) (kourutaltoa), b) (tasataltoa) ja c) (tuuran kärkipuoli)

Valokuvat: NH 50 ja 51 Kotimuseon esineet molemmilta puolilta
 D 32 ja 33 Kotimuseon esineet molemmilta puolilta

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 26 Heikkilä

3413 05 TAVASTKENKÄ

PYHÄNTÄN INVENTOINTI, M. Sarkkinen 1996

PYHÄNTÄ 27

Kohteen nimi: Kirkonkylä, Mattilankangas
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ
Koordinaatit: x = n. 7110 20, y = 3467 20,
z = n. 127,5 - 130
Kylä ja seutu: Kamula. Pyhännän keskusta
Tila: ?
Rek:No: ?
Maanomistaja: Pyhännän kunta

Pyhännän kirkosta noin 1,3 km etelään, Koulun eteläpuolisen kankaan eteläpuolella olevalta suopellolta on aikoinaan löydetty siimanpainokivi. Nykyään löytöpaikka on kunnan omistuksessa ja paikalla on kiekkokaukalo/tenniskentät. Kyseessä lienee alunperin ollut irtolöytö, kivikauden merkkejä ei enää paikalta löydetty.

Kohde tarkastettu: 18.9.1996

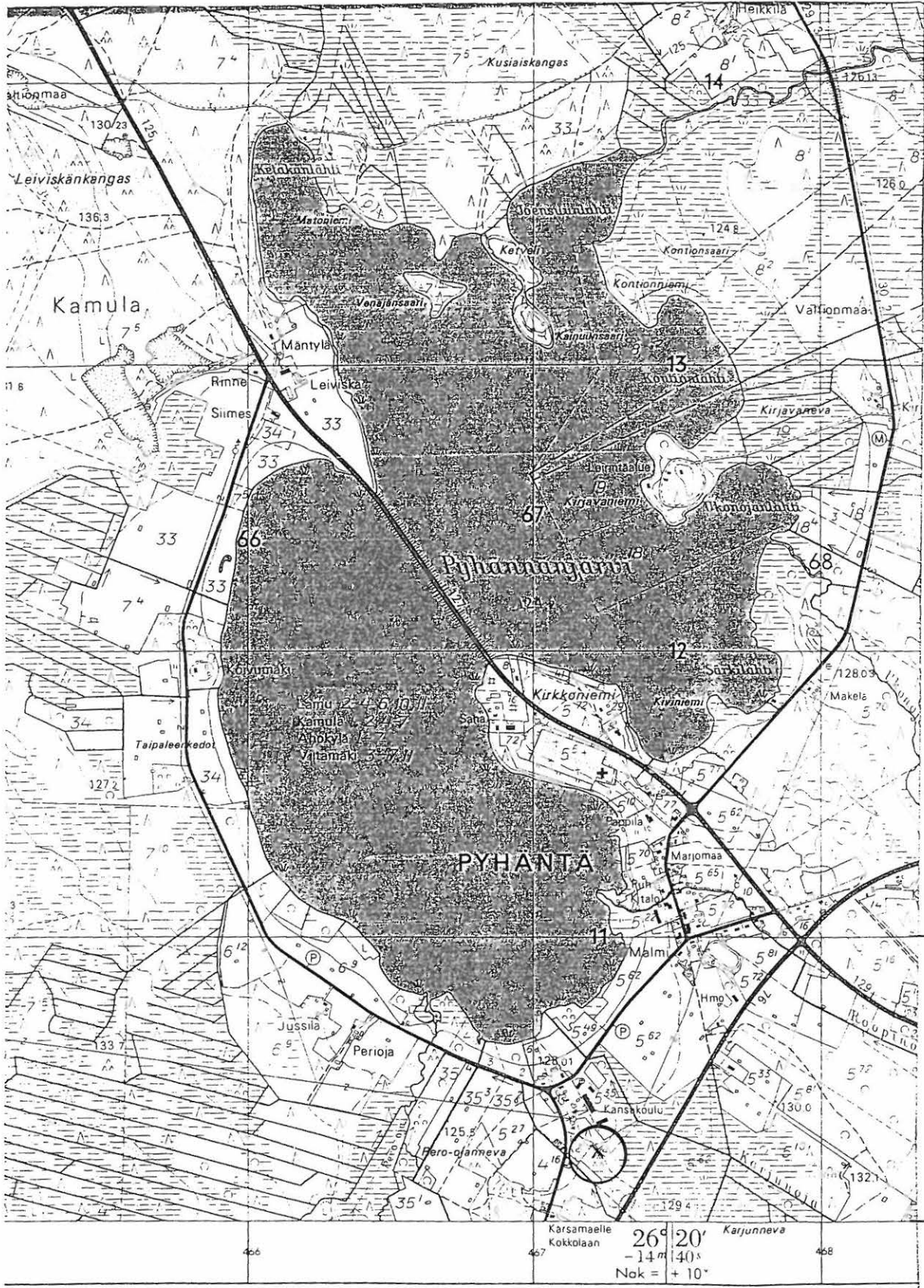
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 15514 (ongensiimanpaino)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/C, p. 1972

PYHÄNTÄ 27 Kirkonkylä, Mattilankangas

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhäntä inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 28

Kohteen nimi: Nokela
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7118 47, y = 3476 64, z = 122,5-125
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Nokela
 Rek:No: 49
 Maanomistaja: Vilho Karppisen perikunta
 Tapio Karppinen
 Punaperäntie 39, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 12 km itäkoilliseen, hiekkaisen Palokankaan läpi virtaavan Kuurajoen rannasta noin 150 m itäkoilliseen, lounaaseen viettävän kankaan reunalla. Nokelan talosta noin 200 m lounaaseen on kaksi pientä hiekkamultaista peltoa, joista alempaa ns. Kuoppapeltoa reunustavat hieman kivikkoisemmat muinaiset rantatörmät ja kumpareet niin, että pelto rajautuu luonnollisesti. Nimi selittyy läheisen rinteiden törmässä olevista historiallisen ajan keltalareista tms. Paikalta on aiemmin löydetty kiviesine pellon laidasta kohti suota auralla vedetystä kuivatusojasta.

Inventoinnin aikana pellot olivat kynnöksellä. Alemmasta pellostä tavattiin runsaasti kvartsi-iskoksia ja lohelmia sekä jonkin verran palanutta kiveä ja yksi kivilaji-iskos. Ylemmän pellon alalaidalta tavattiin myös jokunen pala kvartssia. Paikalla jäi vaikutelma, että asuinpaikka rajautuisi maastossa jokseenkin samoin kuin paikalle aikoinaan raivattu pelto.

Kohde tarkastettu: 3.10.1996

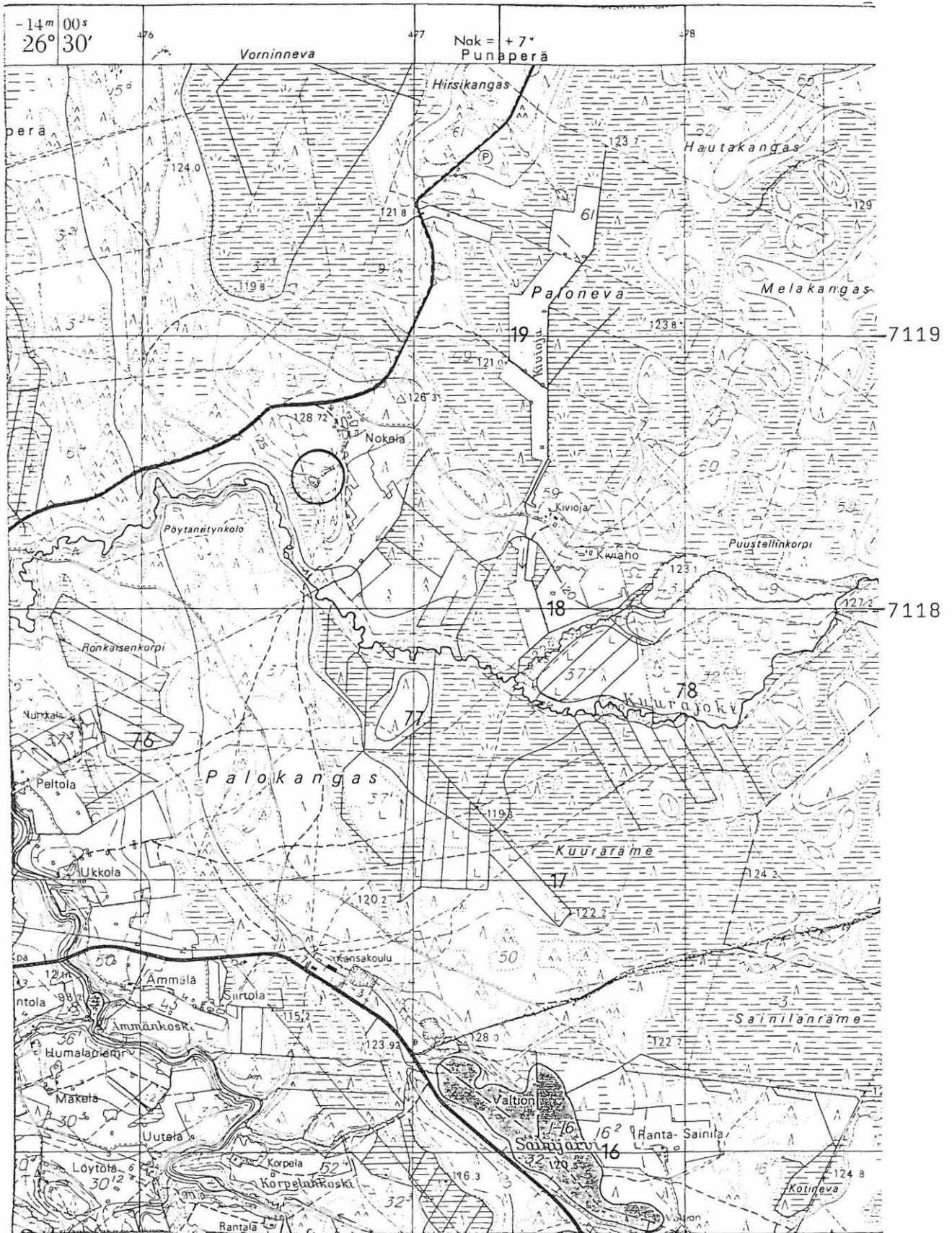
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 28914 (kivikirves)

Inventointilöydöt: KM 29879:1 (kivilaji-iskos), -:2 (kvartsisesine)
 ja -:3 (kvartsilohelma)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/D, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 29

Kohteen nimi: Rintala
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
Koordinaatit: x = 7119 92, y = 3474 58, z = 107,7-110
Kylä ja seutu: Tavastkenkä
Tila: Rintala
Rek:No: 15:6
Maanomistaja: Heikki Leiviskä
Kalliontie 4, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 11,5 km koilliseen, Siikajoen pohjoispuolella. Rintalan talosta noin 150 metriä länsilounaaseen, Kalliontien eteläpuolelta olevalta pellolta on löydetty reikäkivi, jonka Raili Turunen on toimittanut KM:n kokoelmiin. Löytöpaikka on savikkoista peltoa pientä puroa ympäröivän notkelman itälaidalla.

Inventoinnin aika pelto oli laidunmaata olevaa ketoa. Paikalta ei onnistuttu löytämään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Ko-koelmiin saatu esine on löydetty perunannostossa 1964. Sitä ennen tai sen jälkeen ei talonväen mukaan paikalta ole löytynyt muita esineitä.

Kohde tarkastettu: 26.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 27985 (reikäkivi)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/BD + 06/AC, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 30

Kohteen nimi: Kivijärvi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ
 Koordinaatit: Ruutu 7115/3462 (Kivijärvi)
 Kylä ja seutu: Kamula tai Piippola
 Tila: ?
 Rek:No: ?
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 6 km luoteeseen olevan Kivijärven alueelta on arkistotietojen mukaan löydetty kiviesine, jonka tarkempia löytöseikkoja ei tunneta. Kivijärvi sijaitsee Piippolantien ja Lamuntien risteyksen kaakkoispuolella. Järvi on matala ja nykyään vain sen syvimät järven keskellä olevat alueet ovat vettä, muutoin se on reunoiltaan ruohikkoista suota. Järvi laskee vetensä Kivijärvenojaa pitkin länteen Lamujokeen. Länsi- ja pohjoispuoliset rannat ovat hiekkakangasta, itä- ja eteläpuoliset kivikkoista ja savensaikaista maata.

Inventoinnin aikana kierrettäessä järven rannalla olevat vanhat talot kävi ilmi, että järven itäpuolisista taloista ei nykyisten omistajien mukaan ole kiviesineitä löydetty. Länsipuolella on Sammalen talo, joka sijaitsee Kivijärvenojan suupuolesta pohjoiseen. Talo on kesäkäytössä eikä omistajia tavattu. Pellot olivat ketona lukuunottamatta talon eteläpuolella ollutta perunamaata. Se oli kuitenkin vanhan rantatörmän alapuolella, eikä siis mahdollista löytöpaikkaa ajatellen parhaalla paikalla. Pellostä tavattiin yksi epämääräinen kvartsilohelma. Talon muut ylempänä olevat pellot ovat hiekkamultaa. Mikäli esine on löytynyt pellostä, on juuri Sammalen talo todennäköisin löytöpaikka. Alue tulisi päästä tarkastamaan peltojen ollessa kynnöksellä.

Kohde tarkastettu: -

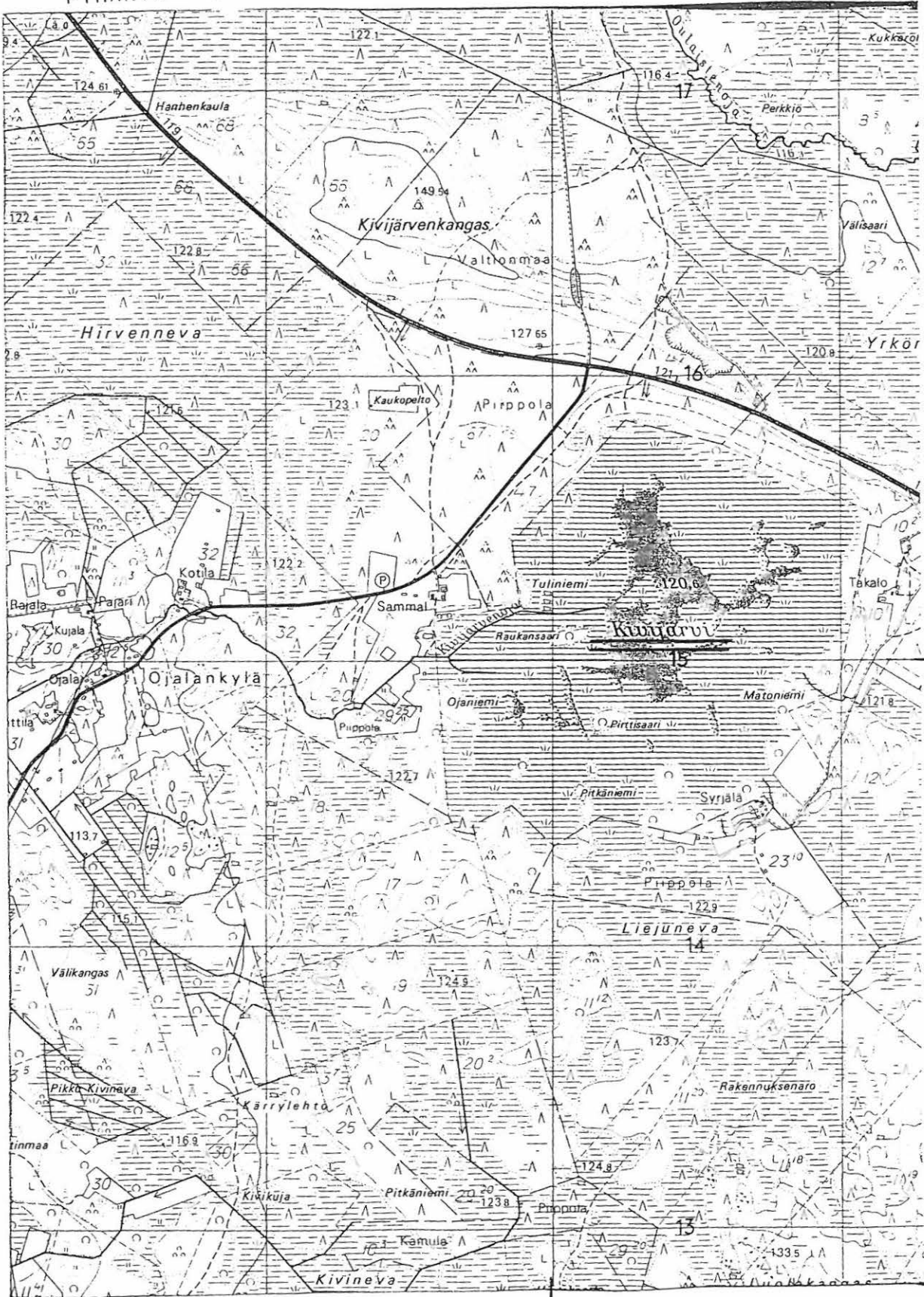
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 1779 (kivitaltta)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 02/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 30 Kivijärvi

7115

3462

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 31

Kohteen nimi: Välilä
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka? II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7118 78, y = 3472 56, z = n. 110
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Ojapellonperä
 Tila: Välilä
 Rek:No: 3:12
 Maanomistaja: Tapani Leiviskä
 Tavastkengäntie 33 B, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 9 km koilliseen, Siikajoen länsi- ja Pyhännänjoen itäpuolella, Kurkelanjärvestä noin 600 m kaakkoon, Tavastkengän koulun lounaispuolella. Välilän talon pelloista on Joel Kaipainen löytänyt korvakenuijan puolikkaan, joka on saatu PPM:n koelmiin 1933.

Inventoinnin aikana Välilän talosta saatiin mukaan saman nuijan toinen puolikas, joka täydentää esineen lähes ehjäksi. Esineen on nykyinen omistaja löytänyt talon tavaroiden joukosta, joten tarkan löytöpaikan suhteen sekään ei tuonut lisätietoa. Talon kynöksellä olleet pellot tarkastettiin. Ainoat mahdolliseen asuinpaikkaan viittaavat havainnot tehtiin päärakennuksen lounaispuolelta talosta noin 50 metrin päästä loivasti laskevan rinteen partaalta. Paikalla tavattiin ainoastaan pari kolme kvartsilohelmaa, mutta ei selviä iskoksia, paikalla oli myös jokunen palanut kivi. Maaperä oli paikalla hieman hiekkavampaa savikkoa kuin rinteen alaosissa.

Kohde tarkastettu: 27.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 3790 (korvakenuijan puolikas)

Inventointilöydöt: KM 29880 (korvakenuijan toinen puolikas)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkk...

PYHÄNTÄ 32

Kohteen nimi: Kotila

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: x = n. 7119 86, y = n. 3470 20,
z = n. 100

Kylä ja seutu: Tavastkenkä

Tila: Kotila

Rek:No: 7:8

Maanomistaja: Eero Haataja
Tavastkengäntie, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 9,5 km pohjoiskoilliseen, Siikajoesta vajaat 200 metriä etelään, Pyhännänjoen suusta noin 200 metriä länsilounaaseen. Kotilan talon pohjoispuolelta läheltä palstan rajaa on ojaa kaivaessaan Kalle Haataja löytänyt kiviesineen, joka on PPM:n kokoelmissa. Alue on pohjoiseen kohti jokea viettävän rinteessä alla olevaa tasaista alankoa. Maaperältään se on murakkoa, ilmeisesti entistä suota, sillä murakon seassa pyörii vanhoja puun kappaleita ja juurakoita.

Inventoinnin aikana alue oli laitumena. Talon nykyinen isäntä, löytäjän poika osoitti löytöpaikan ja kertoi, että muita kiviesineitä paikalta ei ole löytynyt. Maastoltaan ja maaperältään paikka on vaikea ajatella ainakaan tyypilliseksi asuinpaikaksi, kyseessä lie-nee irtolöytö. Asuinpaikan merkkejä ei paikalla havaittu, tosin havaintomahdollisuudet olivat heikot. Kotila on lohottu Autiomäestä, jonka pelloista on löydetty kaksi kiviesinettä, ks. kohde 2.

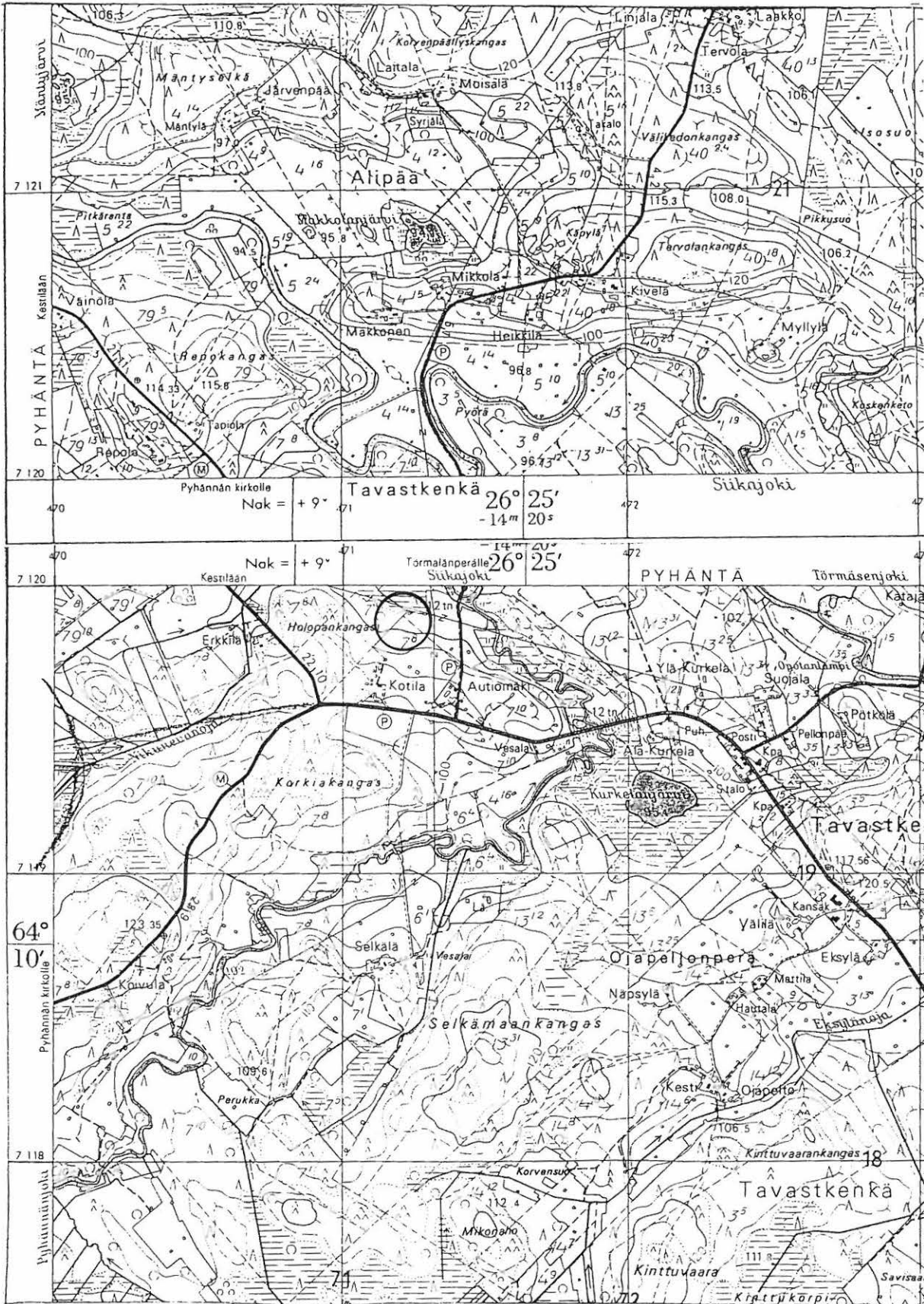
Kohde tarkastettu: 24.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 4614 (kivikirves)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B + 06/A, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 33

Kohteen nimi: Hietala
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7119 58, y =3473 74, z = n. 110
 (talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: ?
 Rek:No: ?
 Maanomistaja: Heikki Leiviskä
 Kalliontie 4, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km koilliseen, Siikajoen koillisrannalla, rannasta noin 300 metrin päässä olevalla mäellä sijaitsevasta Hietalasta on PPM:n kokoelmiin saatu reikäkivi. Esine on löydetty talon pellosta, mutta tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta.

Inventoinnin aikana talon pellot olivat heinällä, eikä löytöpaikkaa voitu tarkemmin määritellä.

Kohde tarkastettu: 26.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 5238 (reikäkivi)

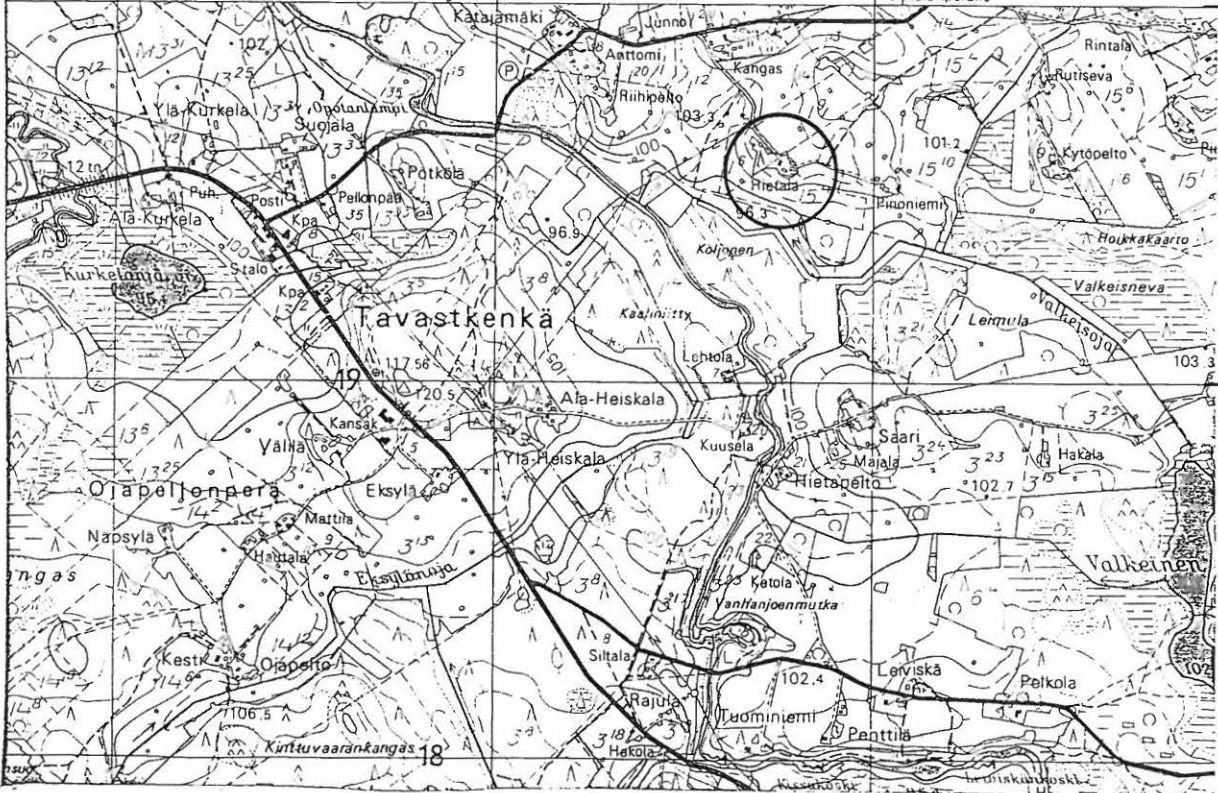
Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B + 06/A, p. 1972

Sūkajoki Tavastkenkä Nak = + 8°

PYHÄNTÄ Törmäsenjoki Nak = + 8°

7120

7119

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 34

Kohteen nimi: Anttomi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7119 87, y = 3473 22, z = n. 115
 (talon sijainti)
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: ?
 Rek:No: ?
 Maanomistaja: Väinö Turusen perikunta

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km koilliseen, Siikajoesta noin 200 metriä koilliseen olevalla mäellä sijaitsevan Anttomien talon pellostosta on löydetty reikäkivi, joka on PPM:n kokoelmassa. Talon ja joen välillä suhteellisen jyrkkä rinne, mutta talon itäpuolella maasto viettää loivemmin länteen. Pellot olivat kuitenkin paksua kulokkoa ja talo tyhjillään. Viereisen Junnon talon (ks. kohde 16) vanha isäntä on lähtöisin Anttomista, mutta hän ei ollut löydöstä aiemmin kuullut. Anttomien itäpuolella oleva Junnoon kuuluva pelto oli viljansängellä, mutta siitäkään ei kiinteän muinaisjäännöksen merkkejä löydetty.

Kohde tarkastettu: 26.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 6731 (reikäkivi)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B + 06/A, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 35

Kohteen nimi: Mäntylä ja Järvenpää
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI
 Koordinaatit: x = 7121 18, y = 3470 72, z = 97,5-100
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Alipää
 Tila: Mäntylä ja Järvenpää
 Rek:No: 4:9 ja 4:23
 Maanomistaja: Reeti Makkonen (4:9)
 Kirkkotie 6 B, 92930 Pyhäntä ja
 Pasi ja Benjamin Haataja (4:23)
 Koskenkankaantie 12, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10 km pohjoiskoilliseen, Siikajoesta noin 250 metriä pohjoiseen, Makkolanjärven ja Mäntyjärven puolimaissa, jokilaakson etelään viettävällä rinteellä. Mäntylästä on aiemmin PPM:n kokoelmiin saatu kourutaltoa.

Inventoinnin aikana tyhjillään olevan Mäntylän pellot olivat ketona, mutta viereisen Järvenpää pellot karhittuna ja mullalla. Niimeksi mainitulta pellolta tavattiin runsaasti kvartsi-iskoksia ja -lohelmia, sekä kaksi kvartsikaavinta. Myös palanutta kiveä paikalla oli. Maaperä oli hiekkaisempaa kangasmultaa, kuin yleensä Tavastkengän kylän alueella. Löytöalue sijaitsi rinteellä jokseenkin Mäntylän ladon tasalla, alhaalla löydöt loppuivat hieman ennen kuin maaperä muuttui alavaksi tasaiseksi murakoksi.

Mäntylän Reeti Makkonen on jo vanha mies ja asui kylällä. Makkolan Matti Viion mukaan Reetillä on Mäntylässä useampia kiviesineitä, joita ei inventoinnin aikana saatu talteen. Järvenpään isäntä kertoi pellolta joskus löydetyn kivisen nuolenkärjen(?), mutta se oli joutunut hukkaan.

Mäntylä on vanhaa Makkosen maata, joten voi olla, että osa kohteen 4 löydöistä on peräisin täältä. Tosin vaikka Makkosen mailta lähempää vanhaa Makkosta ei asuinpaikkaa onnistuttu varmuudella löytämään, on hyvinkin mahdollista, että sellainen on olemassa (vrt. Makkola 4).

Kohde tarkastettu: 24.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

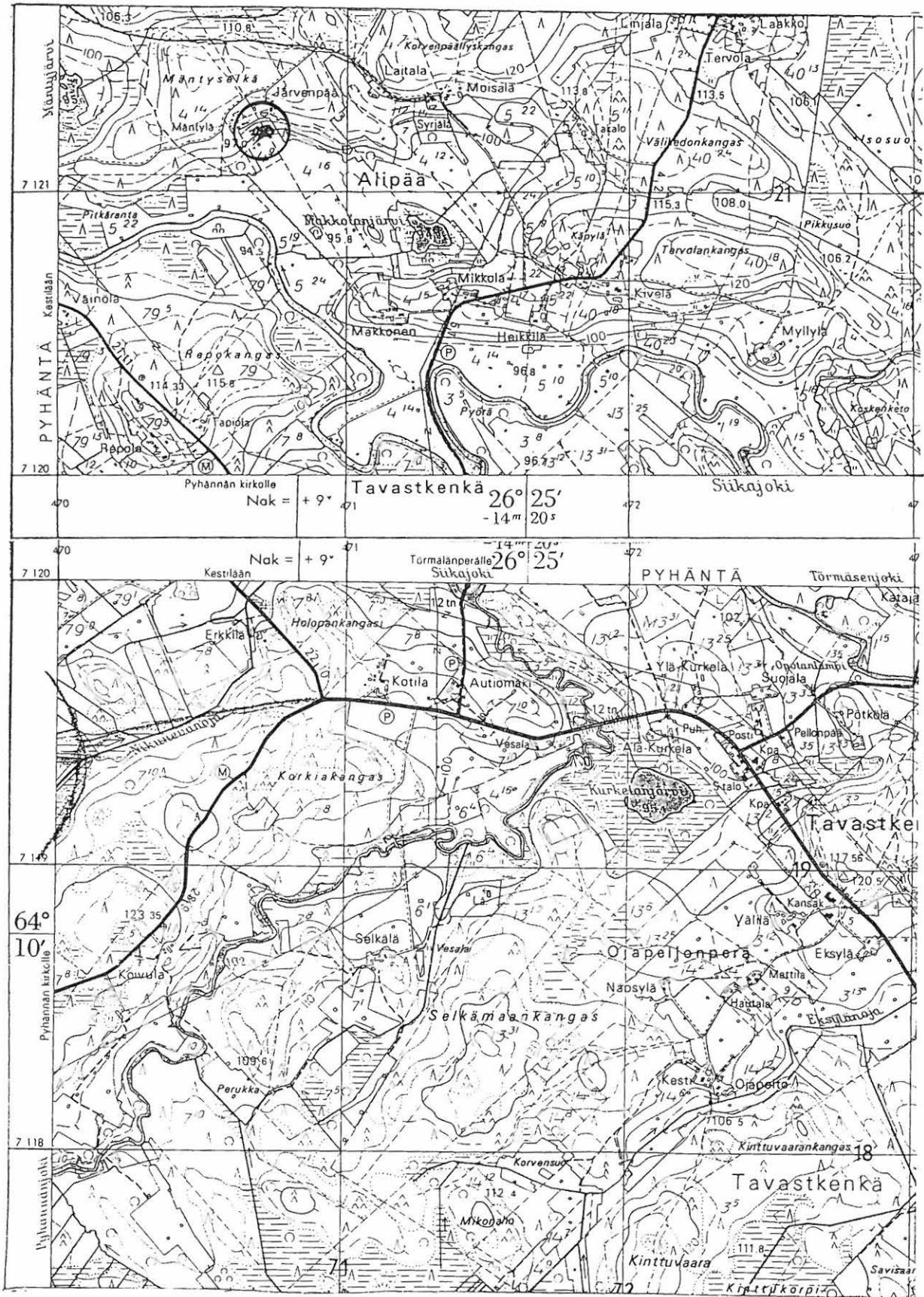
Aiemmat löydöt: PPM 6750 (kourutaltoa)

Inventointilöydöt: KM 29881:1-2 (kvartsikaapimia)

Valokuvat: D 34 Asuinpaikka kuvan keskellä takarinteessä, SSE:sta

D 35 Asuinpaikka kuvan keskellä takarinteessä, SSE:sta

Kartta: Peruskarttaote 3413 06/A + 05/B

3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI (+3413 05)

Pyhäntään inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 36

Kohteen nimi: Näpsylä

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?)

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: x = 7118 58, y = 3472 14, z = n. 110
(talon sijainti)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Ojapellonperä

Tila: Näpsylä

Rek:No: 14:2(?)

Maanomistaja: Tapani Leiviskä
Tavastkengäntie 33 B, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 9 km koilliseen, Pyhännänjoen ja Siikajoen välissä, Kurkelanjärvestä noin 600 metriä etelään, Selkämaankankaan koillislaidalla. Näpsylän pellot ovat melko tasaisia, loivasti pohjoiseen kohti järveä viettäviä. Maaperä vaihtelee savikkopelloista hieman hiekkaisempiin.

Inventoinnin aikana yritettiin paikallistaa PyhänM:ssä olevan reikäkiven löytöpaikkaa. Vaikka pellot oli vasta kynnetty, ei asuinpaikan merkkejä onnistuttu alueelta löytämään. Löytöpaikka jäi tarkemmin määrittelemättä.

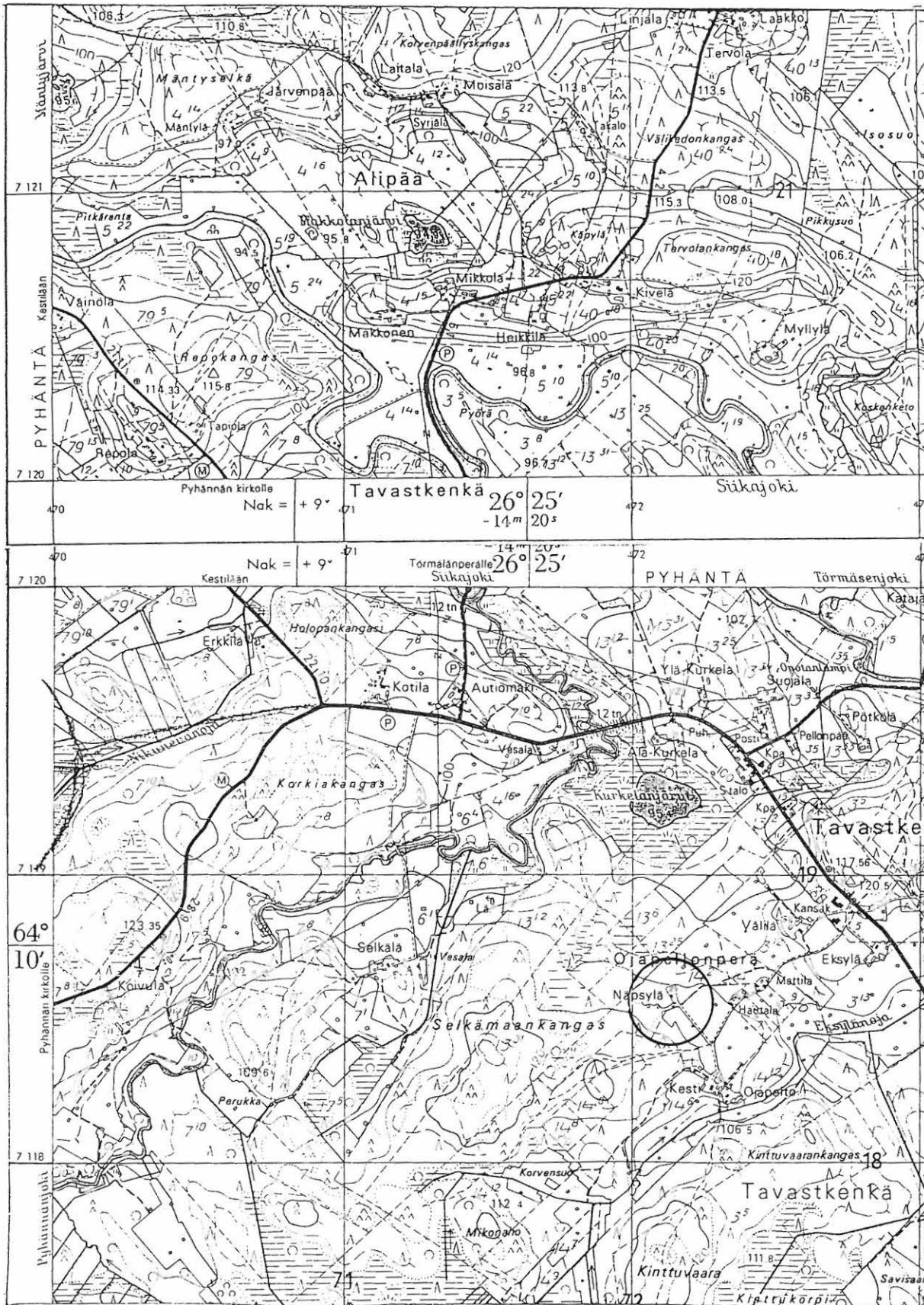
Kohde tarkastettu: 27.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PyhänM 379 (reikäkivi)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 37

Kohteen nimi: Kesti

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: x = 7118 20, y = 3472 26, z = n. 110

Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Ojapellonperä

Tila: Kesti

Rek:No: 14:6

Maanomistaja: Aatu ja Kaija Niskanen
Ojapellontie, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 8,5 km koilliseen, Pyhännänjoen ja Siikajoen puolimaissa, Kurkelanjärvestä noin 900 metriä etelään, Eksylänojan pohjoisrannalla. Maaperä alueen korkeimmilla kohdilla hiekkamultaa, alempana ojan varressa savikkoa ja murakkoa.

Kestin päärakennuksesta noin 50 metriä etelään olevasta ojaa kohti viettävästä rinteestä on löydetty maanomistajan hallussa oleva pallonuija. Ojan pohjoispuolinen alue oli nurmella lukuunottamatta rinteeseen yläpuolella, löytöpaikasta koilliseen ollutta perunamaata. Paikalta ei löydetty merkkejä kiinteästä asuinpaikasta, vaikka isäntä sanoi kysyttäessä paikalla kvartsia olevan. Eksymänojan eteläpuolisia peltoja kynnettiin juuri tarkastuksen aikana, mutta täältäkään ei menneisyyden jälkiä tavattu.

Kestin itäpuolisen Ojapellon talon mailta, ilmeisesti talosta koilliseen, on Ojapellon isännän mukaan löydetty hukkaantunut kiviesine. Kynnöksellä olleesta hiekkamultaisesta pellostä tavattiin ainoastaan yksi hyvin epämääräinen kvartsilohelma.

Mainittakoon vielä, että talosta noin 500 metriä lounaaseen Korven-suon itäpuolella olevan matalan mäen länsireunalla oli pari luonnonkivikkoa, ilmeisesti muinaiseen rantaan liittyvää, joita talon isännän mukaan kyläläiset pitivät hautapaikkoina/raunioina. Kuten sanottu olivat kuitenkin luonnontekoa.

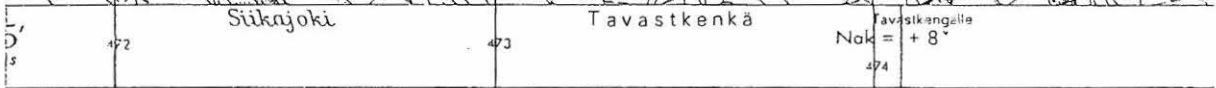
Kohde tarkastettu: 30.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: Pallonuija, omistajien hallussa

Valokuvat: NH 49 Kestin pallonuija
D 36 Kestin pallonuija

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

7119

7118

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 38

Kohteen nimi: Ala-Kurkela
Määrittely ja mj-luokka: kivistä löytöpaikka. II/III.
Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
Koordinaatit: x = 7119 44, y = 3472 06, z = n. 97,5
Kylä ja seutu: Tavastkenkä
Tila: Ala-Kurkela
Rek:No: 13:12
Maanomistaja: Markku Luttinen
Tavastkengäntie, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 9,5 km koilliseen, Pyhännänjoesta noin 150 metriä itään, Kurkelanjärven pohjoisrannalla. Markku Luttinen on löytänyt hallussaan olevan reikäkiven aivan pihapiirinsä eteläpuolelta kaivaessaan järveä kohti viettävää rinnettä tasaiseksi.

Inventoinnin yhteydessä todettiin löytöpaikan olevan tasaista savikkokenttää noin metrin alkuperäistä maanpintaa syvemmällä. Löytöpaikan vieressä olleessa leikkauksessa ja kentän ympäristössä ei voitu havaita mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

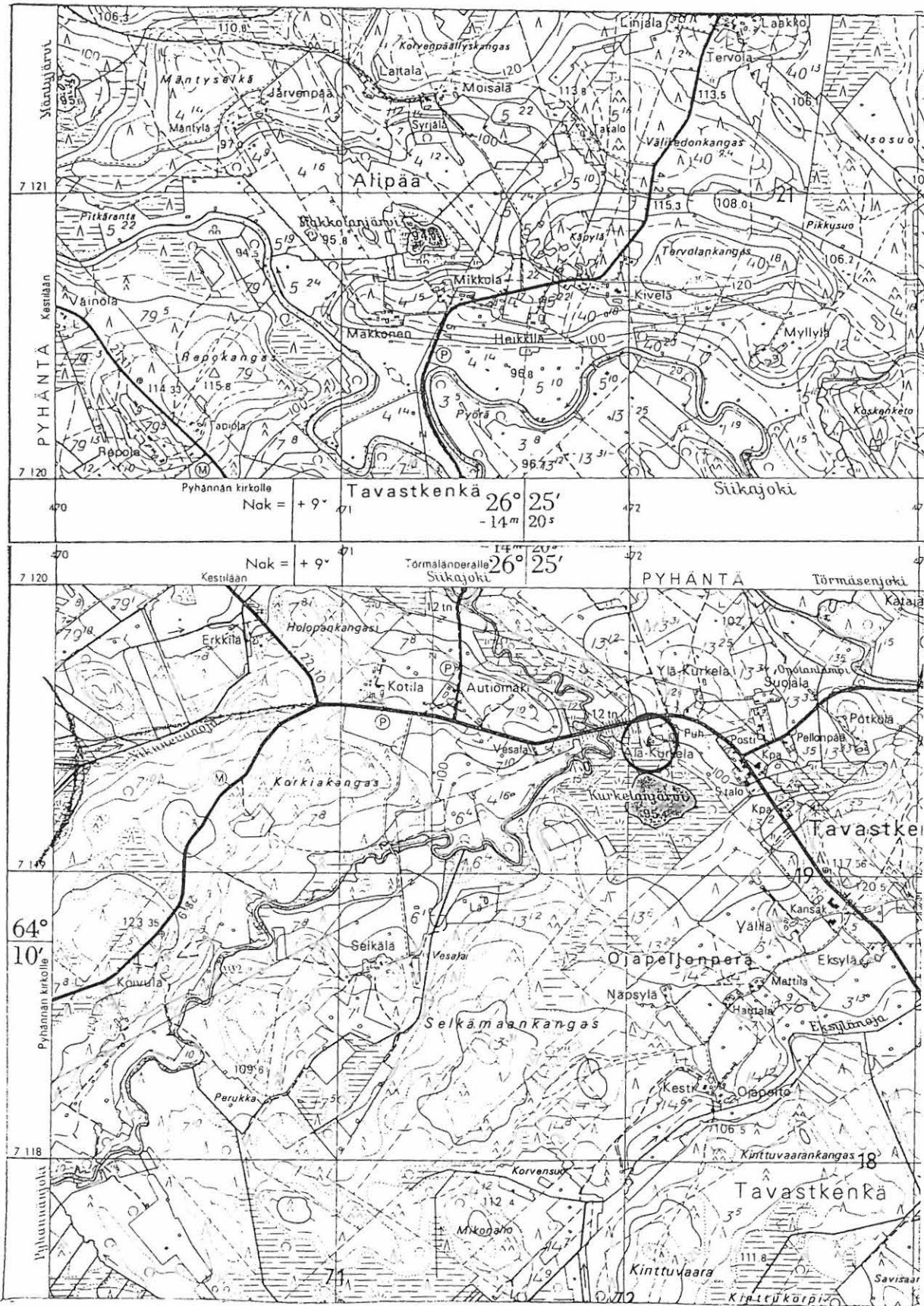
Kohde tarkastettu: 26.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: reikäkivi omistajan hallussa

Valokuvat: NH 47 ja 48 Ala-Kurkelan reikäkivi molemmilta puolilta
D 37 Ala-Kurkelan reikäkivi toiselta puolelta

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 39

Kohteen nimi: Pötkölä
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7119 41, y = 3472 80, z = 100-105
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: Pötkölä
 Rek:No: 13:33
 Maanomistaja Antti Kesti
 Törmälänperäntie 5, 92910 Tavastkenkä
 p. 08-8126192

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km koilliseen, Kurkelanjärvestä noin 600 metriä itäkoilliseen, Siikajoesta noin 250 metriä etelään, Törmälänperäntien eteläpuolisen mäen etelälaidalta. Mäen laella sijaitsevan Pötkölän talon eteläpuolelta, talosta noin 60 - 80 metriä etelään, ulkorakennuksen ja soisen notkelman väliseltä pellolta on talon poika Jouko Kesti löytänyt kivikirveen 1950 - 1960 lukujen taitteen tienoilla.

Inventoinnin aikana kyseinen peltoalue oli heinällä. Kvartsia tai muuta kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei paikalta onnistuttu löytämään, vaikka kysyttäessä talonväki muisteli jossain alueen pelloissa kvartsia olevan. Maaperä paikalla on savimaata, päällä vähän multaa.

Kohde tarkastettu: 2.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Inventointilöydöt: KM 29882 (kivikirves)

Valokuvat: D 38 kirveen löytöpaikka ulkorakennuksen takana oikealle viettävällä pellolla, lännestä.

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B + 06/A, p. 1972

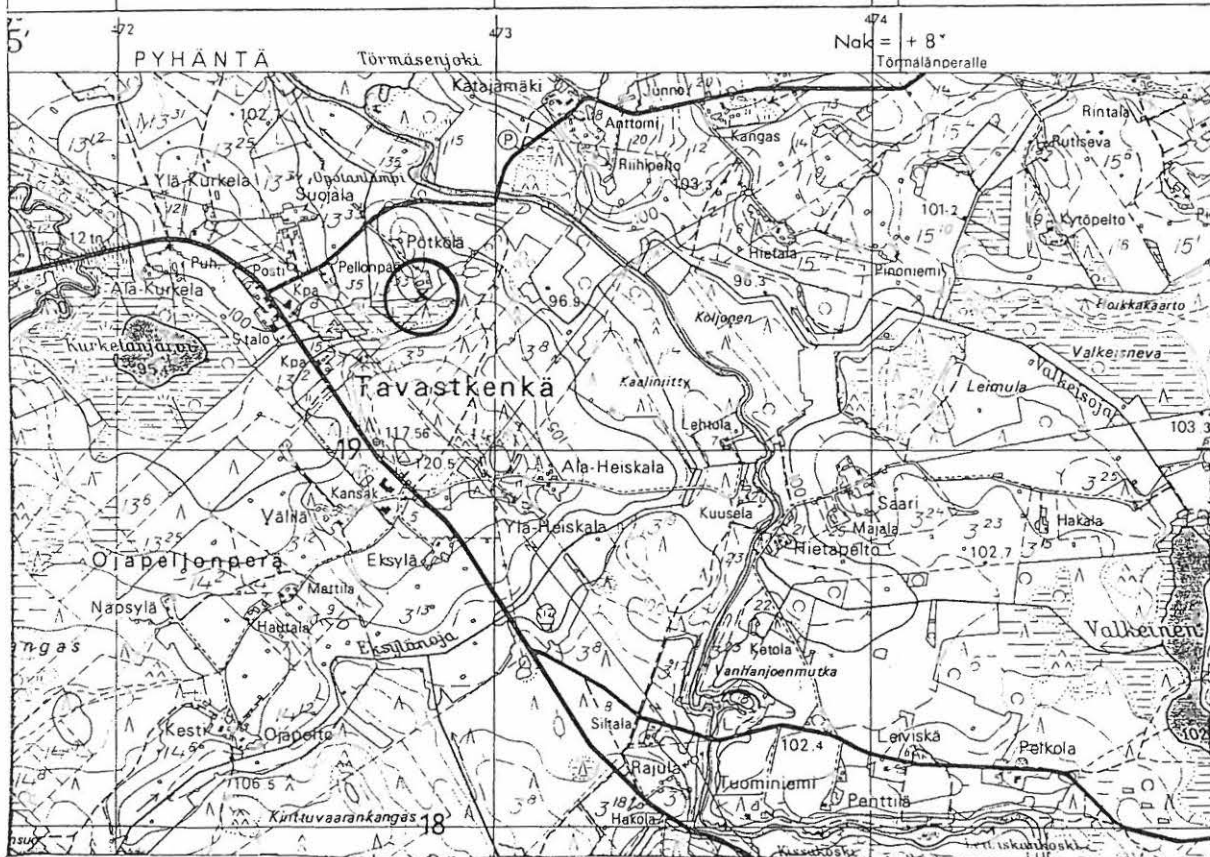
PYHÄNTÄ 39 Pötkölä

Sūkajoki

Tavastkenkä

Nok = + 8°

PYHÄNTÄ

Törmäsenjoki

Nok = + 8°

Tornälänperälle

7120

7119

Tavastkenkä

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 40

Kohteen nimi: Hakala ja Saari

Määrittely ja mj-luokka: kivikautisia löytöpaikkoja? II.

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: a) x = 7118 78, y = 3474 46, z = n. 105
 b) x = 7118 88, y = 3474 00, z = n. 110
 (talojen sijainnit)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Saarenperä

Tila: -

Rek:No: -

Maanomistaja: -

Pyhännän kirkosta runsaat 10 km koilliseen, Siikajoen itäpuolella joen ja Valkeinen-nimisen järven välissä.

Pötkölän Hakalasta kotoisin olevan isännän Antti Kestin mukaan Hakalasta on hänen poikasena ollessaan löydetty kivinen keihäänkärki(?), kuvauksen mukaan liuskekärki, joka kuitenkin on joutunut aikojen saatossa hukkaan. Hakalan pellot olivat nurmella ja talo itse tyhjillään, eikä löytöpaikkaa onnistuttu tarkemmin määrittelemään.

Hakalan länsipuolella olevan Saaren talon Mika niminen poika on löytänyt talonväen kertoman mukaan reikäkiven. Löytäjä oli koulussa Rovaniemellä, eikä talonväki tiennyt missä esine on saati mistä esine on löytynyt. Epäilivät sen kuitenkin löytyneen talon pelloista. Mäellä olevan talon pellot olivat nurmella, eikä mitään kiinteään muinaisjäänökseen liittyvää paikalta löydetty. Ei myöskään Saaren pohjoispuolisen naapurin kynnytyistä rinnepelloista.

Kohde tarkastettu: 3.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: Hakalasta kivikeihäänkärki? Hukassa?
 Saaresta? reikäkivi? Saaren talossa?

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 40 Hakala ja Saari

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 41

Kohteen nimi: Myllykoski N

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
painauma/asuinpainanne. II.

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: a) x = 7115 45, y = 3478 28, z = n. 125
b) x = 7115 46, y = 2478 20, z = n. 125

Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Perukka

Tila: ?

Rek:No: 8 ja 46

Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 12 km itäkoilliseen, Siikajoen pohjoisrannalla, Sainijärvestä vajaan 500 metriä kaakkoon, Perukantien itäpuolella, lähellä Koistilaa (kohde 8). Alue on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Perukantielta Koistilaan johtavan jokivartta kulkevan metsätien mutkasta, missä siihen yhtyy lännestä tuleva metsätie, löydettiin inventoinnin aikana runsaasti kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen.

Löytöpaikka sijaitsee siis Koistilan läntisimpien peltojen luoteispuolisessa metsäteiden risteyksessä rajalinjaa kulkevan sähkölinjan itäpuolelta. Risteyksen lounaispuolella on alava soinen notkelma, muinainen lahdella, jonka lounaispuolella on laeltaan kivikkoinen mäki. Notkelman pohjoispuoli on tasaista hiekkakangasta.

Kvartsien lisäksi, niistä noin 100 metriä länteen, metsätien eteläpuolelta ja jokseenkin notkelman länsipään tasalta tavattiin laakea pyöreä painauma, jonka halkaisija oli noin 4 - 5 metriä ja syvyys noin 30 cm. Painauman eteläreunalta tavattiin huuhtoumiskerroksen alta likamaata. Kyseessä lienee asuinpainanne.

Kohde tarkastettu: 3.10.1996

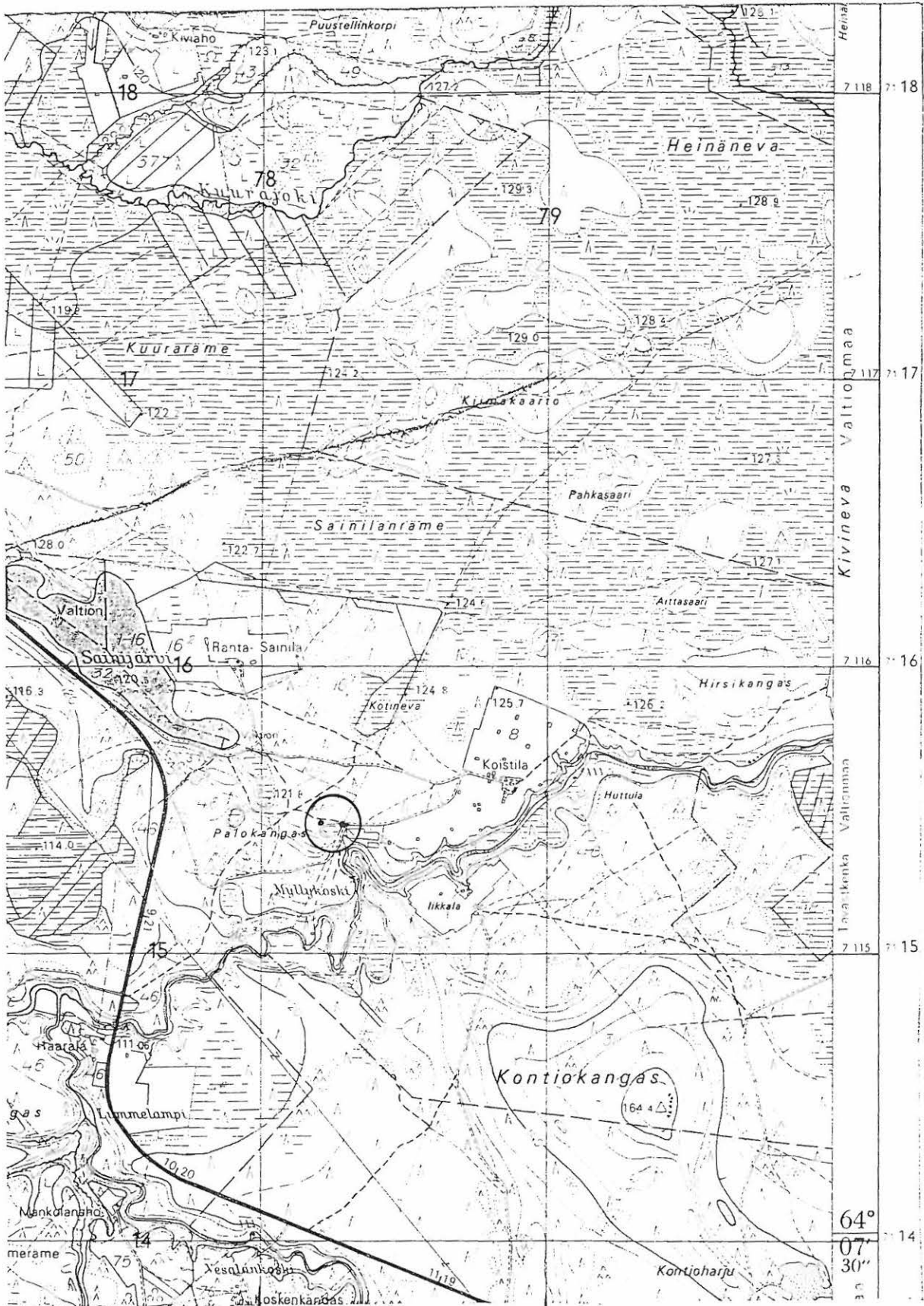
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: D 39 Asuinpaikka kuivuneen lahdelman takana, kvartsit linjan oikealla puolen ja painanne vasemmalla kuvan ulkopuolella, etelälounaasta.

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/D, p. 1972

PYHÄNTÄ 41 Myllykoski N

3478

3479

3413 05 TAVASTKENKÄ

PYHÄNNÄN inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 42

Kohteen nimi: Myllykoski NW

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
painaumia/asuinpainanteita. II.

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ

Koordinaatit: x = 7115 27, y = 3477 88, z = n. 122,5

Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Perukka

Tila: ?

Rek:No: 46

Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 11,5 km itäkoilliseen, Siikajoesta noin 200 metriä pohjoiseen ja Sainijärven itäpäästä noin 450 metriä etelään, Perukantien itäpuolella. Perukantielta Koistilaan johtavan metsätien ja sen kanssa Palokankaan halki kulkevan metsätien ristyksessä. Alue on kumpuilevaa mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Risteyksen kaakkoispuolella on soistunut vanha joenpoukama.

Inventoinnin yhteydessä tavattiin poukaman pohjoispuoliselta metsätieltä muutama kvartsi-iskos, jotka jätettiin paikoilleen. Metsätien ja poukaman väliin lähelle tietä ristyksestä itään tavattiin kvartsi-iskos, palanut kivi ja likamaata. Ristyksestä noin 50 metriä koilliseen, pienen notkelman eteläpuoliselta matalalta harjanteelta tavattiin pyöreä laakea painauma, jonka halkaisija oli noin 4 - 5 metriä ja syvyys noin 30 cm. Painuman eteläpuolelta aivan painauman reunalta tavattiin huuhtoutumiskerroksen alta erittäin voimakasta likamaata, joten kyseessä lienee asuinpainanne. Toinen painanne sijaitsee mainitun alanteen itäpäässä aivan tien vieressä, myös siinä tavattiin paksu huuhtoumiskerros. Tämä painanne on miitoiltaan jokseenkin samanlainen kuin edellä kuvattu.

Kohde tarkastettu: 3.10.1996

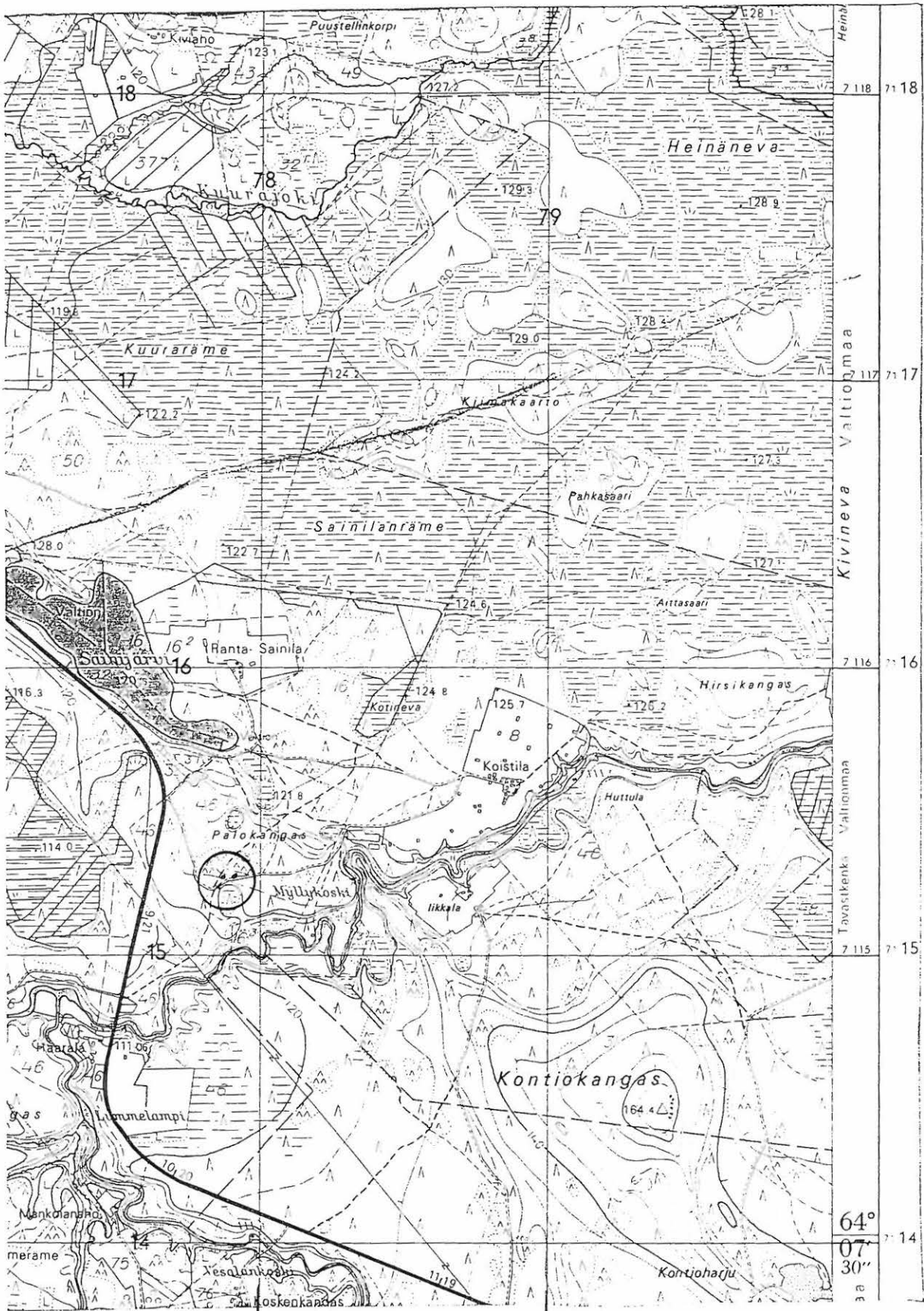
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: NH 52-53 Asuinpaikkaa risteyksen länsipuolelta kuvattuna, kvartsia risteyksen takana tiellä ennen mutkaa, painanne jää vasemmalle puiden taakse.

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/D, p. 1972

PYHÄNTÄ 42 Myllykoski NW

3413 05 TAVASTKENKÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 43

Kohteen nimi: Perukan kansakoulu NW
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7116 84, y = 3476 39, z = 115-117,5
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Perukka
 Tila: ?
 Rek:No: 50
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta vajaan 11 km itäkoilliseen, Siikajoesta noin 400 - 500 metriä koilliseen, Sainijärven luoteispäästä noin 1 km luoteeseen, Perukantien pohjoispuolella. Kohde sijaitsee Palokankaan länsireunalla. Palokangas on laaja mäntyä kasvava hiekkakangas, joka lännessä laskee suhteellisen jyrkästi kohti Siikajokea ympäröiviä alavia pelto- ja suoalueita. Kankaan reunarinteen alapuolella on vajaan sadan metrin levyinen tasainen kangaskaistale ennen suota.

Inventoinnin yhteydessä koordinaattien osoittamalta kohdalta tavattiin kankaan reunaa kulkevalta metsätieltä pari kvartsi-iskosta. Metsätien länsipuolelle tehtiin koekuoppa, josta tavattiin kvartsi-iskoksia, palanutta kiveä ja voimakasta likamaata, joiden perusteella kohdetta voidaan pitää asuinpaikkana. Asuinpaikan laajuutta ei voitu tarkemmin määrittellä. Kohde on hyvin säilynyt.

Kvartseista noin 100 metriä itäkaakkoon, olevasta metsäteiden ristyksen länsisektorista, aivan teiden vieressä tavattiin halkaisijaltaan noin 4 - 5 m ja 40 - 50 cm syvä kuopanne, jonka reunalla ja keskellä oli selvä turpeenalainen huuhtoutumiskerros. Sen läheltä metsäteiltä, eikä sen itäpuolisen hiekkakuopan reunoilta tavattu kiinteään asuinpaikkaan viittaavia jälkiä.

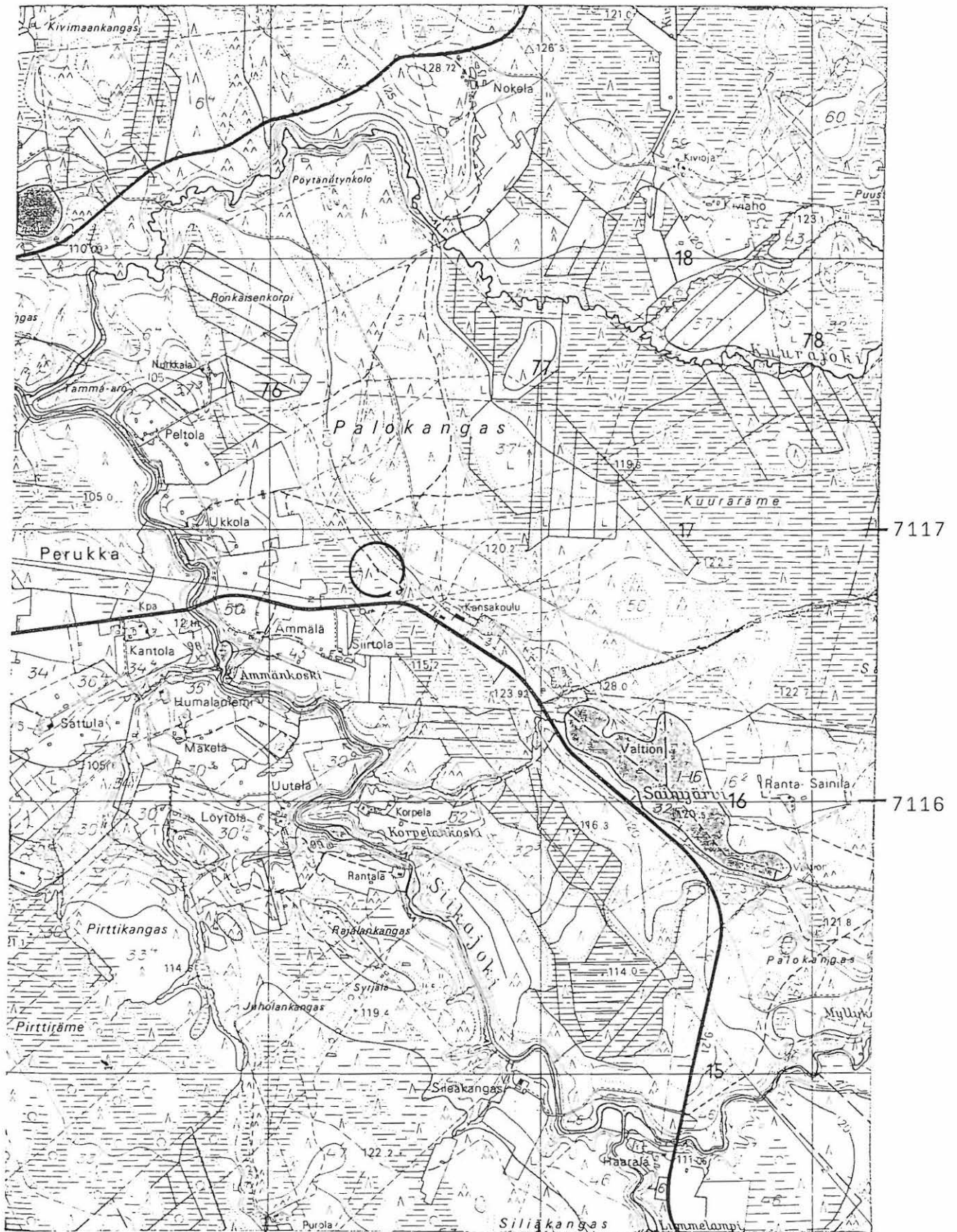
Kohde tarkastettu: 30.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/D, p. 1972

3476

3477

3413 05 TAVASTKENKÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 44

Kohteen nimi: Välilehdonkangas
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka? II.
 Peruskartta: 3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI
 Koordinaatit: x = n. 7121 00, y = n. 3472 52,
 z = n. 110
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Alipää
 Tila: Laakko
 Rek:No: 40:13
 Maanomistaja: Kalevi Rimpeläinen
 Palokankaantie, 92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 11 km koilliseen, Siikajoesta noin 700 metriä pohjoiskoilliseen, Välilehdonkankaan eteläreunalla, Palokankaantien itäpuolella. Laakkolan isäntä Kalevi Rimpeläinen muisti poikasena, noin 50 vuotta sitten, löytämänsä reikäkiven, joka vuosien saatossa on kuitenkin hukkaan joutunut.

Kivi oli löytynyt Välilehdonkankaan eteläpuoliselta pellolta aivan kankaan itäpäähän kohdalta. Paikalla oleva pelto tekee kiilamaisen loven metsän reunaan. Paikalla käytäessä pellon todettiin olevan ketona, eikä multamaata ollut ojissakaan näkyvillä. Mitään esihistorialliseen viittaavaa paikalta ei löydetty. Isännän mukaan paikalta ei ole löydetty muita kiviesineitä. Reikäkivi oli ollut lattea, soikeahko ja teräväreunainen.

Kohde tarkastettu: 25.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: reikäkivi, hukkaantunut

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 06/A, p. 1972

PYHÄNTÄ 44 Välilehdonkangas

Ilmakuva kartta 1:10 000, kuvattu v. 1963

Korkeudet metreinä merenpinnasta N43 - järjestelmän mukaan

472

473

474

Mittak

1 000 500 0 1 cm kartalla vastaa

3413 06 TÖRMÄSEN RIMPI

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 45

Kohteen nimi: Heinämaa, Tulvapelto
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3411 11 PELTOPERÄ
 Koordinaatit: x = 7113 26, y = 3458 96, z = n. 107,5
 Kylä ja seutu: Kamula, Lamujoki
 Tila: Heinämaa
 Rek:No: 7:14
 Maanomistaja: Raimo Karttunen
 Lamujoentie 85, 92920 Pyhäntä

Pyhännän kirkosta runsaat 8 km länsiluoteeseen, Lamujoen koillisrannalla, joen ja Lamujoentien välissä, Lamujokeen etelästä laskevan Vähäjoen suusta runsaat 500 metriä pohjoisluoteeseen. Alue on tasaista pelloksi raivattua savimaata. Paikalta on löydetty inventoinnin yhteydessä mukaan saatu pallonuija.

Löytöpaikka sijaitsee Heinämään talosta vajaat 300 metriä etelään ns. Tulvapellon kaakkoisreunalta lähellä tilanrajaa. Tarkastuksen yhteydessä paikalla ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Maaperä oli savikkoista peltoa, jossa jokseenkin runsaasti pientä luonnonkiveä. Maastollisesti alue oli hyvin tasaista. Isännän mukaan paikalta ei ole muita kiviesineitä löytynyt. Kohde vaikuttaa lähinnä irtolöytöpaikalta.

Kohde tarkastettu: 5.9.1996

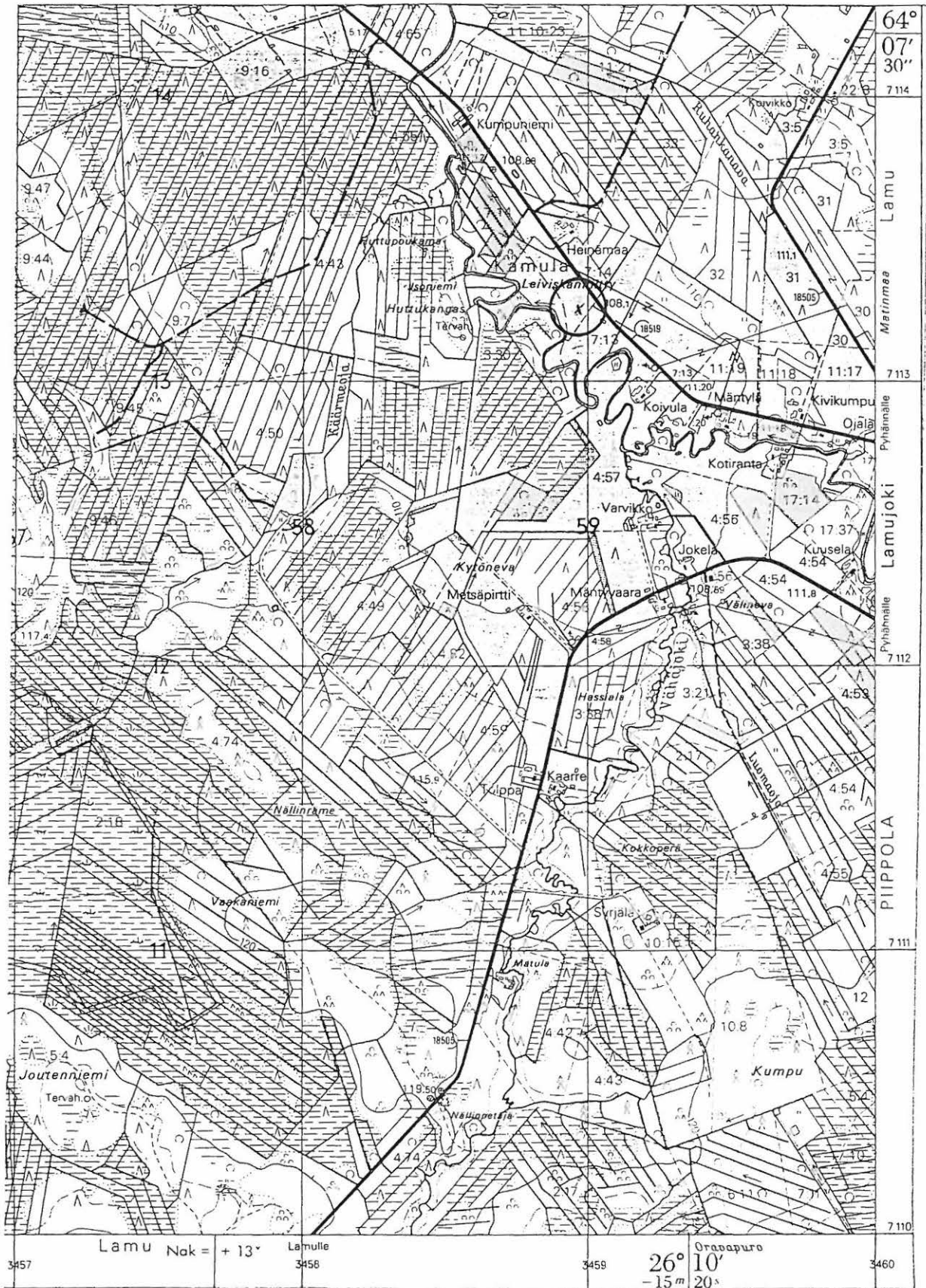
Aiemmat tutkimukset: -

Inventointilöydöt: KM 29883 (pallonuija)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 11/C, p. 1979, päälle p. 1990

PYHÄNTÄ 45 Heinämaa, Tulvapelto

3411 11 PELTOPERÄ

Pyhäntän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 46

Kohteen nimi: Lamujoen niska
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 01 ISO LAMUJÄRVI
 Koordinaatit: x = n. 7106 37, y = 3463 32 - 52,
 z = n. 137
 Kylä ja seutu: Lamu, Lamujärvi
 Tila: ?
 Rek:No: 23:?
 Maanomistaja: Leevi Koskelo
 92920 Pyhäntä

Pyhännän kirkosta vajaan 6,5 km lounaaseen, Lamujoen niskan itäpuolella, Niskalammen ja Lamujärven välisen niemen etelärannalla. Kyseessä on hiekkainen niemeke, jonka itäpuolella on alava suo. Itse niemeke on kuivaa maata. Niemessä on Leevi Koskelon loma-asunto pihapiirineen, johon kuuluu useampia rakennuksia.

Inventoinnin aikana veden ollessa suhteellisen alhaalla tavattiin rantatörmän alapuolelta vesirajasta ja rantatörmästä kvartsi-iskoksia ja palaneita kiviä. Lisäksi löydettiin veden hioma liuskekärjen kärkikatkelma. Valtaosa havainnoista tehtiin päärakennuksen länsiseinän kohdalta laitureista länteen. Myöhemmin tavattiin muutamia kvartseja myös aivan koordinaattien ilmoittaman alueen itäosasta vesirajasta. Piha-alue oli enimmäkseen kaivelematonta hiekkakangasta, jossa muutamain paikoin oli hiekkapintaa näkyvillä. Kvartseja ei pihalla havaittu. Niinpä asuinpaikan laajuus rannasta pois päin jäi tarkemmin toteamatta.

Kohde tarkastettu: 30.8 ja 4.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

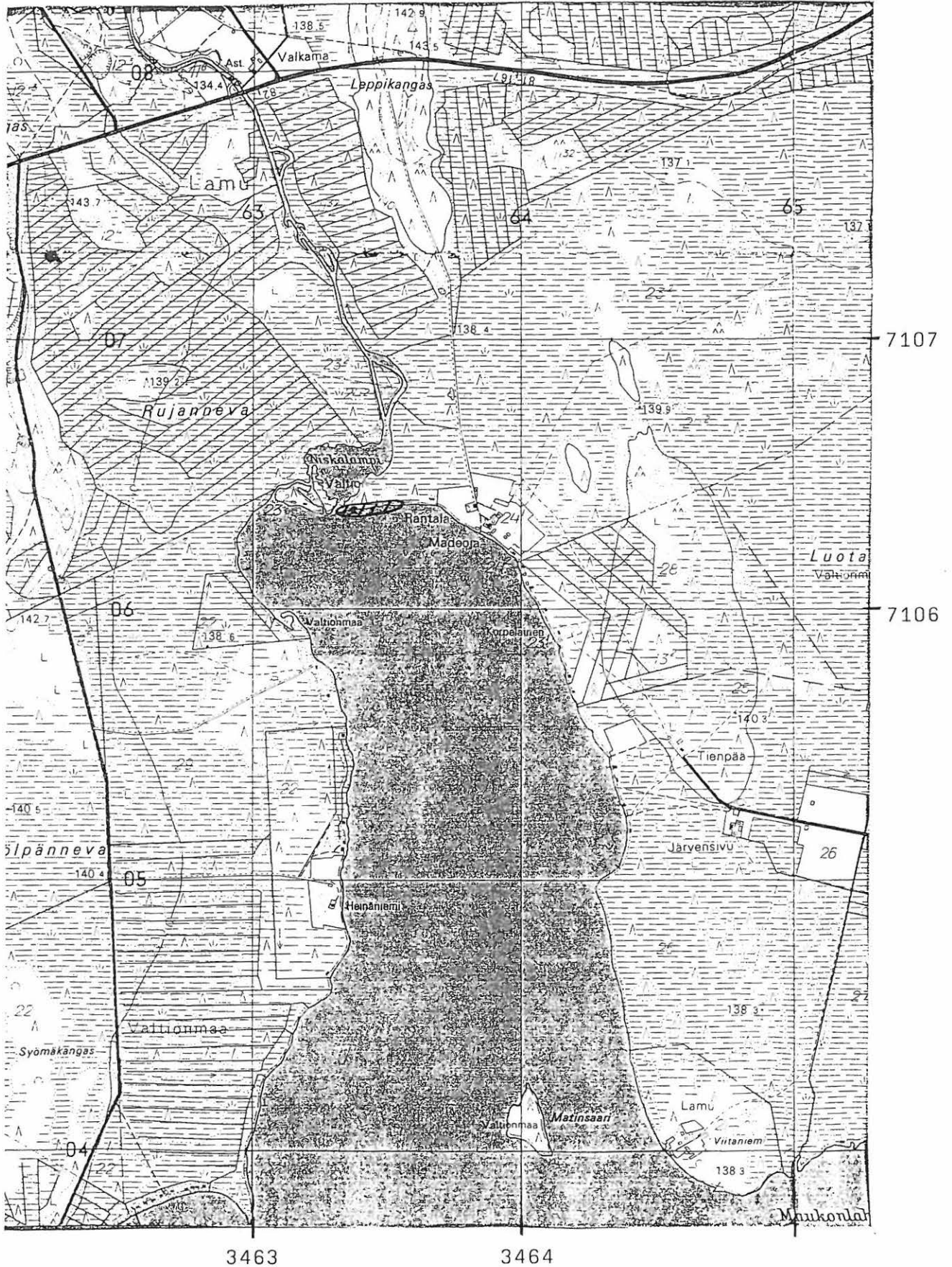
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 29884 (liuskekärjen kärkiosa)

Valokuvat: NH 24 Rantaa liuskekärjen löytöpaikan tienoilta, idästä
 NH 25-26 Lamujärven pohjoisrantaa lounaasta, keskellä
 kohteen 46 Koskelon mökki, oikealla Madeojan
 alueen taloryhmä.
 D 40 Asuinpaikkarantaa kuvattuna kohteen 47 länsi-
 päästä, idästä.

Kartta: Peruskarttaote 3413 01/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 46 Lamujoen niska

3413 01 ISO LAMUJÄRVI

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 47

Kohteen nimi: Madeojan ranta
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 01 ISO LAMUJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7106 20 - 38, y = 3463 66 - 94,
 z = n. 137,5
 Kylä ja seutu: Lamu, Lamujärvi
 Tila: ?
 Rek:No: 23:²? ja 24:|?
 Maanomistaja: Ari Nygren
 Sirkkelitie 10 A 1, Oulu
 Leevi Koskelo, 92920 Pyhäntä
 ja muita

Pyhännän kirkosta noin 6,5 km lounaaseen, Lamujoen niskasta noin 300 - 650 metriä itään/itäkaakkoon, Lamujärven rannalla. Alue on muutoin soisesta rannasta poikkeavaa korkeampaa ja kuivempaa hiekkakangasta. Alueella on ollut Madeojan talo, nykyään paikalla on lähelle rantaa rakennettuja lomasuntoja ja kesämökkejä.

Inventoinnin yhteydessä tavattiin noin kohdassa x = 7106 32, y - 3463 84 olleelta perunapelloilta kvartsi-iskoksia. Kun pelto oli tarkoitus kyntää, päätettiin käydä paikalla myöhemmin syksyllä. Jälkimmäisen käynnin aikana tavattiin kynnetyiltä pellolta kvartsi-iskoksien lisäksi tasataltta ja palanutta kiveä. Viimeksi mainitut samoin kuin erehdyttävästi keramiikkaa muistuttaneet tiilenpalat selittyvät sillä, että niillä paikkein on sijainnut palanut vanha Madeojan talo, ei kuitenkaan aivan pellon paikalla. Kvartsi-iskoksia löydettiin myös vanhalla peruskartalla olevaa Rantalan taloa kohti olevan hiekkamultaisen pellon puoliväliin asti.

Rantatörmän alapuolella vesirajassa tavattiin paikoitellen veden hiomia kvartseja koordinaattien osoittamalla alueella. Läntisimmät löydöt olivat rannan mutkassa olevan kesämökin luona, mistä rantapenkasta löydettiin kvartsi-iskosten lisäksi kivilajisäle ja pala-neita kiviä. Kesämökin pihan kaakkoislaidalla näkyi rikkoutuneessa kohdassa yksi kvartsi-iskos. Vedessä oli kvartsien joukossa myös hioutuneita kivilajin kappaleita. Ne jätettiin kuitenkin paikoilleen.

Kohde tarkastettu: 30.8. ja 4.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

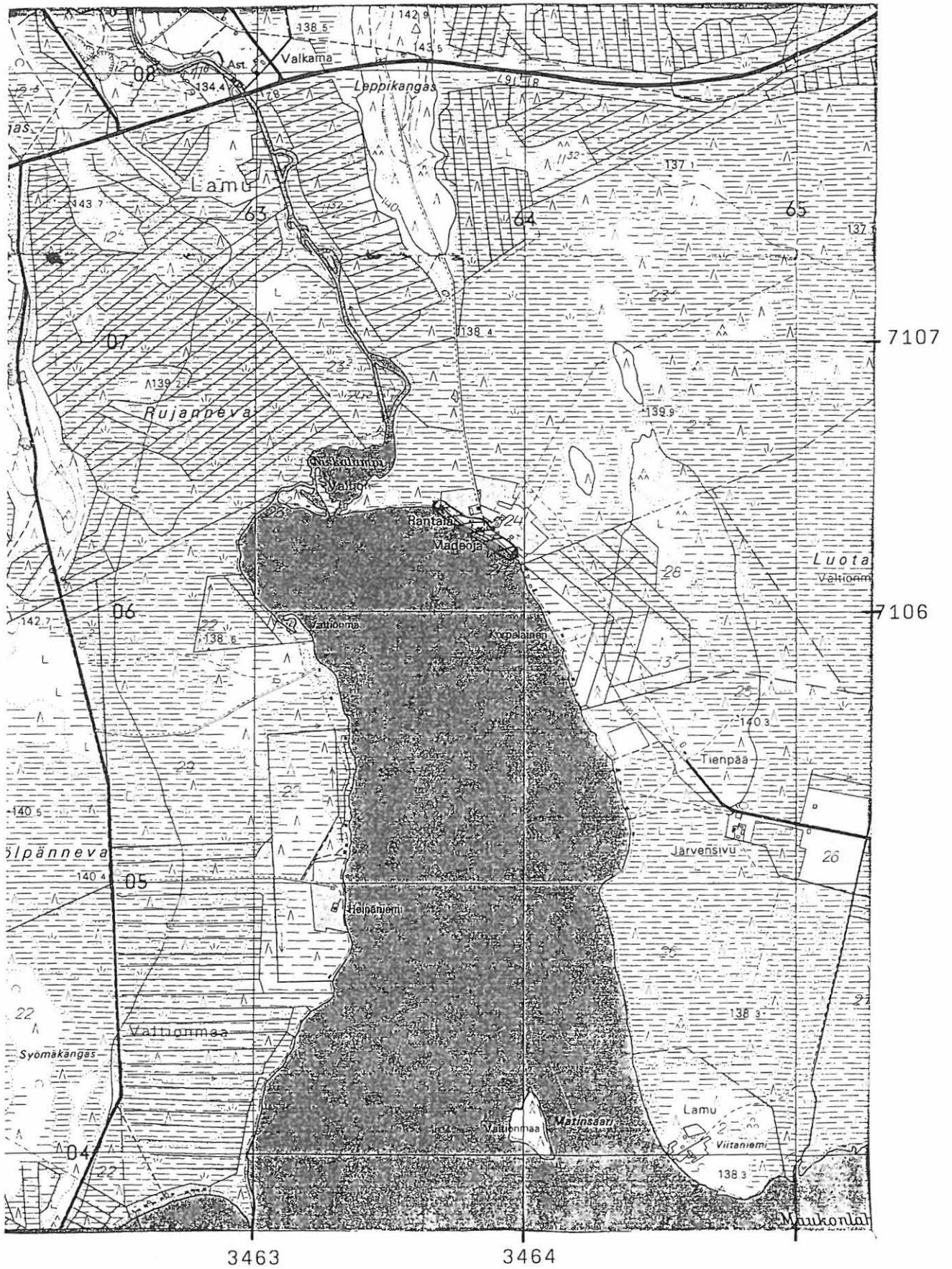
Inventointilöydöt: KM 29885:1 (tasataltta), -:2 (kivilaji-iskos)

Valokuvat: NH 25-26 Panoraama kohteista 46 ja 47, Madeojan alue oikealla taloryhmän luona, lounaasta

D 41 Taltan ltp. + asp. koivun takana pellolla

Kartta: Peruskarttaote 3413 01/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 47 Madeojan ranta

3413 01 ISO LAMUJÄRVI

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 48

Kohteen nimi: Soidinkangas, itäreuna
 Määrittely ja mj-luokka: kuopanteita, pyyntikuoppia? II.
 Peruskartta: 3413 01 ISO LAMUJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7107 30, y = 3462 14, z = n. 145
 Kylä ja seutu: Lamu, Lamujärvi
 Tila: ?
 Rek:No: 12:4
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 6,5 km lounaaseen, Soidinkankaan Lamujärvestä erottavan Rujannevan puoleisen rinteen partaalla, aivan Tölpäntien itäpuolella, noin 400 metriä Kokkolantiestä etelään. Kahden sorakuopan välisellä kapealla mäntyä kasvavan kankaan reunalla tavattiin kaksi pyöreää kuoppaa, joiden halkaisija oli noin 4 metriä syvyys 60 - 80 cm ja keskinäinen etäisyys noin 15 metriä. Vallia ei kuoppien reunoilla ollut. Toisen kuopan pohjalla oli kookkaan puun laho kanto, mutta huuhtoutumiskerrosta ei kuopista tavattu. Enempää kuoppia ei löydetty, jos niitä on ollut useampia ovat muut tuhoutuneet soranotossa. Kyseessä lienevät historiallisen ajan pyyntikuopat.

Kohde tarkastettu: 30.8.1996

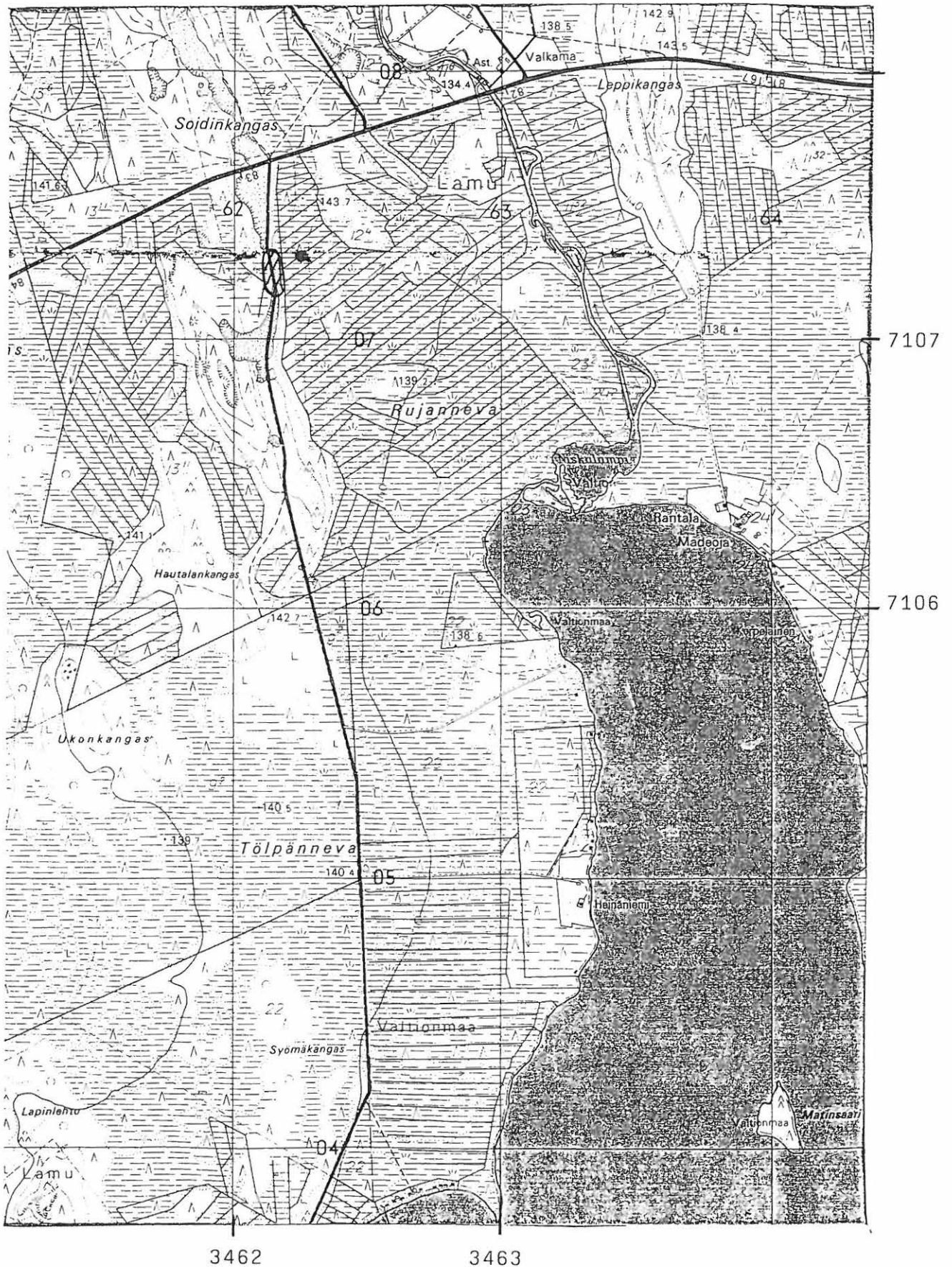
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 01/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 48 Soidinkangas, itäreuna

3413 01 ISO LAMUJÄRVI

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 49

Kohteen nimi: Kivijärvi NW

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka ja asuinpainanteita. II.

Peruskartta: 3413 02 PYHÄNTÄ

Koordinaatit: $x = \overset{7}{8}115\ 56 - 68$, $y = 3461\ 90 - 3462\ 06$,
 $z = n. 122,5$

Kylä ja seutu: Piippola, Pyhännän Kivijärvi

Tila: ?

Rek:No: 47

Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 6,5 km luoteeseen, Kivijärven luoteisrannalla, Kivijärvenojan niskasta noin 700 metriä pohjoiskoilliseen, Lamujoentien ja järven välissä. Alue on tasaista mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Järven rannalla on näkyvillä kaksi eri korkeudella olevaa rantapenkkää. Kohteelle pääsee kääntymällä Lamujoentieltä ensin kohti lintutornia, mutta sitten kääntymällä oikealle lounaaseen pitkin vanhaa metsätietä ensimmäiseen haaraumaan, josta kääntytään rantaan päin. Rantaan johtavan metsätien koillispuolella on kookas tervahauta matalan harjanteen päässä. Tervahaudan koillispuolella on pieni soistunut lahdella ja lounaispuolella tasainen kangas.

Tervahaudasta lounaaseen metsätieltä alkaa noin 10 - 20 metrin päässä ylemmästä rantatörmästä olevien painanteiden ketju, jota jatkuu noin 100 metrin matkan. Kaikkiaan alueella on ainakin yhdeksän painaamaa, osa tosin hieman epämääräisiä. Kahteen tehtiin koekuoppa. Kuopanteista ks. tarkemmin oheinen kartta. Kuopanteiden muoto ja mitat:

1. pyöreä, halk. n. 2 m, syv. n.40 cm
2. pyöreä, halk. n. 5 m, syv. n. 20 cm,
3. pyöreähkö, halk. n. 6 m, syv. n. 20 cm, (epäm.)
4. soikea, noin 8 x 5 m, syv. n. 30 - 40 cm
5. soikea, noin 7 x 4 m, syv. n. 30 - 40 cm, koekuopassa kvarttsia, kvartsiittia, pal. kiveä ja likamaata, (merkitty 1991 kolikolla)
6. pyöreä, halk. n. 5 m, syv. n. 20 cm, (epäm.)
7. pyöreä, halk. n. 5 m, syv. n. 20 cm, (epäm.)
8. soikea, noin 8 x 4 m, syv. n. 39, koekuopassa likamaata
9. pyöreähkö, halk. n. 5 m, syv. noin 30 cm

Kaksi viimeistä aivan rantatörmässä. Painanteiden muoto, etäisyys rannasta ja keskinäinen etäisyys vaihtelevat. Kuoppa 1 tuskin asuinpainanne, 3 - 5 ja 8 erityisen selviä. Tervahaudan ympärillä ilmeisesti sen käytön yhteydessä syntyneitä epämääräisiä kuopanteita.

Kuvattujen painanteiden lisäksi tavattiin yksi pyöreä yksittäinen painanne soistuneen lahdelman ja metsätien pohjoispuolella. Tervahaudasta noin 800 metriä suoraan itään leveällä niemekkeellä järven pohjoisrannalla oli myös jokunen epämääräinen painauma. Selvimät kaksi kohdassa noin $x = 7115\ 65$, $y = 3462\ 95$. Näiden halkaisija oli noin 6 - 7 metriä ja syvyys noin 20 - 30 cm. Yhteen tehtiin koe-kuoppa, jossa mahdollisesti heikkoa likamaata. Mitään muuta mahdolliseen kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei paikalla ei kuitenkaan havaittu, joten kohteen ja painanteiden luonne jäi epäselväksi.

Kohde tarkastettu: 6.9. ja 9.9.1996

Aiemmat tutkimukset: -

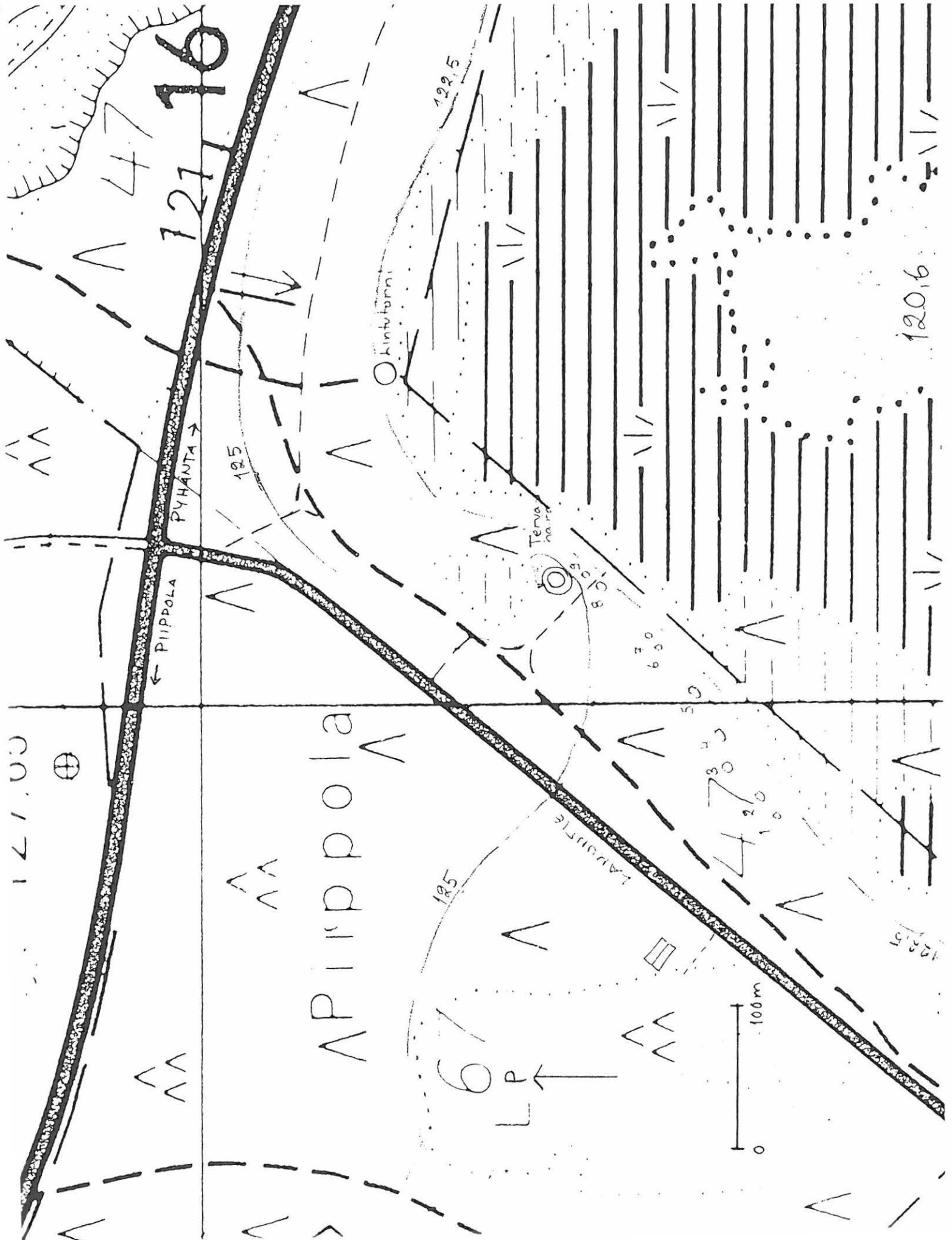
Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: NH 30 Asuinpainanne 5 lännestä
 NH 31-32 Asuinpaikan koillispäätä kuvattuna lounasta kohti rantaan johtavalta metsätieltä, vasemmalla Kivijärvi, panoraama 2 kuvaa.
 D 42 Yksi asuinpainanteista, takana Kivijärvi
 D 43 Asuinpaikka-aluetta koilliseen kohteen lounaspäästä (pystykuva).
 D 44 Kuten edellä, mutta vaakakuva.

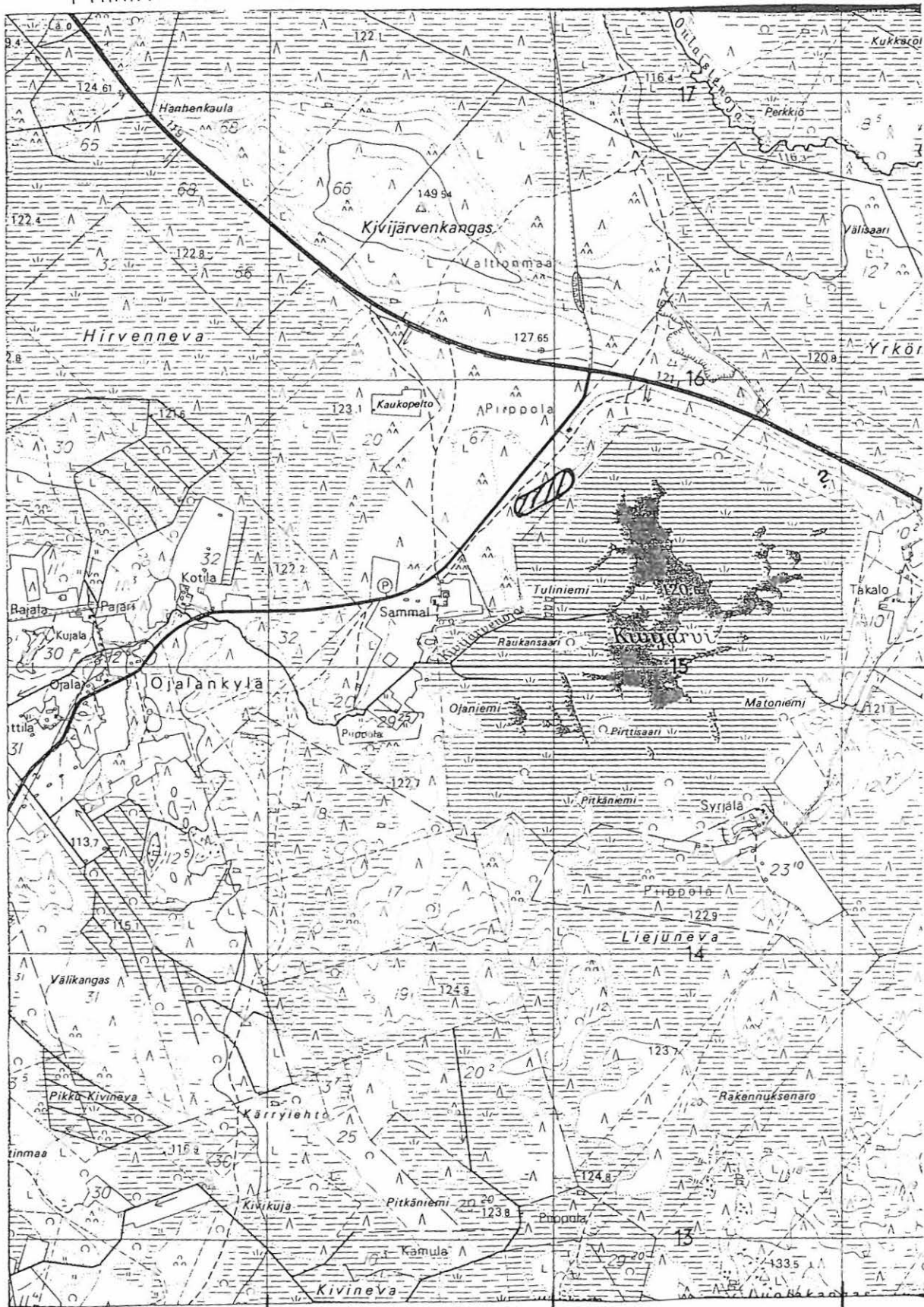
Kartta: Peruskarttaote 3413 02/AB, p. 1972

Karttaluonnos asuinpainanteista

PYHÄNTÄ 49 Kivijärvi NW, karttaluonnos

PYHÄNTÄ 49 Kivijärvi NW

7116

7115

3461

3462

3413 02 PYHÄNTÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 50

Kohteen nimi: Suksikangas
 Määrittely ja mj-luokka: kuopanteita/pyyntikuoppia? II.
 Peruskartta: 3324 03 MAARALA
 Koordinaatit: x = n. 7093 65, y = n. 3467 68,
 z = n. 170
 Kylä ja seutu: Valtionmaa, Viitamäki
 Tila: Valtionmaa
 Rek:No: -
 Maanomistaja: -

Pyhännän kirkosta noin 18 km etelään, Suksikankaan talosta noin 1,3 km itäkaakkoon, Suksikankaan itäreunalla, kankaan kapeimman kohdan pohjoispuolella suon reunan ja metsätien välissä tien lähellä. Alue on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Kankaan tasaisella päällyställä, tien itäpuolella olevasta tervahaudasta pohjoiseen, on puolenkymmentä kuoppaa, joita lähinnä voi pitää pyyntikuoppina. Kuoppien halkaisija on noin 4 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä.

Kohteen ilmoitti Pyhännän nuoriso- ja kulttuurisihteeri Raili Turunen, joka kuopat oli marjareissullaan yhyttänyt.

Kohde tarkastettu: 4.10.1996

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 3324 03 MAARALA

PYHÄNTÄ 50 Suksikangas

3468

3324 03 MAARALA

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 51

Kohteen nimi: Pyhännänjoen suu
 Määrittely ja mj-luokka: muinaismelan löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7119 90, y = 3471 48, z = <95
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä
 Tila: -
 Rek:No: -
 Maanomistaja: -

Pyhännän kirkosta vajaan 10 km pohjoiskoilliseen, Siikajoen laskevan Pyhännänjoen suusta, noin 50 metriä Siikajoen ylittävästä sil-
 lasta itäkaakkoon, vastapäätä Joensuun tilaa.

Joensuun talon emäntä Pirkko Haataja nosti 24.6.1994 Pyhännänjoesta erikoisena pitämänsä puuesineen, jonka hän talletti ja liimasi löytäessä irronneen kärkipalan paikoilleen. Löytö tapahtui Haatajan yrittäessä irrottaa haukikoukulla joen pohjaan takertunutta uistin-
 ta. Löytäjä toi esineen näyttille Perttulinpäivien aikana Tavastken-
 gän kylätalolle, missä allekirjoittanut oli alueen tulevasta inven-
 toinnista kertomassa.

Löytöpaikan ympäristö tarkastettiin inventoinnin kuluessa, ilman kummempia tuloksia.

Kohde tarkastettu: 2.10.1996

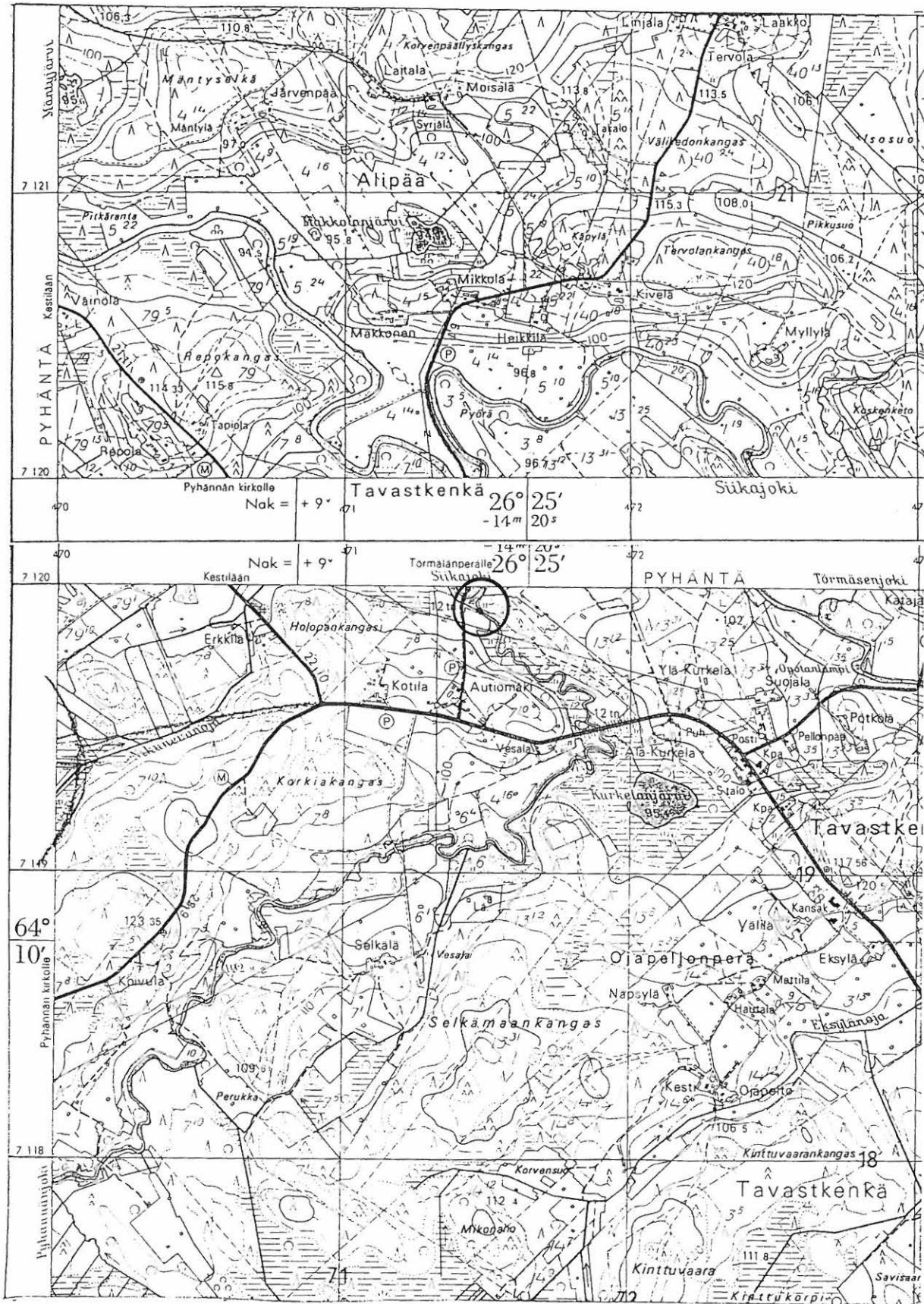
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 29886 (muinaismela)

Valokuvat: D 45 Melan löytöpaikka veneen takana kapeassa pyhännän-
 joen uomassa, etualalla Siikajoki, luoteesta.

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B + 06/A, p. 1972

3413 05 TAVASTKENKÄ

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 52

Kohteen nimi: Kangas

Määrittely ja mj-luokka: epämäär. kiviesineiden löytöpaikka.
II(?)

Peruskartta: 3413 05

Koordinaatit: x = 7119 90, y = 3473 60, z = n. 110
(Kankaan vanha päärakennus)

Kylä ja seutu: Tavastkenkä

Tila: Kangas

Rek:No: 1:14

Maanomistaja: Sisko ja Esko Mäkelä
92910 Tavastkenkä

Pyhännän kirkosta noin 10,5 km koilliseen, Siikajoen koillisrannalla. Inventoinnin maastovaiheen jälkeen oli tavastkenkäläinen Aarne Turunen (Törmälänperäntie 15 B, 92910 Tavastkenkä) tuonut Pyhännän nuoriso- ja kulttuurisihteerille Raili Turuselle muutamia kiviesineenä pitämiään löytöjä, viimeksi mainittu toimitti syksyllä allekirjoittaneelle PPM:oon. Muodoltaan kivet kyllä muistuttavat talttoja, mutta niitä ne eivät ole. Kivistä kolmea on käytetty hioimina, lisäksi yksi saattaisi olla jonkinlainen esine, tosin hyvin epävarma. Lähetyksen joukossa oli enintään parinsadanvuoden ikäinen kansanomaisen kivivalin, joka on luetteloitu PPM:n kokoelmiin (PPM 12162).

Inventoinnin aikana käytiin vanhassa Kankaan talossa, mutta tämän itäpuolella mäen rinteessä uudessa omakotitalossa asuvaa löytäjää ei tavattu, koska hän tuolloin sattui olemaan matkoilla. Pellot olivat pääosin ketona, eikä kiinteän muinaisjäännöksen merkkejä pikaisen tarkastuksen yhteydessä löydetty, vaikka tuolloin saatiinkin vihiä mahdollisista talon pelloista löydetyistä esineistä. Lähetyksessä saatujen löytöjen tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä, sanotaan olevan tilan pelloista.

Kohde tarkastettu: -

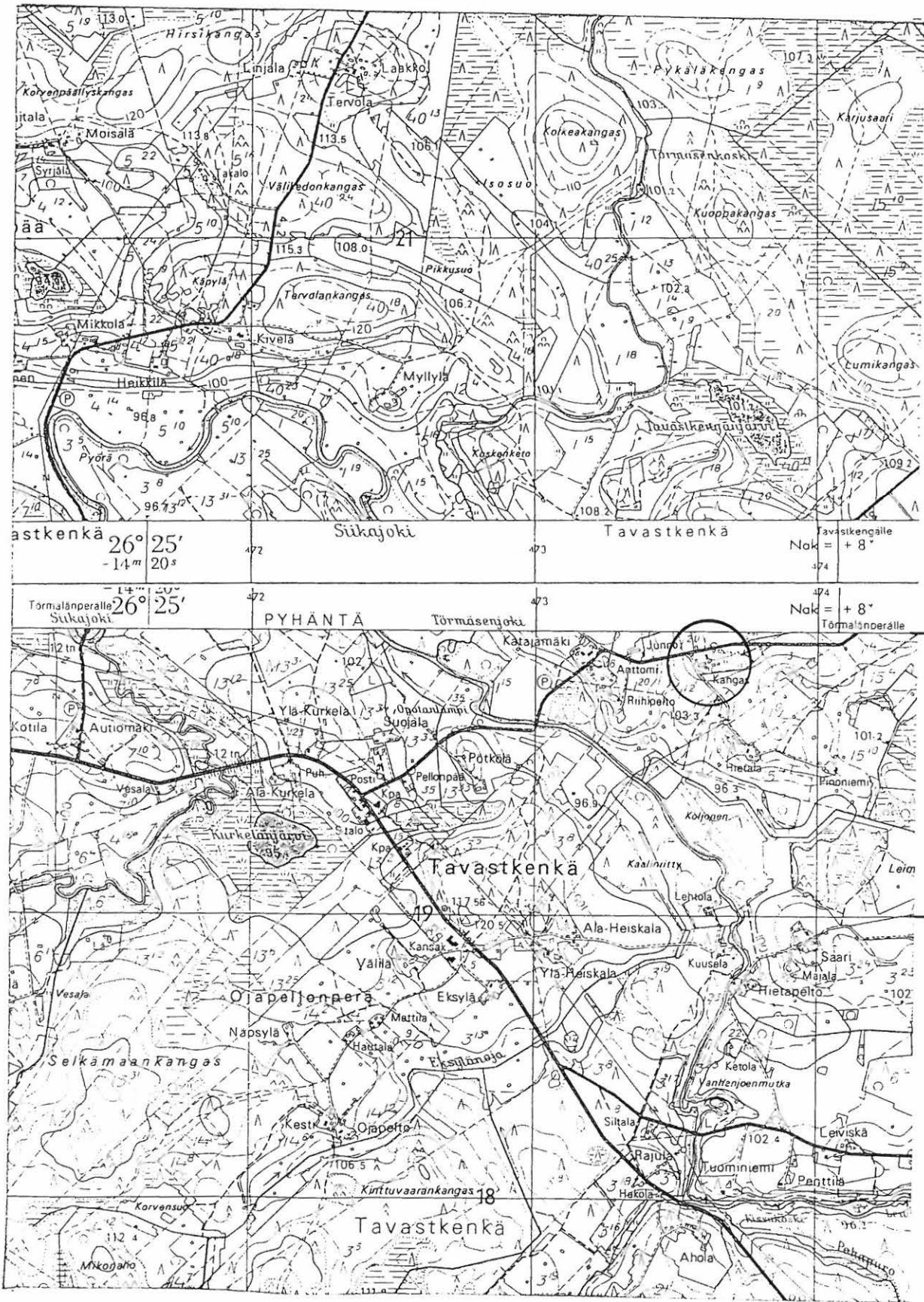
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Löydöt: KM 29892:1-3 (hioimia)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B + 06/A, p. 1972

7120

7119

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 53

Kohteen nimi: Selkämaankangas

Määrittely ja mj-luokka: kiveen maalattu merkintä, vainajan karsikko? II.

Peruskartta: 3413 05 TAVASTKENKÄ
 Koordinaatit: x = 7118 40, y = 3471 55, z = n. 122,5
 Kylä ja seutu: Tavastkenkä, Ojapellonperä
 Tila: ?
 Rek:No: 13:31
 Maanomistaja: ?

Pyhännän kirkosta noin 8 km koilliseen, Kurkelanjärvestä vajaa 1 km etelälounaaseen, Selkämaankankaan korkeimman kohdan koillisereunalla. Alue on tiheää sekametsää, kohde sijaitsee hieman avarammalla kivikkoisella aukealla korkeimman kohdan länsilaidalla. Parhaiten kohteelle pääsee kulkemalla Kurkelanjärven eteläpuolelta alkavaa palstojen 13:31 ja 13:12 linjaa noin 600 metriä tilustien mutkasta lukien ja kääntymällä kaakkoon, kunnes noin 100 metrin päässä tullaan mainitulle alueelle. Noin 100 metriä ennen kääntymiskohtaa on linjan vierellä kolme isoa maakiveä, kaksi rajan länsipuolella ja yksi sen itäpuolella.

Merkintä on tehty suoraan itään olevaan maakiven pystysuoraan ja tasaiseen pintaan. Kiven korkeus on noin 1 metri ja leveys noin 1,6 metriä. Kiven sileän syrjän pinta on laidolta kasvanut jäkäläiseksi. Idästä katsoen kiven keskiosa on laitoja korkeampi. Kivessä oleva merkintä sijaitsee korkeussuunnassa kiven keskilinjan yläpuolella ja leveyssuunnassa sen keskellä. Merkinnän korkeus on noin 45 cm ja leveys noin 60 cm ja se koostuu neljästä rivistä. Merkinnät on tehty punaisella värillä, luultavimmin punamullalla. Päällimmäisenä on risti. Toisen rivin vasen laita on epäselvä, oikeassa laidassa erottuu mahdollisia kirjaimia ja lopuksi numeroita (yhteensä ehkä seitsemästä merkistä kolme viimeistä ovat ehkä V I 8). Kolmas rivi on jälleen lyhyempi, ilmeisesti kolme merkkiä (X V I). Alin eli neljäs rivi on pisin. Siinä erottuu seuraavaa, epävarma tulkin-ta suluissa: S 1 7 (8?) (9?) + (=risti) 1 (8?) (0?) 9.

Merkintöjen perusteella voi kiveä pitää jollakin tavalla kuolemaan liittyvänä mahdollisine syntymä- ja kuolinaikoineen. Karsikoksi sitä voisi epäillä, mutta tunnetut kivikarsikot ovat yleensä nuorempia ja kiveen hakattuja (vrt. J. Vilkuna, Suomalaiset vainajien karsikot ja ristipuut, Kansatieteellinen Arkisto 39, Helsinki 1992).

Tieto kohteesta saatiin kulttuurisihteeri R. Turuselta. Ilmeisesti myös jotkut kyläläiset kiven tuntevat. Turusen mukaan on Selkämaankankaan kautta kulkenut paljon käytetty vanha polku Pyhännän kirkolle.

Kohde tarkastettu: 26.9.1996

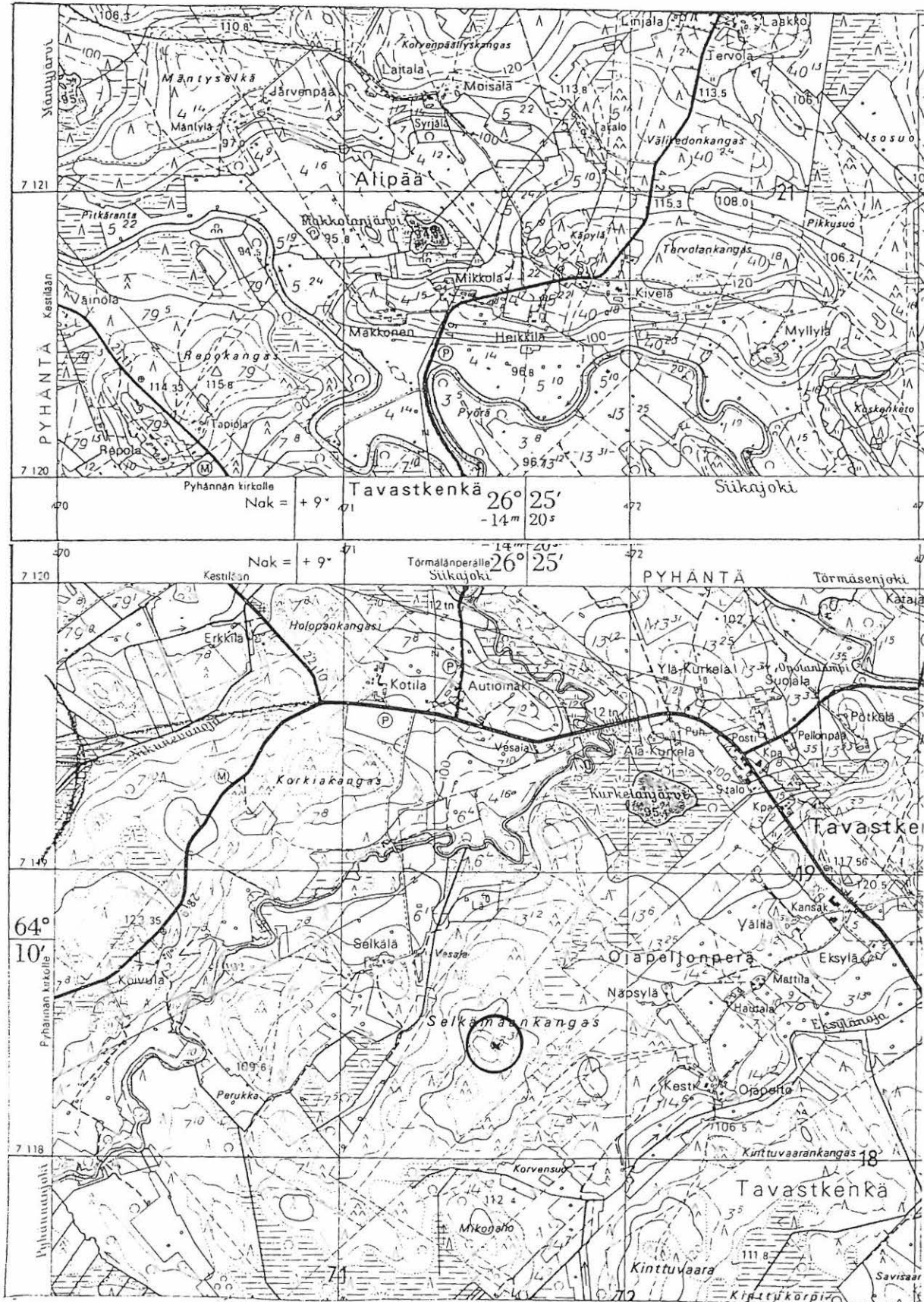
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: D 46 kivi, jossa punavärillä tehdyt merkinnät, idästä

Kartta: Peruskarttaote 3413 05/B, p. 1972

PYHÄNTÄ 53 Selkämäankangas

3413 05 TAVASTKENKÄ (+3413 06)

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

PYHÄNTÄ 54

Kohteen nimi: Sotasaaret
 Määrittely ja mj-luokka: Kiveen tehty hakkaus. II.
 Peruskartta: 3413 04 HUHMARPURO
 Koordinaatit: x = 7108 45, y = 3471 95, z = n. 152,5
 Kylä ja seutu: Valtionmaa

Pyhännän kirkosta noin 5,7 km itäkaakkoon, Iisalmentien varrella Kajaanintien risteyksestä noin 4,7 km tietä myöten. Paikalla on kaksi soiden ympäröimää saareketta, joista läntisemmän halki Iisalmentie kulkee. Tien koillispuolella on korkeuspiste. Kun tämän kohdalta palataan Pyhännän keskustaa kohti noin 22 askelen verran ja käännetään oikealle koilliseen ja kuljetaan noin 15 askelta, ylittäen kaksi kaatunutta petäjään pitäisi edessä tai etuoikealla olla kookas maakivi, jonka alla on matala onkalo, joka erityisesti erottuu kiven eteläpäässä. Onkalon yläpuolella noin 15 - 20 cm korkeudella kiven eteläsyryllä erottuu hakkaus, jossa merkintä: 1808 - 09. Numeroiden korkeus vajaan 10 cm.

Sotasaarella kerrotaan olleen Sandelsin joukkojen asemat. Toisen tarinan mukaan edelliseen liittyen olisi joku piiloutunut kuvattuun onkaloon ja näin henkensä pelastanut. Edelleen kerrotaan, että paikalle olisi haudattu aarre. Tämän etsimisen tuloksia olisivat kanakaalla olevat hiekkakuopista poikkeavat kaivannot, ahonkyläläisten kun kerrotaan aarretta etsineen.

Oppaina paikalla Olavi Paldanius ja Raili Turunen 1.10.1996.

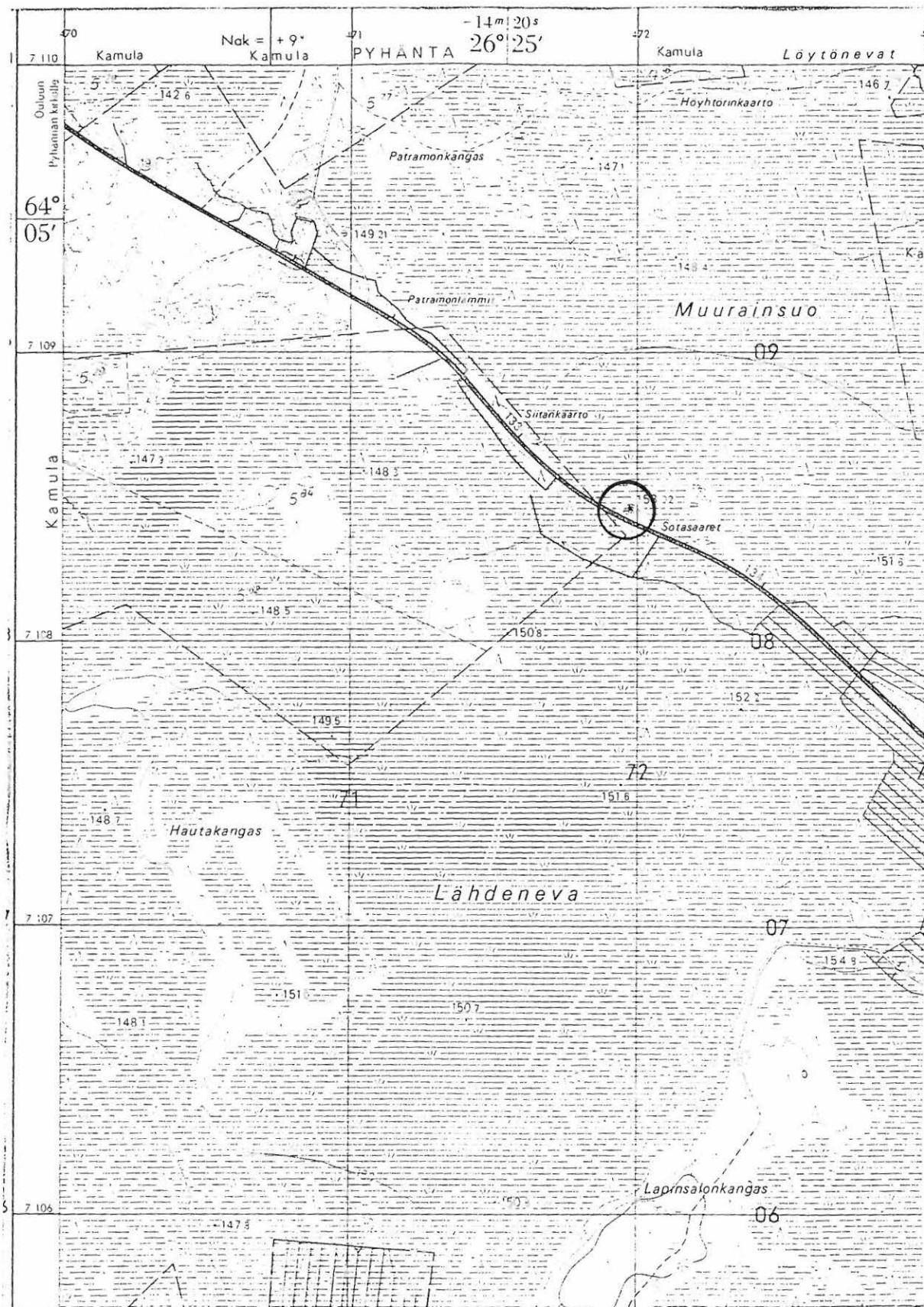
Paikalla allekirjoittanut on käynyt aiemmin yhdessä Raili Turusen kanssa 25.10.1994. Tuolloin hakkausta ei onnistuttu löytämään, vaikka sen sijainti jokseenkin tarkasti tunnettiin.

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: D 47 Merkkikiven sijainti ihmisten luona, tieltä NE
 D 48 Merkkikivi etelästä
 D 49 Hakkaus kiven eteläsyryllä

Kartta: Peruskarttaote 3413 04/B, p. 1972

3413 04 HUHMARPURO

Pyhännän inventointi 1996, M. Sarkkinen

HISTORIALLISEN AJAN KOHTEITA

1. Rautahytin jäänteet

PK 3413 06; x = 7122 28, y = 3473 38, z = 105 - 107,5

Törmäsenjoen ja Valkianojan yhtymäkohdasta n. 250 m koilliseen, Puusaaren talosta n. 300 m etelään, Palokankaantien eteläpuolella tasaisella pellolla. Pyhännän kirkosta vajaan 13 km koilliseen. Myllylän isännän Arto Myllylän ilmoituksen mukaan veljensä Eeron viljelemällä pellolla olisi rautahytin paikka. Paikalla käytäessä todettiin sarkaojien kulmauksessa ojanpenkoissa ja varrella malmirakeita ja metallipitoista rautakuonaa. Hytin kivet oli kuitenkin peltoa raivattaessa poistettu. Paikalla 25.9.-96.

2. Majan kehikon ja kiukaanjäänteet

PK 3413 07; x = n. 7102, y = n. 3486 32, z = n. 167,5 - 170

Tupenpuron latvoilla lähellä Vieremän rajaa, Ahvenpuron yhteismetsän alueella soiden ympäröimällä hiekkakankaalla, Tupenpuron läntisen latvahaaran länsirannalla. Pyhännän kirkosta runsaat 21,5 km kaakkoon. Olavi Paldaniuksen ja Raili Turusen opastuksella paikalla käytiin 1.10.-96. Paikalla todettiin noin 4 - 5 x 4 - 5 m kokoisen majan jäänteet. Alimmat seinähirret olivat vielä osin säilyneet, tosin heikosti, rauennut kiuas sijaitsi koilliskulmassa. Jäänteet osin äestyksen tuhoamat. Urissa likaista noen sotkema hiekkää. Mitään ajoittavaa ei paikalta löydetty.

3. Rajakivi

PK 3413 08; x = n. 7117 72, y = n. 3484 24, z = n. 147,5

Saarinevanlaitakankaalla, Pyhännän kirkosta runsaat 18 km itäkoilliseen. Mainitun kankaan kaakkoisosassa, kankaan halki johtavan metsätien eteläpuolella, tiestä noin 15 - 20 m päässä on pienemmällä kivillä pystyyn tuettu kiilamainen noin 60 cm korkea kivi. Hakkuuaukella oleva kivi erottuu maastossa toistaiseksi hyvin. Paikkakuntalaisten mukaan kivessä olisi hakkaus, mutta sellaista ei siitä löydetty. Mikään tunnettu raja ei kiven kautta kulje, mutta kyseessä kaiketi vanha rajamerkki. Paikalla 1.10.-96 Olavi Paldaniuksen ja Raili Turusen opastuksella.

4. Seinämäinen kivilatomus

PK 3413 07; x = 7101 51, y = 3488 52, z = n. 185

Heinilamminkankaalla noin 24 km Pyhännän kirkolta itäkaakkoon, Heinälammesta noin 500 metriä koilliseen. Paikalla on kiven ja maansekainen pieni ja korkea maastossa erottuva kumpare, jonka laella on noin 2 metriä pitkä ja noin 75 cm korkea kivistä ladottu muurinpätkä. Tarkoitus ja ikä jäivät arvoitukseksi. Muurin toinen pää näyttäisi tukeutuvan vanhaan kantoon, joten iältään tuskin kuitenkaan kovin vanha. Paikalla 1.10.-96 Olavi Paldaniuksen ja R. Turusen opastuksella

5. Kertomus venäläisten sotilaiden ja ruotsalaisen Nuutin haudoista

PK 3413 06; Ruutu 7116/3476

Pötkölän emäntä (kohde 39) alkuaan Sainilan talon tyttöjä kertoi lapsena kuulleen seuraavaa ruotsalaisen sotilaan haudasta: Nuutti nukkui nurmen alla, hepohongan helvehessä, kirjavan kiven kupeessa. Hauta olisi jossain Palokankaalla samoin kuin venäläisten joukkohauta. Paikalla käytiin 3.10.-96, mutta mahdollisia hautoja ei pystytty paikantamaan.

6. Ruuhia

a) PK 3413 07; Ruutu 7102/3482

Hautalammesta nostettu kylkiäisruuhi on PPM:n kokoelmissa numerolla PPM 8960.

b) PK 3413 06; Ruutu 7121/3479

Pahalammessa on ruuhi, jota on käytetty pinnalla ja laskettu takaisin lammen pohjaan. Ruuhesta ketoi Raili Turunen.

7. Torpan paikkoja

a) Tavastkenkä, Katajamäki, Koskenketo

PK 3413 06; x = 7120 15, y = 3472 85 (noin)

Tavastkengän Katajamäen isäntä Matti Kemppainen kertoi 27.9.1996 pellollaan olevan vanhan sotilastorpan jäänteet, jotka hänen mukaansa olisivat kirjojen perusteella 1500-1600-luvulta. Kynnettäessä oli havaittu kiukaanpaikka ja likaista maata. Paikalla oli ollut lasia ja kuvauksen perusteella oli löydetty myös punasaviippi. Kohde käytännössä tuhoutunut.

b) Tavastkenkä, Selkälä

PK 3413 05; x = 7118 70, y = 3470 80 (noin)

Kotilan isäntä Eero Haataja kertoi 24.9.1996 Selkälän länsipuolisen pellon kaakkoispuolella olevan vanhan torpan jäänteet.

c) Tavastkenkä, Korkiakangas

PK 3413 05; x = 7119 22, y = 3470 68 (noin)

Kotilan isäntä Eero Haataja kertoi 24.6.1996 Korkiakankaan lounaisosassa olevan pellon pohjoispuolella olevan vanhan torpan jäänteet.

8. Kiviraunioita/talonpaikka?

PK 3413 06; Ruutu 7122-3/3479-80

Tavastkengän Punaperän Kiuasaholla pitäisi olla erilaisia kiviraunioita, -latomuksia ja tulisijoja/kiukaita lähellä kankaan läpi kulkevaa polkua. Ilmoitti Raili Turunen 12.11.1996 puhelimitse.

PYHÄNTÄ 26 Heikkilä

PPL:n kole NH 51/PPM, M. Sankkunen 1996

PPL:n kole NH 50/PPM, M. Sankkunen 1996

a+b) Heikkilän Kotimuseon esineet molemmilta puolilta

PYHÄNTÄ 37 Kesti

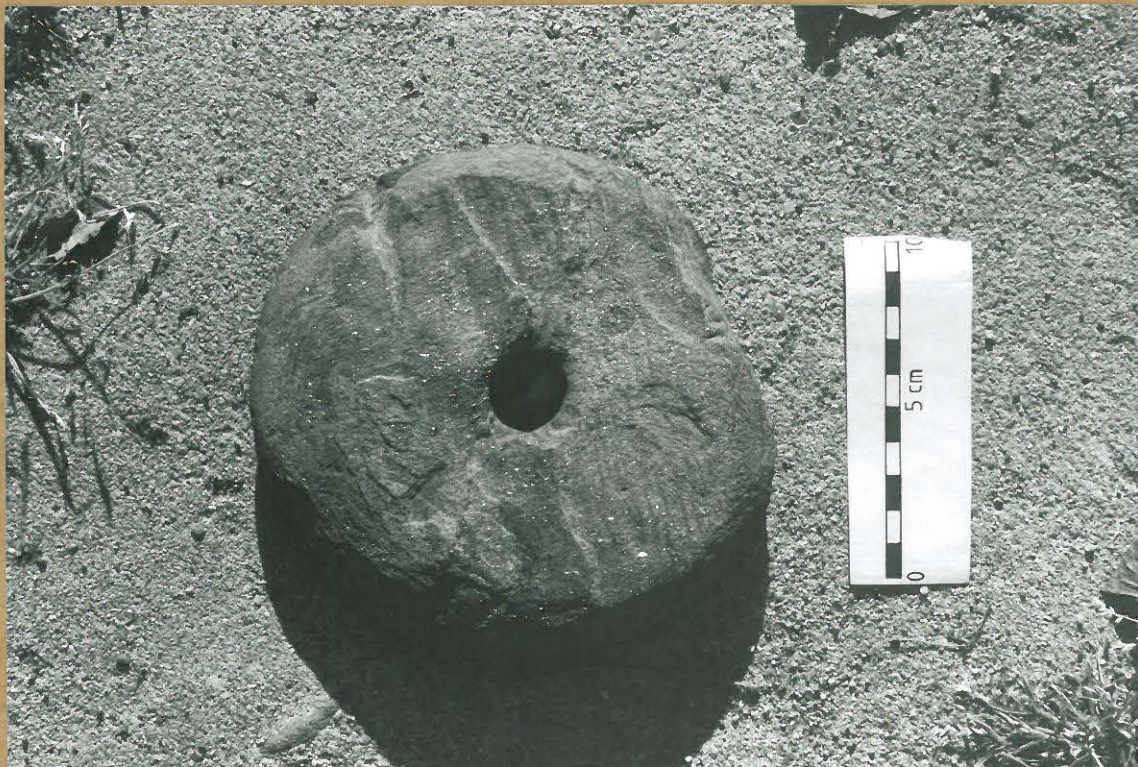
PPH:n kol. NH 49/PPM, M. Sankkunen 1996

Kestin pallonuija, Aatu ja Kaija Niskasén hallussa

PYHÄNTÄ 38 Ala-Kurkela

PPL:n koki. NH 47/PPM, M. Sarkkinen 1996

PPL:n koki. NH 48/PPM, M. Sarkkinen 1996

Reikäkivi Ala-Kurkelasta, Markku Luttisen hallussa

PYHÄNTÄ 42 Myllykoski W

PPL:n kok. NH 52-53/PPM, M. Sarlinen 1996

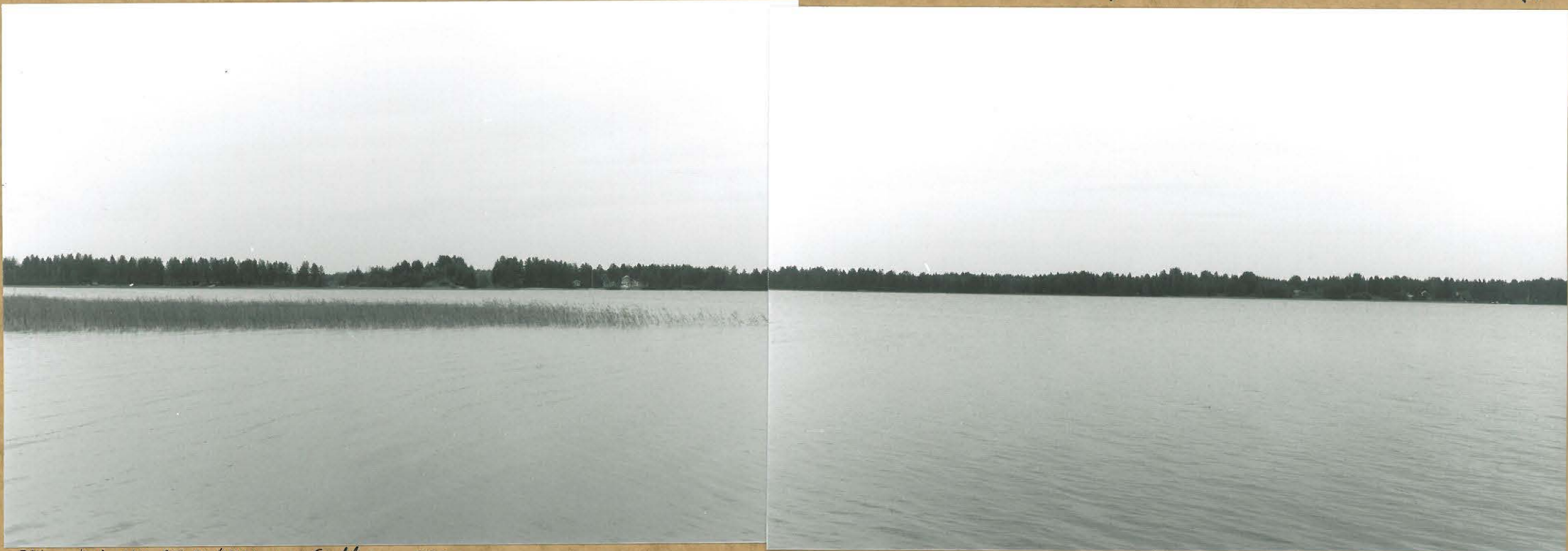
Asuinpaikkaa länsilounaasta, kvartsiä tiellä risteyksen takana, keskellä, ennen mutkaa, painanne jäi vasemmalta olevien puiden taakse.

PYHÄNTÄ

47 Madeojan ranta

Lamujoen niska 46

Lamujoen niska
Kelanhaarainen
koskella saari

PPL:n kok. NH 25-26/PPM, M. Saarelainen 1996

46 Lamujoen niskan ja 47 Madeojan rannan asuinpaikat, lounaasta
keskellä Koskelon isompi Möteli, jonka rannassa 46, oikealla
taloryhmän luon 47

PYHÄNTÄ

PPL:n kok. NH 24/PPM, M. Sauleinen 1996

46 Lamujoen niska, Koskelon kesämökin rantaa
liuskekärjen löytöpaikalta, idästä

PPL:n kok. NH 30/PPM, M. Sauleinen 1996

49 Kivijärvi NW, asuinpaikka 5, lännestä

PYHÄNTÄ 49
Kivijärvi NW

PPH:n koe NH 31-32 / PPM. M. Saikkonen 1996

Asuinpaikan koillispäätä kohti kaakkoa rantaan johtavalta metsätieltä kuvattuna.
Keskellä painanne 8.

TAULU 7